

Begroting 2018-2021

November 2017

Inhoud

Leeswijzer	3
Deel 1: Inleiding	4
1.1 Algemeen	5
1.2 Financiële begroting in één oogopslag	7
Deel 1: Inleiding	8
<i>Programma 1: Bestuurlijk domein</i>	9
1.1 Bestuur, participatie en samenwerking	9
1.2 Dienstverlening	10
1.3 Economische zaken	13
1.4 Veiligheid, vergunning en handhaving	14
<i>Programma 2: Sociaal domein</i>	17
Inleiding	17
Algemene voorzieningen en Maatwerkvoorzieningen	17
Algemene voorzieningen	17
2.1 Welzijn, zorg en gezondheid	18
2.2 Vrijwillige inzet en mantelzorg	20
2.3 Lokale voorzieningen, sport, cultuur en recreatie	21
2.4 Individuele maatschappelijke ondersteuning	23
2.5 Gespecialiseerde jeugdhulp en passend onderwijs	25
2.6 Werk en inkomen	28
<i>Programma 3: Fysiek Domein</i>	31
3.1 Ruimte	31
3.2 Bereikbaarheid	33
3.3 Milieu en duurzaamheid	34
Algemene dekkingsmiddelen	38
Risico's	40
Overhead	40
Heffing van de vennootschapsbelasting	41
Onvoorzien	41

Paragrafen	42
A. Lokale heffingen	43
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	47
C. Onderhoud kapitaalgoederen	52
D. Financieringen	59
E. Bedrijfsvoering	62
F. Verbonden Partijen	67
G. Grondbeleid	76
H. Decentralisaties	80
Deel 3: Financiële Begroting	81
3.1 Toelichting op de financiële positie	82
3.2 De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd	83
3.3 Overzicht geraamde incidentele baten en lasten	84
3.4 Personeel en arbeidskosten	85
3.5 Overzicht investeringen	85
3.6 Stand en gespecificeerd verloop van de reserves	86
3.7 Stand en gespecificeerd verloop van de voorzieningen	88
3.8 Ontwikkeling eigen vermogen	90
3.9 Geprognostiseerde balans 2017-2020	91
Deel 4: Bijlagen	92
4.1 Samenstelling gemeentebestuur en opbouw gemeentelijke organisatie	93
4.3 EMU saldo 2017-2019	95
4.4 Taakvelden	96

Leeswijzer

Conform de hierop betrekking hebbende wet- en regelgeving wordt in de jaarlijks op te stellen begroting het gemeentelijke beleid voor het komende jaar en de drie daaropvolgende jaren op hoofdlijnen verwoord en waar nodig toegelicht. Dit beleid is divers van aard met als gevolg dat het doorgronden van de inhoud van de begroting en het leggen van de verbanden tussen de verschillende onderdelen niet altijd eenvoudig is.

In deze leeswijzer bieden wij u een handreiking die bij het lezen en het kunnen doorgronden van de verbanden van de begroting als hulpmiddel kan fungeren.

De u voorliggende begroting bestaat uit de volgende vijf delen:

1. Inleiding.
2. Beleidsbegroting en Paragrafen.
3. Financiële begroting.
4. Bijlagen.

In deel 1 wordt op beschrijvende wijze ingegaan op onder andere eerdere besluitvorming van de raad, actuele beleidsuitgangspunten en de afwegingen welke in algemene zin zijn gemaakt. In dit deel is eveneens de Financiële begroting in één oogopslag (in meerjarenperspectief) opgenomen.

In de Beleidsbegroting staan drie programma's centraal. Deze zijn onderverdeeld in programmaonderdelen. Per programmaonderdeel zijn doelstellingen geformuleerd (Wat willen we bereiken?) met daaraan gekoppeld de activiteiten die nodig zijn om de doelstellingen daadwerkelijk te realiseren (Wat gaan we ervoor doen?). Tevens wordt inzicht verstrekt in zowel de effect- en prestatie-indicatoren, de risico's als de aan de activiteiten gekoppelde financiële middelen (Wat mag het maximaal kosten?).

De Paragrafen zijn op basis van wet- en regelgeving een vast onderdeel in de begroting. In de afzonderlijke paragrafen worden de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen vastgelegd. Dit dient ertoe om te voorkomen dat de hierop betrekking hebbende informatie anders te gefragmenteerd in de begroting aan de orde zou komen.

Voor bestuurders en toezichthouders is het van groot belang om de financiële positie en de veerkracht van de gemeente te kunnen beoordelen. Dit komt expliciet aan de

orde in de paragrafen Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen en Financiering. Bovendien worden de Bedrijfsvoering, Samenwerkingsrelaties en het Grondbeleid afzonderlijk beschreven.

Voor de eerste keer treft u ook de paragraaf Decentralisaties aan.

De Financiële begroting in deel 3 geeft meerjarig inzicht in het totaal van lasten en baten inclusief toelichting en de gronden waarop de opgenomen ramingen zijn gebaseerd. In het overzicht van lasten en baten is gerecapituleerd aangegeven tot welke bedragen de raad het college autoriseert tot het doen van uitgaven.

Daarnaast wordt inzicht verstrekt in de investeringen, reserves en voorzieningen, de incidentele lasten en baten en is een geprognosticeerde balans opgesteld.

Een cruciaal onderdeel in de besluitvorming met betrekking tot de begroting is het dekkingsplan. Hierin worden voorstellen gedaan ter dekking van een eventueel negatief begrotingssaldo om vervolgens een sluitende begroting te presenteren. Logischerwijs is dit dekkingsplan ook onderdeel van deel 3.

Het sluitstuk van de begroting wordt gevormd door deel 4 waarin een aantal bijlagen zijn opgenomen. Deze hebben betrekking op de samenstelling van het gemeentebestuur, de opbouw van de gemeentelijke organisatie, het EMU-saldo en de begroting ingedeeld naar taakvelden.

Deel 1

Inleiding

1.1 Algemeen

Hierbij bieden wij u de Begroting 2018-2021 aan. Dit betreft de laatste begroting die het college tijdens deze bestuursperiode aan de raad aanbiedt.

De basis voor deze begroting wordt gevormd door de Begroting 2017-2020 en de Voorjaarsnota 2017, waarin het Coalitieprogramma 2014-2018 'Ruimte voor leven, werken en wonen' is verwerkt.

Vanaf 2014 is de begroting voor de bestuursperiode van het college meerjarig vastgesteld. De begroting heeft derhalve betrekking op de zittingsperiode van het huidige college. In deze systematiek is bij het opstellen van de begroting niet langer sprake van een basisjaar. In november 2016 is de Begroting 2017-2020 vastgesteld. Het aanhouden van een vierjarige begrotingscyclus maakt het noodzakelijk om voor de opmaak van de Begroting 2018-2021 de jaarschijf 2021 toe te voegen.

Logischerwijs houdt dit in dat de in de Voorjaarsnota 2017 voorgestelde financiële kaders op basis van hernieuwde inzichten, waar noodzakelijk, zijn geactualiseerd en zijn verlengd tot en met het jaar 2021.

Ontwikkeling Algemene uitkering (effecten Meicirculaire 2017)

De meest belangrijke inkomstenbron voor gemeenten wordt gevormd door de Algemene uitkering. Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen gedurende het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen.

In mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De circulaires bevatten ook actuele informatie die op een later tijdstip in de rijksbegroting wordt verwerkt. De mededelingen zijn steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring. De Meicirculaire laat voor het eerst sinds jaren een positieve ontwikkeling zien. Dit wordt met name veroorzaakt door een stijgend accres en een sterke ontwikkeling van de uitkeringsbasis.

Vernieuwing Besluit begroting en verantwoording (Bbv)

In 2014 heeft de door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) ingestelde adviescommissie Depla een rapport uitgebracht over vernieuwing van het Bbv. De hierin geformuleerde adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de raad.

Gelet op het bijzondere belang dat gemeenten hebben bij de vernieuwing heeft de adviescommissie zich in zijn adviezen primair op gemeenten gericht.

De meest belangrijke wijzigingen hebben betrekking op:

- **Rapportage middels gedefinieerde taakvelden**

Ter verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten dient de aangifte IV3 met ingang van 2017 te geschieden aan de hand van de verplichte taakvelden (Commissie Bbv). Gemeenten zijn verder vrij om de gemeentebegroting naar eigen inzicht en wens in te delen. In een aparte bijlage is de Begroting 2018 ingericht naar taakvelden.

- **Het verantwoorden van de begroting op basis van een uniforme set beleidsindicatoren**

De verplicht gestelde beleidsindicatoren zijn op het niveau van programmaonderdeel in de begroting verwerkt. Naast deze verplichte beleidsindicatoren is tevens een actualisatie van de indicatoren zoals die in de afgelopen jaren zijn gehanteerd onder de verschillende programmaonderdelen opgenomen.

- **Verbeterde informatie met betrekking tot de verbonden partijen**

In de paragraaf Verbonden partijen wordt de beleidsmatige bijdrage en ontwikkeling van de daarbij behorende verbonden partij benoemd.

- **Inzicht in de kosten van overhead**

Vanaf 2017 zijn alle gemeenten verplicht dezelfde definitie (conform Vensters voor bedrijfsvoering) voor overhead te hanteren en deze op één plek binnen de begroting zichtbaar te maken. Met de wijziging van het Bbv worden de totale kosten van overhead zichtbaar gemaakt in een apart overzicht vallende onder het Programmaplan. De kosten van de afzonderlijke programma's zijn vanaf 2017 dus lager geworden. In de financiële overzichten zijn vergelijkende cijfers opgenomen over het jaar 2016, waarin de overhead nog op de programma's als last is verwerkt en de kosten dus hoger zijn.

Effect- en prestatie-indicatoren

In de Begroting 2018 zijn per programmaonderdeel effect- en prestatie-indicatoren opgenomen. Deze bestaan voor het grootste deel uit de verplichte indicatoren aangevuld met een aantal gewenste indicatoren. De verplichte indicatoren zijn ook terug te vinden op de website www.waarstaatjegemeente.nl.

De streefwaarden zijn indicaties waar de werkelijke waarden uiteindelijk van kunnen afwijken.

Dat is inherent aan het cyclische systeem van planning en realisatie. In de begroting wordt getracht een inschatting te maken op basis van de op dat moment bekende data uit het verleden en een prognose van toekomstige ontwikkelingen en beleidsvoornemens.

Risico's

Per programmaonderdeel zijn de belangrijkste risico's opgenomen. Bij de kwantificering worden het soort risico en, indien van toepassing, de financiële gevolgen in categorieën weergegeven.

Daarnaast wordt op basis van alle gemeentebrede onderkende risico's, in de paragraaf Weerstandsvermogen een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang openbaren. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt de risico top 10 weergegeven.

Autorisatieniveau

Ten behoeve van een efficiënte bedrijfsvoering autoriseert de raad het college te 'schuiven' tussen budgetten onderling binnen hetzelfde programma.

Indien dit daadwerkelijk geschiedt, wordt dit door de raad middels een begrotingswijziging geformaliseerd. Dit is mede van belang in verband met het zogenoemde begrotingscriterium. Daarbij gaat het erom dat financiële beheerhandelingen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting tot stand komen. In het overzicht van baten en lasten in deel 3 de Financiële begroting is aangegeven tot welke bedragen in de begroting uw raad het college autoriseert.

Wij wensen u als raad veel leesplezier en kijken uit naar een inspirerende dialoog.

1.2 Financiële begroting in één oogopslag

De totale geraamde lasten voor 2018 bedragen € 92.257.000, de totale geraamde baten € 90.828.000. Per saldo € 1.329.000 negatief (geraamd saldo van baten en lasten). Deze bedragen zijn terug te vinden in het overzicht van baten en lasten in deel 3 de Financiële Begroting.

Beoogd wordt aan de reserves € 1.433.000 te onttrekken ten gunste van de exploitatie, conform bestaand beleid en besluitvorming daaromtrent. Hierdoor is sprake van een geraamd positief resultaat van € 104.000 zodat voor 2018 een sluitende begroting kan worden aangeboden.

Ook voor de komende jaren is met name door de toename van de inkomsten uit de algemene uitkering sprake van een toenemende positief saldo van de begroting.

Het beeld van de financiële positie (saldo van baten en lasten) op middellange termijn ziet er als volgt uit:

Programma's (bedragen in € 1.000)	Rekening 2016	Begroot 2017 VJN	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
1. Bestuurlijk domein	-8.873	-5.559	-5.896	-5.948	-5.915	-6.022
2. Sociaal domein	-42.323	-37.404	-37.707	-37.467	-37.355	-37.473
3. Fysiek domein	-8.474	-1.926	-5.883	-5.895	-5.772	-6.353
Algemene dekkingsmiddelen	59.503	56.652	59.782	61.025	62.180	63.247
Overhead	0	-12.278	-11.546	-11.929	-12.186	-12.419
Heffing Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	-29	-35	-4	-64
Onvoorzien	0	-50	-50	-50	-50	-50
A. Totaal geraamd saldo baten en lasten	-167	-565	-1.329	-300	898	865
B. Totaal beoogde toevoeging en onttrekking aan reserves*	2.280	1.036	1.433	1.016	975	954
C. Geraamd resultaat (A en B)	2.113	472	104	716	1.873	1.819
D. Dekkingsplan tarieven	0	0	0	0	0	0
E. Gecorrigeerd resultaat (C en D)	2.113	472	104	716	1.873	1.819

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) wordt onderscheid gemaakt tussen een resultaat 'boven' en 'onder' de streep. Het resultaat onder de streep (C) is het relevante resultaat. Daarin is het saldo van lasten en baten van het desbetreffende jaar opgenomen (A) als ook de beoogde mutaties in de reserves (B). De uitgaven van een gemeente worden gedeeltelijk bekostigd uit de baten van het lopende jaar en voor een ander deel uit reserves waarover de raad een besluit heeft genomen. De raad heeft eveneens

besluiten genomen om middelen uit de exploitatie over een jaar toe te voegen aan een bestemmingsreserve. Dit resultaat onder de streep wordt in de Bbv het geraamd resultaat (C) genoemd en bedraagt voor het jaar 2018 conform bovenstaande tabel afgerond € 104.000 positief exclusief dekkingsplan voor tarieven.

Gezien het positieve saldo zijn geen aanpassingen van de tarieven van lokale heffingen noodzakelijk; wel is rekening gehouden in de begroting met een inflatie-correctie van +1,5% zoals in de kadernota is besloten. Er zijn dan ook geen bedragen opgenomen onder Dekkingsplan tarieven.

Indien de raad besluit akkoord te gaan ontstaat hierdoor voor 2018 een sluitende begroting (E).

Een nadere toelichting op de financiële positie treft u aan in deel 3 de Financiële begroting.

Deel 2

Beleidsbegroting

Programma 1: Bestuurlijk domein

1.1 Bestuur, participatie en samenwerking

Wat willen we bereiken?

1. Een betrouwbaar, doelmatig en doeltreffend functionerend gemeentelijk bestuur, met voldoende betrokkenheid van de burger en een effectieve en efficiënte besluitvorming.
2. Inwoners van Heemskerk zetten zich in voor hun omgeving en dragen bij aan een prettig leefklimaat.
3. Een zelfstandig Heemskerk, met intensivering van (boven)regionale samenwerking.

Context en achtergronden

Burgerparticipatie

In de Verordening burgerparticipatie 2017 en de daarop gebaseerde Nota burgerparticipatie 2017 worden de verschillende vormen van burgerparticipatie benoemd en uitgelegd. De belangrijkste vormen zijn de – wettelijke verplichtte – cliëntenparticipatie in het Sociaal domein, Burgerkracht en het betrekken van inwoners en maatschappelijke organisatie bij de (beleids)plannen op zowel het Sociaal als Fysiek domein door het toepassen van de methode Factor C.

Burgerkracht

Met Burgerkracht wil de gemeente bereiken dat inwoners van Heemskerk zich inzetten voor hun omgeving en bijdragen aan een prettig leefklimaat. Daarbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de zorg en welzijn van inwoners. Daarmee is Burgerkracht een belangrijke schakel tussen het Bestuurlijk en Sociaal domein. Voor het stimuleren van initiatieven en participatie is een budget van € 90.000 beschikbaar.

Internationale samenwerking

Uitvoering wordt gegeven aan de op 9 maart 2017 aangenomen raadsnotie 'Werelddoelen 2015-2030'. Het Comité 'Heemskerk kijkt verder' wordt van nieuwe impulsen voorzien aan de hand van de VN-Werelddoelen 2015-2030.

Wat gaan we ervoor doen?

Cliëntenparticipatie Sociaal domein

Binnen het Sociaal domein loopt het regionale project 'Vernieuwing (cliënten-)Participatie'. Hierin experimenteren bestaande adviesraden van Beverwijk, Heemskerk en Velsen op welke manier het beste invulling kan worden gegeven aan het betrekken van inwoners, waaronder

cliënten, bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering van de Wmo 2015, de Participatiewet en de Jeugdwet. In 2018 zal dit nader vorm krijgen en ten uitvoer worden gebracht.

Burgerkracht

Stimuleren, adviseren en faciliteren van bewoners bij initiatieven ter verbetering van de leefbaarheid in de buurt, met het accent op sociale cohesie en zorg voor elkaar. Hiervoor zijn middelen beschikbaar.

Burgerparticipatie middels Factor C

Een manier om burgerparticipatie gestructureerd en integraal uit te voeren is Factor C. Deze methodiek is gereedschap voor beleidsmakers en projectleiders. Het is een concrete werkwijze met instrumenten en stappen waarmee communicatie in het hart van beleid of een project wordt gebracht. In plaats van beleid achteraf begrijpelijk te maken helpt Factor C om begrijpelijk beleid te maken. Uitgangspunt is dat beleid dat in samenspraak met de omgeving tot stand komt, beter beleid is. Factor C leidt ertoe dat inwoners meer eigen verantwoordelijkheid krijgen. Bovendien bevordert het de integrale aanpak van vraagstukken.

Planning en verantwoording

Jaarlijks stelt het college een planning op van te verwachten projecten, beleidsontwikkelingen en activiteiten waar burgerparticipatie wordt toegepast. Vanzelfsprekend laat deze planning nog ruimte voor initiatieven, als die zich aandienen. We leven immers in een dynamische wereld waar niet alle plannen en ontwikkelingen van te voren bekend is. Ook in deze gevallen moet er ruimte zijn burgerparticipatie toe te passen.

Jaarlijks zorgt het college voor een jaarverslag, waarin verantwoording wordt afgelegd over de ontwikkelingen, plannen en initiatieven waarbij burgerparticipatie is toegepast.

Verkiezingen

Voorlichting geven en organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018.

Effect- en prestatie-indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Formatie (fte. per 1.000 inwoners)	6,1	6	6	6	6	6	6
2. Bezetting (fte. per 1.000 inwoners)	6,2	6,1					
3. Apparaatskosten (€ per inwoner)	556	540	545	561	568	568	570
4. Overhead (percentage van totale lasten)			13,6	12,3	12,7	13,3	13,5
5. Externe inhuur (kosten als percentage van totale loonsom en totale kosten inhuur externen)	5,5	8,1	1,3	4,2	4,2	4,2	4,2
6. Opkomstpercentage verkiezingen	44 ²	33 ⁵	75 ³	50 ¹	50		75 ³

Toelichting:

Nr. 3 Apparaatskosten zijn alle directe en indirecte personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie.

Nr. 6 1 = Gemeente; 2 = Provincie / Waterschap 3 = Rijk; 4 = Europa; 5 = referendum.

De gemeenteraadsverkiezingen zijn op 21 maart 2018. Op 20 maart 2019 zijn de Provinciale staten- en de Waterschapsverkiezingen en op 23 mei 2019 zijn de verkiezingen van het Europees Parlement. In 2020 zijn er geen verkiezingen gepland. In 2021 zijn de Tweede Kamer verkiezingen.

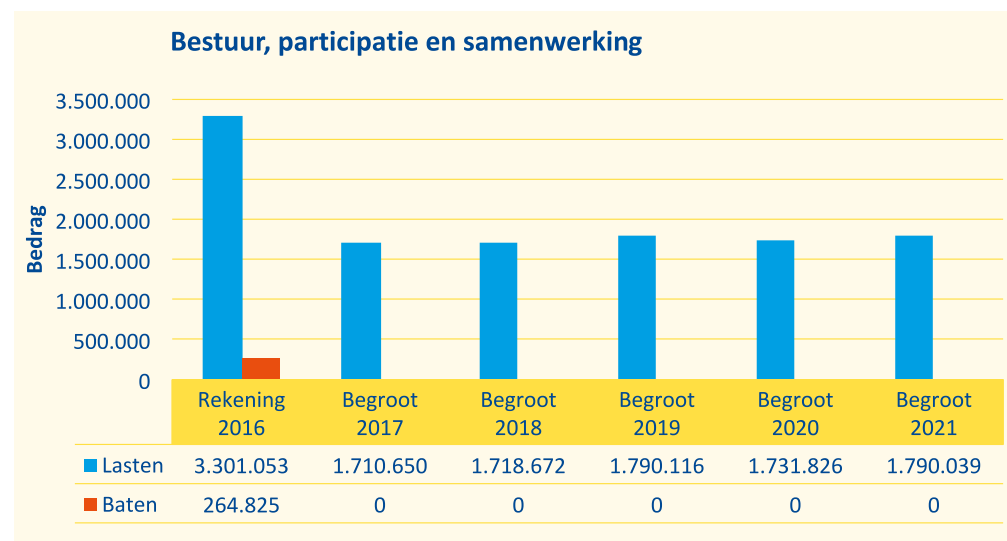
Bronnen:

1 - 6 Gemeente Heemskerk

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Belangenverstengeling bij bestuurders.	Categorie: - Imago - Juridisch	Een heldere verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, waarbij checks and balances centraal staan. Op deze wijze wordt het overheidshandelen zo transparant en controleerbaar mogelijk.
Arbeidsongeschiktheid bestuurders.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000	Gezien de hoogte van de verzekeringskosten in relatie tot het financieel risico is het treffen van een dergelijke beheersmaatregel niet rendabel.
Niet voldoen aan de verwachtingen van bewoners.	Categorie: - Imago	De aantasting van vertrouwen in politiek en de gemeente wordt gereduceerd door bewoners tijdig, voortdurend, compleet en transparant te betrekken.

Financiën

1.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

1. Een efficiënte, effectieve en kwalitatief goede dienstverlening aan burgers en bedrijven.
2. Naast de gebruikelijke kanalen een meer digitale dienstverlening conform de IJmondiale strategische en landelijke agenda realiseren.

Context en achtergronden

Digitalisering dienstverlening

De digitalisering in de maatschappij neemt een grote vlucht. Uiteraard gaat dit ook niet voorbij aan onze gemeente en haken we zoveel mogelijk bij deze ontwikkeling aan.

Voor de dienstverlening betekent dit dat we, conform de raadsnotie bij vaststelling van de Informatievisie 2016-2020 (juni 2016), streven naar waar mogelijk en wenselijk alle gemeentelijke dienstverlening digitaal (plaats- en tijdsafhankelijk) af te kunnen handelen.

Digitalisering van de dienstverlening is geen statisch project maar een voortdurend gebruikmaken van de mogelijkheden die er in den lande ontstaan. We hanteren daarbij de strategie van 'slimme volger'. We volgen daarbij ook de zogenaamde Digitale Agenda 2020, een initiatief van de VNG en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). De Digitale Agenda gaat niet over technologie, maar over de wijze waarop we informatie

als grondstof gebruiken om als één transparante overheid middenin de participatie- en informatiesamenleving te kunnen staan. De Digitale agenda 2020 stimuleert samenwerking en de aansluiting op landelijke voorzieningen (zoals mijnoverheid.nl en de berichtenbox).

De werkzaamheden hebben een permanent karakter en worden per onderdeel projectmatig opgepakt. De benodigde middelen voor deze digitaliseringsslag van de dienstverlening zijn tot 2020 geraamd middels de Voorjaarsnota 2017.

Digitalisering is geen doel op zich, het gaat om dienstverlening en daar ligt dan ook de focus op.

Het digitale kanaal is ons voorkeurskanaal voor dienstverlening, maar nooit het enige kanaal. Inwoners die niet digitaal kunnen of willen werken kunnen altijd tenminste terecht bij een ander, meer traditioneel kanaal.

Digitale aangifte burgerlijke stand

De ontwikkeling aangaande het digitaliseren van de burgerlijke stand producten betreffende geboorten, huwelijk en overlijden is nog in volle gang. Het onderdeel 'melding voorgenomen huwelijk partnerschapsregistratie' is volledig gedigitaliseerd. Het Burgerlijk Wetboek maakt het voor de burger mogelijk om zowel digitaal als persoonlijk aangifte te doen. Zodra voor de overige producten van de burgerlijke stand het technisch mogelijk is om digitale aangifte te doen wordt dat ingezet.

Basisregistratie personen (BRP)

In de BRP staan persoonsgegevens van inwoners in Nederland en van personen die zijn vertrokken naar het buitenland. Overheidsinstanties krijgen slechts die gegevens die benodigd zijn voor de uitvoering van hun taken. De uitwisseling van gegevens heeft veel voordelen voor overheden en voor burgers:

- Het is niet langer noodzakelijk dat burgers steeds weer dezelfde gegevens doorgeven.
- Snellere dienstverlening.
- Reductie van de foutenkans.
- Minder misbruik van collectieve voorzieningen.

Op basis van de nieuwe Wet basisregistratie personen worden de Nederlandse gemeenten gedurende de komende jaren (gefaseerd van medio 2018 tot 2020) op deze landelijke voorziening aangesloten. Dit betekent dat het huidige in gebruik zijnde burgerzakensysteem wordt vervangen c.q. aangepast voor de noodzakelijke aansluiting op de BRP. Om dit te realiseren is Operatie BRP enkele jaren geleden in het leven geroepen. Echter in juli 2017 heeft de minister van binnenlandse zaken besloten te stoppen met het project Operatie BRP. De gevolgen hiervan zijn nog niet inzichtelijk en de ontwikkeling op het gebied van de BRP gaan gewoon door. Op dit moment zijn enkele grote steden aan het kijken hoe de BRP verder kan ontwikkelen. Ook zijn de VNG, NVVB en King druk bezig in den lande om de discussie te starten "hoe nu verder met de moderne basisregistratie personen."

Audits

Jaarlijks worden door middel van zelfevaluatie audits op de persoonsgegevens en reisdocumenten uitgevoerd. Deze dienen ter controle op de juistheid van persoonsregistratie, beveiliging van de persoonsgegevens en het juist toepassen van de verschillende procedures.

De wijze van beveiliging van de persoonsgegevens en waardedocumenten is vastgelegd in de Verordening Basisregistratie personen, het privacyreglement en in het Beveiligingsbeleidsplan Basisregistratie personen.

Wat gaan we ervoor doen?

1. Afhandelen aangelegenheden burgerlijke stand
2. Evalueren Kwaliteitshandvest dienstverlening 2014.
3. Actueel houden van de persoonsregistratie (persoons- en adresgegevens).
4. Uitvoering geven aan de plannen en -projecten voor de (verdere) digitalisering van de dienstverlening en bedrijfsvoering.
5. Audits zelfevaluatie controle, procedures, rapportages, beleidsstukken BRP en waardedocumenten.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Aantal formeel geregistreerde klachten	30	37	20	20	20	20	
2. Aantal gegrond verklaarde klachten	13	15	7	7	7	7	
3. Formele klachten die binnen de wettelijke termijn van zes weken zijn afgehandeld (percentage)	97	87	90	90	90	90	
4. Huwelijken/geregistreerde partnerschappen niet-kosteloos	94	111	95	100	100	100	100
5. Huwelijken/geregistreerde partnerschappen kosteloos	67	63	50	50	50	50	50
6. Aantal naturalisaties	70	54	60	60	60	60	60
7. Aantal reisdocumenten	7.912	8.325	7.000	7.000	4.500	4.500	4.500
8. Aantal rijbewijzen	2.674	3.635	4.500	4.500	4.800	4.800	4.800

Toelichting

Nr. 4,5 De prognose dat de kosteloze huwelijken zouden afnemen en niet- kosteloze huwelijken zouden toenemen is anders dan verwacht. De prognose blijft dat het aantal niet-kosteloze huwelijken de komende jaren weer zal stijgen. Gebleken is dat dit proces langzamer verloopt.

Nr. 7 In maart 2014 is de geldigheid van reisdocumenten van vijf naar tien jaar verlengd. De verwachting is dat vanaf 2019 het aantal reisdocumenten als gevolg hiervan daalt.

Nr. 8 De verwachting was dat er in 2016 ongeveer hetzelfde aantal rijbewijzen afgegeven zou worden als de afgelopen jaren. Doordat in oktober 1986 de geldigheid van de rijbewijzen van vijf jaar naar tien jaar is verlengd wordt vanaf 2017 weer een stijging verwacht. In tegenstelling van de verwachte daling in het aantal af te geven rijbewijzen in 2019 is gebleken uit de prognose van het RDW dat het aantal aan te vragen rijbewijzen zal gaan stijgen.

Bronnen

1 - 3 Gemeente Heemskerk

4 - 6 Register burgerlijke stand

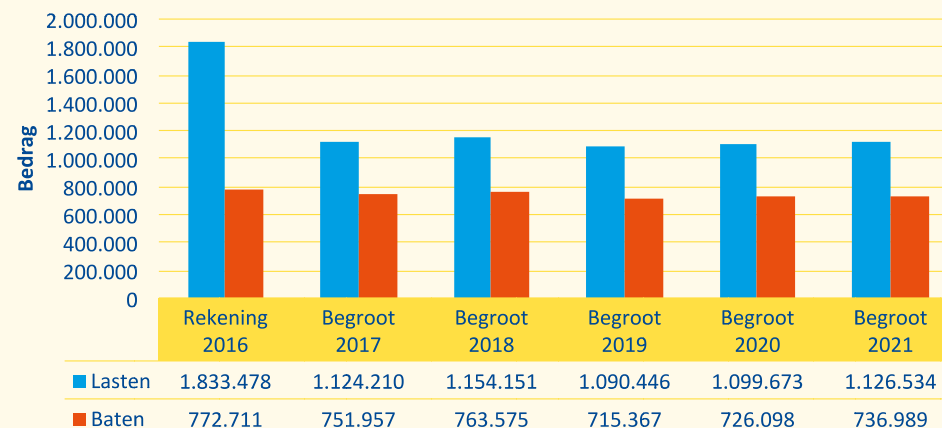
7 - 8 Gemeentelijke Administratie documenten

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Geen dienstverlening als gevolg van uitval van geautomatiseerde systemen.	Categorie: - Imago	Voor het risico van uitval van de elektriciteit is een noodaggregaat aanwezig. Voor de opvang van het risico van uitval van de geautomatiseerde systemen draaien twee systemen naast elkaar. Eén van deze systemen is op een locatie buiten het gemeentehuis gevestigd. De verbinding loopt via een glasvezelkabel. Inrichting architectuur is conform wettelijke vereisten BRP en continue ondersteuning ICT tijdens openingstijden.
Frauduleuze handelingen met reisdocumenten.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago	Er is een beveiligingsplan voorhanden waarin onder meer functiescheiding in de processen is geregeld.
Agressie richting medewerkers.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000 - Imago	Er is een agressieprotocol voorhanden. Er wordt getraind en de inrichting van faciliteiten is conform de wettelijke eisen.

Financiën

Dienstverlening

1.3 Economische zaken

Wat willen we bereiken?

1. Verbeteren van het vestigings- en ondernemersklimaat en de aantrekkelijkheid van de bedrijfsomgeving.
2. Herkenbaar en benaderbaar aanspreekpunt voor ondernemers.
3. Stimuleren regio-gebonden werkgelegenheid.

Context en achtergronden

Vestigingsklimaat en regionaal en lokaal niveau

Het vestigingsklimaat, oftewel de mate waarin het voor bedrijven aantrekkelijk is om zich in Heemskerk te vestigen of verder te ontwikkelen, is afhankelijk van een groot aantal factoren, zoals onder andere beschikbaarheid en uitstraling van bedrijfslocaties, aanbod van goed geschoold personeel, wet- en regelgeving, bereikbaarheid, subsidiemogelijkheden en bezoekersaantallen. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het versterken van het vestigingsklimaat. Heemskerk zet zich hiervoor zowel lokaal als regionaal in. Regionaal wordt via de Economische Samenwerking IJmond (ESIJ) vooral geïnvesteerd in de stimulering van de Maakindustrie en Techport. Techport is opgericht om focus aan te brengen in en regie te voeren op de gezamenlijke activiteiten van (technische) onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en regionale overheden en (technisch)bedrijfsleer uit primair de IJmond, maar ook in andere delen van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Noord-Holland. Deze activiteiten zijn allen gericht op het versterken van technisch onderwijs, het vergroten van het innovatief vermogen van bedrijven uit de sectoren (Maak)industrie en energie en het organiseren van samenwerking en focus tussen en binnen de drie O's (onderwijs-overheid-ondernemer). Daarnaast is er aandacht voor offshore windenergie, detailhandel (en toerisme), en worden er wegen gezocht voor het stimuleren van verbindingen tussen techniek, tuinbouw en mogelijk zorg. Lokaal zijn de kwaliteit van het centrum, de bedrijventerreinen en de dienstverlening aan bedrijven aandachtspunten. Verder wordt er samengewerkt met ondernemers in het kader van het Samen Veilig Ondernemen in het Centrum en de stichting BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) Heemskerk Centrum.

Wat gaan we ervoor doen?

Economische zaken

De regionale economische samenwerking in de IJmond kent een meerjarig gebiedsprogramma (Made in IJmond) en bevat een duidelijke focus op de belangrijkste economische sectoren. De basis van het programma is gelegd door een evaluatie van het economisch gebiedsprogramma uit 2013 en een geactualiseerd economisch gebiedsprogramma Made in IJmond 2017.

Uitbreiding capaciteit Economische zaken

Heemskerk heeft de ambitie om een herkenbaar en benaderbaar aanspreekpunt voor ondernemers te hebben. Aangezien de economie gestaag blijft groeien biedt dit kansen voor de lokale werkgelegenheid. Om snel en adequaat op dynamisch veranderende ontwikkelingen in te kunnen spelen moet er voldoende capaciteit zijn om in de dienstverlening aan ondernemers te kunnen voorzien. In de Voorjaarsnota 2017 is besloten om de capaciteit van de dienstverlening structureel uit te breiden om ondernemers te consulteren en samen met hen de samenwerking en de inhoud van de dienstverlening te evalueren.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Functiemenging (percentage)	33,8	34,4	35	35,5	36	36,5	37
2. Bruto gemeentelijk product (verhouding tussen verwacht en gemeten product)	nbn	nbn	-	-	-	-	-
3. Vestigingen (van bedrijven, aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	77,8	81,2	81,2	81,3	81,4	81,5	81,6
4. Waardering vestigingsklimaat gemeente (score 1-10)		6				8,5	
5. Waardering ondernemersklimaat gemeente (score 1-10)	6,2	6,2		6,5		7	

Toelichting

- Nr. 1 De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. De schaal waarop afstemming tussen 'economische ontwikkeling/ werkgelegenheid' en 'wonen' moet plaatsvinden is regionaal. Werknemers zijn niet altijd op zoek naar woningen in de gemeente waar ze werken of werk is. Deze indicator is gebaseerd op het verleden en niet op de toekomst (bron is [waarsaatjegemeente.nl](http://www.waarsaatjegemeente.nl)) en daarom niet te prognosticeren.
- Nr. 2 Gemeten Bruto Gemeentelijk Product in 2013 is 12,4. Verwacht Bruto Gemeentelijk Gemeten Product was in 2013 21,6. Deze indicator is voor de gemeente Heemskerk niet beschikbaar.
- Nr. 3 De statistieken laten een gestage groei over de afgelopen jaren zien.
- Nr. 4 Eén keer in de vier jaar wordt er een koopstroomonderzoek gehouden op initiatief van de provincie-Noord-Holland. Gemeente Heemskerk haakt daarbij aan.
- Nr. 5 In 2015 is er deelgenomen aan onderzoek MKB meest vriendelijkste gemeente van Nederland 2015/2016. Het responspercentage van deelnemende ondernemers is 4,6%. Dit is dusdanig laag en geeft daarmee geen representatief beeld.

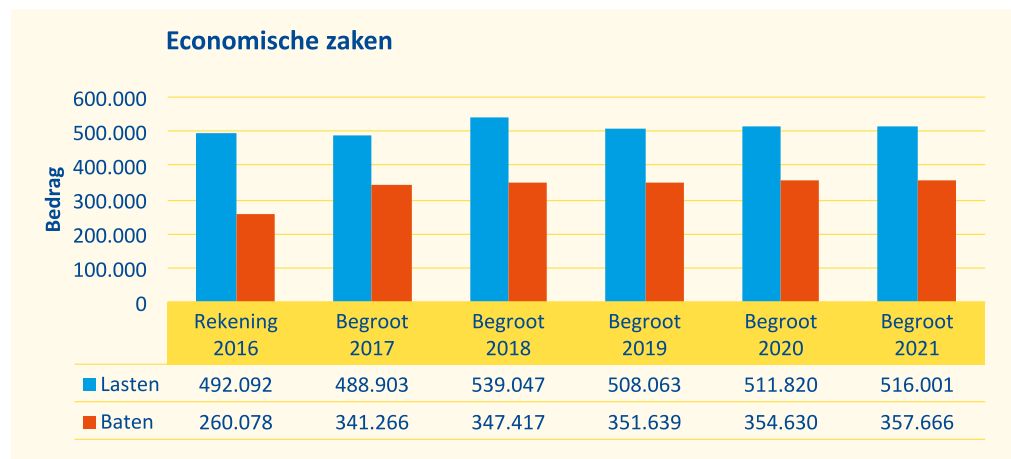
Bronnen

- 1 + 3 LISA
- 2 Atlas voor gemeenten
- 4 Koopstroomonderzoek 2016
- 5 MKB-meest vriendelijke gemeente van Nederland 2015/2016

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Onvoldoende aansluiting bij het bedrijfsleven en (sub)regionale ontwikkelingen.	Categorie: - Imago	Periodieke afstemming met provincie, regiogemeenten en georganiseerd bedrijfsleven.

Financiën

1.4 Veiligheid, vergunning en handhaving

Wat willen we bereiken?

1. Bieden van een zowel objectief als subjectief (sociaal) veilige woon-, leef-, werk- en uitgaansomgeving aan de inwoners van de gemeente Heemskerk.
2. Bestrijden van de gevolgen van een ramp of crisis en daarbij goed zorgen voor de bevolking, waarbij zelfredzaamheid leidend is.
3. Een voor iedereen toegankelijke, aantrekkelijke en veilige leefomgeving mede door te vergunnen in overeenstemming met de regelgeving, toe te zien op een juiste uitvoering en te handhaven daar waar in afwijking van de regelgeving wordt gehandeld.
4. Een veilig verloop van evenementen in Heemskerk.

Context en achtergronden

Veiligheid:

Veiligheid is een kerntaak van de overheid.

Landelijk zijn er vijf veiligheidsvelden benoemd waar in Heemskerk ook mee gewerkt wordt:

- Een veilige woon -en leefomgeving: dit heeft betrekking op de alledaagse woon- en

leefomgeving van bewoners ofwel de veiligheid en leefbaarheid in de wijk, buurt, straat en tussen burens onderling.

- Bedrijvigheid en veiligheid: dit heeft betrekking op aantastingen van de veiligheid rond recreatieve en economische voorzieningen zoals winkelcentra, bedrijventerreinen en uitgaansmogelijkheden.
- Jeugd en veiligheid: dit heeft betrekking op de gebruikelijke veiligheidsthema's in relatie tot jeugd: overlast gevende jeugd, criminele jeugd/individuele probleemjongeren, alcohol en drugs en veilig in en om de school (VIOS). De aanpak van jeugdoverlast wordt geïntensiveerd door de inzet van een jeugd-BOA.
- Fysieke veiligheid: dit heeft betrekking op de echte fysieke veiligheidsthema's, zoals verkeersveiligheid, brandveiligheid, externe veiligheid en rampenbestrijding en crisisbeheersing. Op het gebied van fysieke veiligheid heeft de Veiligheidsregio Kennemerland een belangrijke rol. Zij zijn verantwoordelijk voor de brandweezorg, crisisbeheersing en spelen een prominente rol in de evenementenveiligheid in de gemeente Heemskerk.
- Integriteit en veiligheid: dit heeft betrekking op verschijnselen die inbreuk vormen op de maatschappelijke integriteit c.q. op belangrijke regels en andere afspraken in het kader van de veiligheid en stabiliteit van onze samenleving.

Vergunnen en handhaven

Vergunnen en handhaven geschiedt op het gebied van ruimtelijke ordening, bouwregels, openbare orde en veiligheid. Vergunningsaanvragen worden getoetst, op de uitvoering wordt toezicht gehouden en in geval van afwijking wordt gehandhaafd. Kaders zijn neergelegd in onder meer de bestemmingsplannen, het Bouwbesluit, de Algemene plaatselijke verordening en de Drank- en horecawet.

Op grond van de nieuwe Wet Vergunning toezicht en handhaving (2016) wordt door de provinciaal toezichthouder toegezien op diverse kwaliteitscriteria ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Verder wordt op landelijk niveau gesproken over privatisering van het toezicht op de bouw.

Wat gaan we ervoor doen?

Veiligheid en crisisbeheersing

In 2018 wordt het Deelplan Bevolkingszorg geactualiseerd. In dit deelplan worden de processen waar de gemeente verantwoordelijk voor is beschreven. Op basis van nieuwe inzichten, oefeningen en werkelijke inzetten wordt het deelplan verder verfijnd en aangepast aan de realiteit.

Ook in 2018 wordt er een nieuw risicoprofiel opgesteld voor de regio Kennemerland en kan de gemeente Heemskerk meebepalen welke risico's aandacht krijgen en worden doorvertaald naar het Beleidsplan Crisisbeheersing dat in 2019 wordt opgesteld.

Tevens wordt het regionaal Beleidsplan Evenementenveiligheid in 2018 geactualiseerd. Hierbij worden de aanbevelingen van inspectie over evenementenveiligheid nadrukkelijk meegenomen en wordt de multidisciplinaire advisering verbeterd.

Veilig Thuis

Per 1 januari 2016 is binnen IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer de Stichting Veilig Thuis opgericht. Dit is een samenvoeging van het voormalig advies- en meldpunt huiselijk geweld en het meldpunt kindermishandeling. Zowel slachtoffers als daders en omstanders kunnen hier terecht kunnen voor deskundige hulp en advies. Veilig thuis heeft op basis van aanbevelingen van de inspecties Jeugdzorg en Gezondheidszorg een verbeterplan opgesteld wat volop in uitvoering is. Veilig Thuis wordt de komende jaren verder ontwikkeld.

Jeugdveiligheid

Het werkproces van het Handboek Jeugdoverlast wordt verder verankerd met de ketenpartners. Aansluitend wordt onderzocht of de inzet van jeugdboa's de verwachte toegevoegde waarde heeft en de jeugd-BOA een plaats kan krijgen in dit proces.

Vergunningen

Op lokaal niveau wordt in 2018 het vergunningsproces verder uitgelijnd en zal de veiligheid middels een risicoanalyse en een veiligheidsplan voor elk evenement verder worden gewaarborgd.

Verbonden partij: Veiligheids Regio Kennemerland (VRK)

De taken rondom Brandweerzorg en Publieke Gezondheidszorg zijn overgedragen aan het bestuur van de Veiligheidsregio Kennemerland.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Verwijzigingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	120	103,5	100	100	100	100	100
2. Harde kern jongeren (aantal per 10.000 inwoners)			1	1	1	1	1
3. Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	1,8	1,1	1,1	1,1	1	1	1
4. Gewelddisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	3,2	3,1	3	3	3	3	3
5. Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	4,1	3,1	3	3	3	3	3
6. Gemeten overlast en onveiligheidsindex (waarde 0-50)	nnb	30,9	28,9	28,9	28,9	28,9	28,9
7. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte, aantal per 1.000 inwoners)	5,6	5,2	5	5	5	5	5

Toelichting

Nr. 2 Harde kern jongeren. Laatste bekende cijfer van 2014 was 0,8.

Bronnen

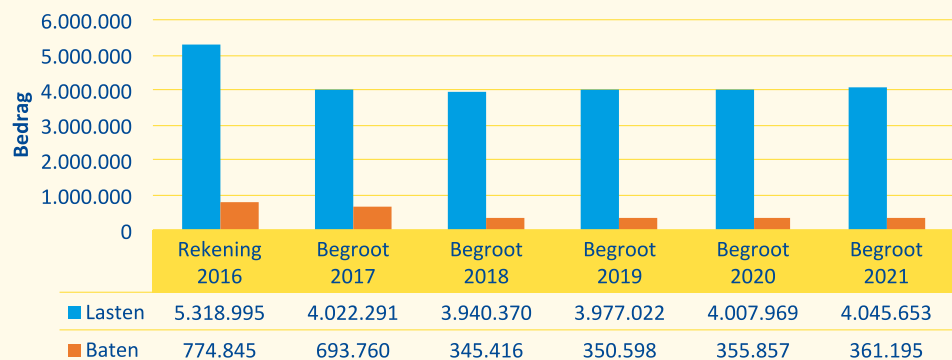
- 1 Bureau Halt
- 2 Korps landelijke politiediensten (KLPD)
- 3-7 CBS

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
In- en externe beleidsontwikkelingen kunnen voor een 'waterbedeffect' zorgen waardoor meer criminaliteit en overlast plaatsvindt met daardoor meer kosten ter bestrijding ervan.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000 - Imago	De landelijke en regionale ontwikkelingen op de voet blijven volgen en hier accuraat beleidsmatig op inspelen.
Minder goed voorbereid zijn op crisis en rampen door afnemende aandacht voor opleiden en oefenen.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000 - Imago	- Blijven opleiden en oefenen - Afstemmen van (deel)plannen. - Regelen ondersteunende processen. - Invoeren rapport van de Inspectie Veiligheid & Justitie.
De werkelijke legesopbrengsten zijn minder dan begroot.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000	Er wordt gewerkt met een reële inkomst aan basisleges (kern van kleine aanvragen niet zijnde omvangrijke projecten). Projecten zullen indien aan de orde is, in de tussentijdse rapportages worden bijgesteld.
Het omvormen van de bluswater-voorziening van een stelsel van brandkranen op de waterleiding naar bluswatervoertuigen heeft een grote impact op de bedrijfsvoering en grote financiële consequenties	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000	geen

Financiën

Veiligheid, vergunnen en handhaven

Totaal overzicht Programma Bestuurlijk domein

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN						
1.1 Bestuur, participatie en samenwerking	3.301	1.711	1.719	1.790	1.732	1.790
1.2 Dienstverlening	1.833	1.124	1.154	1.090	1.100	1.127
1.3 Economische zaken	492	489	539	508	512	516
1.4 Veiligheid, vergunnen en handhaven	5.319	4.022	3.940	3.977	4.008	4.046
Totaal LASTEN Programma Bestuur	10.946	7.346	7.352	7.366	7.351	7.478
BATEN						
1.1 Bestuur, participatie en samenwerking	265	0	0	0	0	0
1.2 Dienstverlening	773	752	764	715	726	737
1.3 Economische zaken	260	341	347	352	355	358
1.4 Veiligheid, vergunnen en handhaven	775	694	345	351	356	361
Totaal BATEN Programma Bestuur	2.072	1.787	1.456	1.418	1.437	1.456
SALDO						
1.1 Bestuur, participatie en samenwerking	-3.036	-1.711	-1.719	-1.790	-1.732	-1.790
1.2 Dienstverlening	-1.061	-372	-391	-375	-374	-390
1.3 Economische zaken	-232	-148	-192	-156	-157	-158
1.4 Veiligheid, vergunnen en handhaven	-4.544	-3.329	-3.595	-3.626	-3.652	-3.684
Totaal SALDO Programma Bestuur	-8.873	-5.559	-5.896	-5.948	-5.915	-6.022

Programma 2: Sociaal domein

Inleiding

Maatschappelijke en wettelijke context Sociaal domein

De wettelijke plichten van gemeenten binnen het Sociaal domein zijn vastgelegd in verschillende wetten.

In 2015 zijn enkele omvangrijke taken vanuit de Rijksoverheid overgedragen aan de gemeenten in het kader van de decentralisaties. Deze decentralisaties vragen om een samenhangende aanpak met een goed samenspel tussen de inzet van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.

Heemskerk vergrijst de komende jaren sneller dan het landelijk gemiddelde. Mensen worden ouder en wonen tot op hogere leeftijd zelfstandig. Ook mensen met een beperking van lichamelijke, verstandelijke, psychische of psychosociale aard wonen langer zelfstandig. Vraagstukken rondom gezondheid, eenzaamheid, verwaarlozing en veiligheid en de al dan niet aanwezige mantelzorg worden hiermee voelbaar in wijken en buurten. De druk op de woningmarkt, de leefbaarheid, de sociale voorzieningen en op vrijwilligers en mantelzorgers neemt toe. Ook de nasleep van de economische recessie eist nog steeds zijn tol in sommige huishoudens. Zowel de decentralisaties als de maatschappelijke ontwikkelingen zijn van invloed op de manier waarop de gemeente Heemskerk voorzieningen in het Sociaal domein wil organiseren en inzetten.

De opgaven binnen het Sociaal domein vinden binnen deze context plaats.

Programma Sociaal domein

In het programma Sociaal domein worden de meerjarige kaders aangegeven van het gemeentelijk beleid op het Sociaal domein. In het programma wordt een indeling in algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen gehanteerd.

Algemene voorzieningen en Maatwerkvoorzieningen

Algemene voorzieningen

‘Iedereen doet mee!’, dat is de ambitie van de gemeente Heemskerk. Algemene voorzieningen zijn onmisbaar om deze ambitie waar te maken. Laagdrempelige voorzieningen waar men terecht kan voor vrijetijdsbesteding, voor ontmoeting, voor informatie en advies, voor ondersteuning of een steuntje in de rug. Toegankelijke voorzieningen, waar barrières van fysieke, psychische of sociale aard overbrugd worden. Het beleidskader betreffende de algemene voorzieningen wordt beschreven in de programma-onderdelen:

- Welzijn, zorg en gezondheid (2.1).

- Vrijwillige inzet en mantelzorg (2.2).
- Lokale voorzieningen, Sport, cultuur en recreatie (2.3).

Beleidsprogramma Algemene Voorzieningen

Het beleidsprogramma ‘Algemene voorzieningen kracht in samenhang’ 2016-2020 is een uitwerking van de gestelde kaders van paragraaf 2.1 tot en met 2.3 in de begroting en verbindt de plannen van aanpak per beleidsterrein. In het beleidsprogramma wordt een verbinding gemaakt tussen de algemene voorzieningen en de inzet op Burgerkracht. Burgerkracht is beschreven in deelprogramma 1.1. van het programma Bestuurlijk domein.

Actualisering subsidieregels

Doel van de nieuwe subsidieregels is om de subsidieverlening integraler te organiseren en meer gestuurd vanuit beleidsinhoudelijke kaders: subsidies dienen aantoonbaar bij te dragen aan de realisatie van de gemeentelijke beleidsdoelen. De inhoudelijke leidraad voor de nieuwe subsidieregels is het beleidsprogramma Algemene voorzieningen 2016-2020. De nieuwe subsidieregels treden met ingang van 1 januari 2018 in werking. Het jaar 2018 is een overgangsjaar op weg naar het nieuwe subsidieregime.

Maatwerkvoorzieningen

Het beleidskader betreffende de maatwerkvoorzieningen wordt beschreven in de programma-onderdelen:

- Individuele maatschappelijke ondersteuning (2.4).
- Gespecialiseerde jeugdhulp en (passend) onderwijs (2.5).
- Werk en inkomen (2.6).

De vierjarige Wmo-kadernota, inclusief gezondheid, is in dit programma Sociaal domein geïntegreerd.

De Wmo-kadernota wordt in 2018 geactualiseerd. In paragraaf H Decentralisaties wordt uitgebreider ingegaan op de decentralisaties en de transformatie in het Sociaal domein.

De kaders uit dit programma Sociaal domein zijn uitgewerkt in diverse plannen van aanpak (voormalige uitvoeringsprogramma's).

2.1 Welzijn, zorg en gezondheid

Wat willen we bereiken?

1. Inwoners van Heemskerk zijn zelfredzaam en nemen actief deel aan de samenleving.
2. Inwoners van Heemskerk hebben een gezonde en actieve leefstijl.

Context en achtergronden

Welzijn en zorg

De samenwerking tussen welzijn en zorg wordt verder geïntensiveerd. Het gaat daarbij zowel om individuele ondersteuningsvragen als collectieve vraagstukken rond leefbaarheid en het samenleven in de buurt. In 2018 wordt ingezet op een goed samenspel tussen de ambulante en outreachende aanpak van werkers in de buurt (Welschap), de inzet van de sociale teams en de (individuele) ondersteuning van Socius en MEE. Er wordt gekeken naar collectieve oplossingen voor individuele vragen en behoeften, zoals bijvoorbeeld de inloopvoorziening GGZ. Het lokale preventieve jeugdbeleid is onderdeel van het IJmondiale Beleidsplan Jeugd 2018-2021 (zie ook programma-onderdeel 2.5). De inzet op preventie, het signaleren van kindermishandeling en het terugdringen van pestgedrag wordt met dit beleidsplan versterkt.

Gezondheid

Ook, of misschien wel juist voor gezondheid geldt: voorkomen is beter dan genezen. Preventie van het ontstaan of verergeren van gezondheidsbeperkende aandoeningen bespaart de samenleving veel geld, maar belangrijker nog: het bespaart mensen veel leed. Het programma Gezond in de Stad, dat als doel heeft het terugdringen van sociaal-economische gezondheidsverschillen, wordt van 2018 tot en met 2021 voortgezet. Het Regionaal Gezondheidsbeleid 2017-2020 heeft dit als één van de doelen opgenomen. Met ingang van 1 januari 2019 zal het rijksvaccinatieprogramma worden overgeheveld naar de gemeenten.

Toegang

In 2017 is het IJmondiaal 'Groeimodel doorontwikkeling Toegang Sociaal Domein' door de colleges in de drie gemeenten vastgesteld. Vanuit het perspectief van inwoners wordt ingezet op het zo overzichtelijk mogelijk organiseren van de toegang. Het leidende principe daarbij is één huishouden - één plan - één regisseur. De huidige voordeuren (gemeente, sociale teams, CJG en IJmond Werkt!) zullen nauwer gaan samenwerken en waar mogelijk en gewenst worden geïntegreerd. De sociale teams zijn een belangrijke schakel in de toegang tot ondersteuning. De doorontwikkeling van de sociale teams, - zowel de opdracht, samenstelling als organisatorische eenheid - wordt in 2018 en daarna opgepakt.

Diversiteitsbeleid

Het aantal statushouders dat door de gemeente gehuisvest moet worden vertoont een dalende lijn. De verwachting is dat deze dalende lijn wordt doorgezet. De groep statushouders zal in 2018 waarschijnlijk voor een groot deel uit gezinsherenigers bestaan. Dit betekent dat de nadruk nog meer zal komen te liggen op de scholing, arbeidsmarkttoeleiding en integratie van statushouders conform het vastgestelde plan van aanpak 'Van opvang tot integratie vluchtelingen'.

Harmonisatie peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en VVE

Met ingang van 1 januari 2018 is de harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen een feit. Dit betekent dat het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang gelijkgeschakeld zijn. Peuterspeelzaalwerk moet dan voldoen aan de wettelijke vereisten voor kinderopvang. Het verschil in wet- en regelgeving, financiering en kwaliteit tussen beide voorschoolse voorzieningen verdwijnt. Het huidige peuterspeelzaalwerk wordt omgevormd tot peuteropvang. Alle (nieuwe) aanbieders en locaties hebben de mogelijkheid Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) op te zetten. VVE is er op gericht om taalachterstanden bij jonge kinderen terug te dringen. Tot 2020 wordt toegewerkt naar een geheel open peutersysteem.

Wat gaan we ervoor doen?

Welzijn en zorg

- Implementeren van de nieuwe subsidieregels en het daarbij begeleiden van verenigingen en organisaties.
- Realiseren, door middel van het maken van prestatieafspraken en subsidieverlening, van:
 - laagdrempelige informatie en adviesfuncties, zowel digitaal, schriftelijk, telefonisch als fysiek.
 - toegang tot ondersteuning, via onder meer sociale teams, Zorgnetwerk Heemskerk en het CJG.
 - maatschappelijke dienstverlening en cliëntondersteuning voor kwetsbare groepen, op het gebied van schuldhulpverlening, (jeugd)maatschappelijk werk, sociaal raadliedenwerk en ouderenadvieswerk.
 - ambulante aanpak van sociaal werkers in de wijk en vraaggericht welzijnswerk, gericht op de ondersteuning van burgerinitiatief, vrijwillige inzet, activering en collectieve activiteiten voor kwetsbare groepen.
 - uitvoering van preventief jeugdbeleid conform het beleidsplan Jeugdbeleid door de inzet van o.a. Jongeren Interventie Team, (ambulant) jongerenwerk, jeugdmaatschappelijk werk.
- Uitvoering geven aan de integratie van de voordeuren (frontoffice) van Socius en MEE met

de sociale teams en tevens de verdere doorontwikkeling van de sociale teams aansluitend bij de uitgangspunten uit het 'Groeimodel doorontwikkeling Toegang Sociaal Domein'.

- Uitvoeren cliëntervaringsonderzoek sociale teams.
- Realiseren van geharmoniseerde peuteropvang, waaronder VVE, door middel van kindgebonden subsidiëring die voldoet aan de wettelijke eisen en aansluitend bij de richtlijnen uit de keuzenotitie Harmonisatie Heemskerk.
- Uitvoering geven aan een(nieuwe) VVE locatie op basisschool De Zilvermeeuw.
- Uitvoering geven aan het plan van aanpak Van opvang tot integratie vluchtelingen' waarbij de nadruk ligt op de scholing, arbeidsmarkttoeleiding en integratie van statushouders.
- Uitvoeren toezicht op de kwaliteit van kinder- en peuteropvang(locaties) en uitbrengen jaarverslag Wet kinderopvang.
- Actualiseren van verordeningen, beleid, subsidieplafonds.

Gezondheid

- In stand houden van de Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), die onder andere de Wet publieke gezondheid uitvoert.
- Subsidiëren van de jeugdgezondheidszorg.
- Subsidiëren van preventieve activiteiten op gebied van openbare fysieke en psychische gezondheid conform het gezondheidsbeleid, evenals het uitvoeren van projecten Gezond in de stad (GIDS) en Jongeren op gezond gewicht (JOGG).
- Uitvoeren van een proef om het onderscheid tussen de algemene inloopvoorziening GGZ en de maatwerkvoorzieningen dagbesteding GGZ op te heffen.
- Uitvoeren regionaal gezondheidsbeleid, waar mogelijk met lokale accenten.
- Versterken van de verbinding tussen preventieve taken en eerste lijnstaken.
- Zorgen dat sociaal kwetsbaren, overlastgevend en zorgmijders via het Noodteam Heemskerk en Vangnet en Advies Midden-Kennemerland in beeld zijn en begeleid worden.
- Treffen van voorbereidingen voor de overheveling van het rijksvaccinatieprogramma naar de gemeenten per 1 januari 2019.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Waardering algehele persoonlijke gezondheid (percentage)	nnb	nbb					
2. Tevredenheid aanbod gezondheidsvoorzieningen in nabije omgeving (percentage)	nnb	nnb					
	nnb	81					
3. Tevredenheid aanbod welzijnsvoorzieningen in nabije omgeving (percentage)	nnb	nnb					
	nnb	56					
4. Oordeel burger over ondersteuning sociale teams	7,2	7,5		7,5		7,5	

Toelichting

Algemeen

Vanaf 2015 neemt de gemeente Heemskerk deel aan de gemeentelijke monitor Sociaal domein (GMSD) van de VNG. Een aantal verplichte indicatoren in het kader van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) worden via de GMSD uitgevraagd. Tevens worden (verplichte) cliëntervaringsonderzoeken uitgevoerd. Daarnaast voert de gemeente vanaf 2017 tweejaarlijks de Burgerpeiling uit. Om die reden zijn er bij indicatoren afkomstig uit de Burgerpeiling geen waarden bekend uit vorige jaren. De Burgerpeiling vervangt het leefbaarheidsonderzoek dat in Heemskerk voor het laatst in 2014 heeft plaatsgevonden. De resultaten van de GMSD en de Burgerpeiling worden gepresenteerd via www.waarstaatjegemeente.nl.

Nr. 4 Eind 2015 heeft een nulmeting van het cliëntervaringsonderzoek plaatsgevonden. Deze is in 2016 herhaald en vindt vervolgens tweejaarlijks plaats.

Bronnen

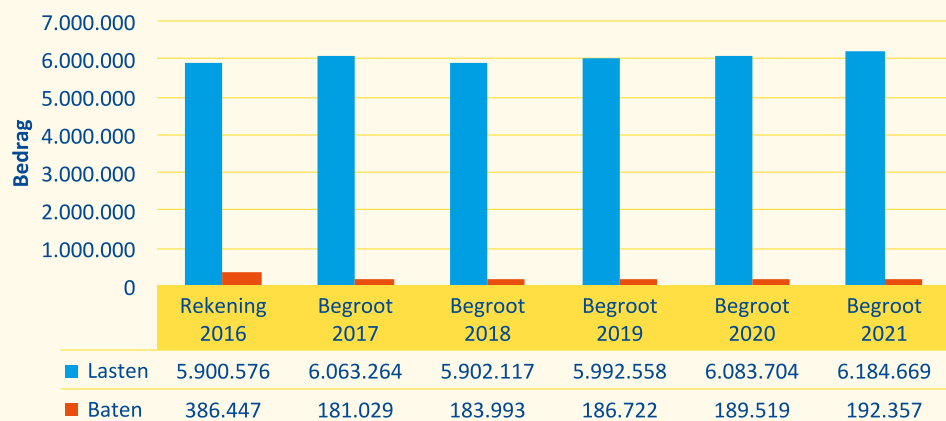
- 1 - 3 Burgerpeiling / GMSD (waarstaatjegemeente.nl)
- 4 Cliëntervaringsonderzoek sociale teams / CJG

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Toenemende druk op algemene (welzijns- en zorg-) voorzieningen als gevolg van de transformatie, met als risico dat problemen van inwoners verergeren en alsnog een duurdere maatwerkvoorziening ingezet moet worden.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000 - Imago	Heldere efficiënte werkprocessen, voorkomen van overlap in aanbod, monitoring van prestaties en resultaten. Op basis hiervan waar nodig bijsturen en maatregelen treffen.
Cultuurverandering in het maatschappelijk middenveld vindt niet of nauwelijks plaats.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000 - Imago	De vanuit partnerschap gemaakte afspraken over de benodigde verandering, bestendigen in prestatieafspraken bij subsidieverlening.
Informatievoorziening voldoet onvoldoende aan de gewenste kwaliteit, waardoor onvoldoende vormgegeven kan worden aan één gezin, één plan, één regisseur.	Risico: - Imago	In gesprek blijven met maatschappelijke partners over een zorgvuldige manier van gegevensuitwisseling die recht doet aan de regels rond privacy en beroepscode.
De implementatie van nieuwe subsidieregels vanaf 2018 kan tot gevolg hebben dat bestaande subsidies worden verlaagd of beëindigd. Dit kan incidentele kosten voor de gemeente tot gevolg hebben.	Categorie: - Imago - Financieel: € 50.000 - € 200.000	Indien uit een overgangs- of afbouwregeling extra kosten voortvloeien, zullen deze in beginsel binnen het betreffende subsidieplafond worden opgevangen.

Financiën

Welzijn en zorg en gezondheid

2.2 Vrijwillige inzet en mantelzorg

Wat willen we bereiken?

1. Inwoners van Heemskerk zetten zich actief in als vrijwilliger voor de samenleving.
2. Mantelzorgers en vrijwilligers zijn toegerust voor hun taak en overbelasting wordt voorkomen.

Context en achtergronden

Mantelzorg betreft het geven van langdurige onbetaalde hulp die voortvloeit uit een sociale relatie met de hulpbehoevende. Het verschil met vrijwilligerswerk is dat er geen sprake is van een vrije keuze. Door de succesvolle mantelzorgwaardering van 2016 zijn er veel nieuwe mantelzorgers in beeld gekomen. Het gevolg hiervan is dat het aantal aanvragen voor mantelzorgondersteuning sterk is toegenomen.

In Heemskerk koesteren we het grote potentieel aan vrijwilligers. Vrijwilligers zijn de smeerolie van onze samenleving. Of het nu gaat om sportverenigingen, culturele verenigingen, het buurthuiswerk of de leefbaarheid in buurten. Zonder vrijwillige inzet kunnen deze activiteiten en initiatieven niet voortbestaan. De inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en het sociale netwerk is tevens onmisbaar om het zo lang mogelijk zelfstandig wonen mogelijk te maken.

Om overbelasting van vrijwilligers en mantelzorgers te voorkomen is goede ondersteuning nodig. Het samenwerkingsverband We(l)doen (Stichting Welschap Welzijn, Stichting Welzijn Beverwijk, MaatjeZ, Socius en Mee & de Wering) voert deze ondersteuning uit. In 2018 ligt de focus op de uitvoering van de volgende drie speerpunten: bereik jonge vrijwilligers, respijtzorg en netwerkversterking van de mantelzorger.

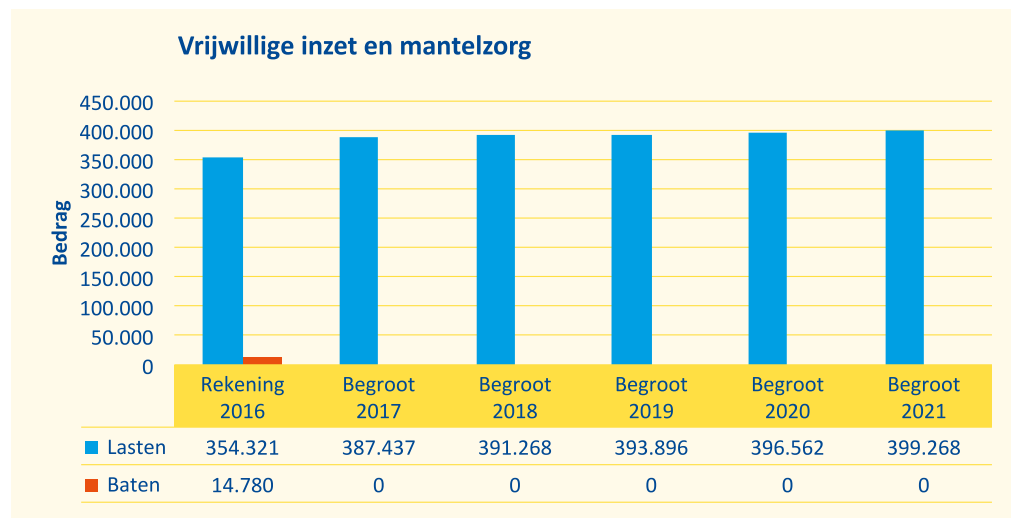
Wat gaan we ervoor doen?

- Subsidiëren van en het maken van prestatieafspraken met We(l)doen, met name gericht op de drie speerpunten uit het beleidsprogramma, op het uitvoeren van de mantelzorgwaardering, het uitvoeren van de maatschappelijke stages en de uitvoering van BUUV.
- Stimuleren dat initiatieven en organisaties op het gebied van vrijwillige inzet zich met elkaar en met het professionele veld verbinden.
- Subsidiëren en faciliteren van vrijwilligersorganisaties die zich inzetten in het kader van de informele zorg.

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Toenemende druk op mantelzorgers verhoogt het risico op overbelasting, met als gevolg dat meer professionals en maatwerkvoorzieningen ingezet moeten worden.	Categorie: - Financieel: € 0 - € 50.000 - Imago	Vroegtijdig signaleren door en overleg met de uitvoeringsinstellingen en Toegang.
Toename druk op de vrijwilligers met als gevolg dat betaalde krachten ingezet moeten worden.	Categorie: - Financieel: € 0 - € 50.000	Vroegtijdig signaleren en overleggen met uitvoeringsinstellingen.

Financiën

2.3 Lokale voorzieningen, sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken?

1. Inwoners van Heemskerk doen mee aan de samenleving door gebruik te maken van voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport, cultuur en recreatie & toerisme. Ontmoeting, meedoen en beleving staan centraal.
2. Inwoners van Heemskerk zetten zich in om deze voorzieningen en activiteiten in stand te houden.
3. Veilige, gevarieerde en inspirerende openbare speelvoorzieningen voor alle kinderen in Heemskerk, om de sociale cohesie te versterken en de Nederlands norm gezond bewegen te promoten.

Context en achtergronden

Sport

Heemskerk heeft een stevige sportinfrastructuur die inwoners uitnodigt tot sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Met de inzet van combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en een consultant aangepast sporten wordt ingezet op voldoende sporten en bewegen door alle bewoners, ook voor hen die dat niet vanzelf doen. Om de sportinfrastructuur te optimaliseren, sport toekomstbestendig in te zetten en efficiënt gebruik van sportaccommodaties te realiseren wordt het sportbeleid in 2018 geactualiseerd. Het nieuwe sportbeleid zal samenhangen met het geactualiseerde subsidiebeleid en het faciliteringsbeleid.

Sportbeleid heeft een sterke relatie met gezondheidsbeleid. De uitvoering van het project Jongeren op Gezond Gewicht is hiervan een voorbeeld.

Recreatie & Toerisme

De nota 'Tussen vloedlijn en vuurlijn 2' is in 2017 geactualiseerd en de komende jaren zal hier uitvoering aan worden gegeven. Heemskerk kent een groot aantal recreatiemogelijkheden: van wandel- en ontspanfaciliteiten tot sport- en spelmogelijkheden. Enerzijds concentreert het aanbod zich op het strand en het duingebied, anderzijds zijn er diverse gebieden met onder andere het kasteel Marquette en kasteel Assumburg waar toeristen kunnen verblijven. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeester Meer/De Buitenlanden (RAUM/BTL), is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Heemskerk, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heiloo, Uitgeest, Zaanstad en de provincie Noord-Holland participeren om zorg te dragen voor het beheer en onderhoud.

Speelruimte

Heemskerk is een kindvriendelijke gemeente met voldoende mogelijkheden voor kinderen en jongeren om te spelen op kwalitatief goede formele en informele speelplekken. Ingezet wordt op een veilige, gevarieerde en inspirerende openbare speelvoorzieningen met een hoge diversiteit aan spelen voor alle kinderen (0-18 jaar) op goed bereikbare plaatsen om de sociale cohesie te versterken en de Nederlandse norm gezond bewegen te promoten.

Cultuur

Cultuureducatie en cultuurparticipatie dragen er aan bij dat mensen mee kunnen doen. Er wordt ingezet op het lokaal, toegankelijk en toekomstbestendig aanbieden van cultuur in de breedste zin van het woord. Het gaat hierbij om de bibliotheek, het Cultuurcentrum Heemskerk, tentoonstellingen in de hal van het gemeentehuis, evenementen, cultuureducatieve activiteiten, etc. De actiepunten uit de cultuurnota Cultuur, het creatieve

hart van Heemskerk (plan van aanpak Cultuurbeleid 2015-2018) worden stapsgewijs opgepakt. Tevens zal de Regionale Cultuurvisie 1.0 (conform bestuursopdracht) in 2018 aan de raad worden aangeboden.

Bibliotheek

De Wet stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) is het wettelijk kader waarbinnen de bibliotheek haar taken uitvoert. Naast de klassieke uitleenfunctie gaat de bibliotheek zich sterker inzetten op de maatschappelijke en educatieve functie. In de maatschappelijke bibliotheek worden inwoners ondersteund om te kunnen meedoen in de samenleving. De educatieve bibliotheek richt zich op het stimuleren van binnen- en buitenschools leren en het verbeteren van taal en digitale vaardigheden, met specifieke aandacht voor jeugd en laaggeletterden.

Cultuurcentrum Heemskerk

Vanuit het Cultuurcentrum Heemskerk wordt ingezet op toegankelijk en kwalitatief muziekonderwijs aan jonge mensen tot 21 jaar. Daarnaast heeft het Cultuurcentrum Heemskerk een faciliterende en verbindende rol bij het aanbieden van muziekonderwijs aan volwassenen, het verzorgen van goede cultuureducatie voor het onderwijs en in de wijk, het stimuleren van cultuurparticipatie met specifieke aandacht voor kwetsbare en niet vitale inwoners(groepen) en het ondersteunen van amateurkunst; de aanbieders worden hierbij nadrukkelijk betrokken.

Brede school

De brede school verzorgt een op maat, buitenschools programma voor iedere basisschool in samenwerking met het onderwijs. In het schooljaar 2017-2018 wordt de brede school per locatie geëvalueerd. De resultaten hiervan worden besproken in het directeurenoverleg.

Erfgoed

Het behoud van cultureel erfgoed (monumenten en archeologie) is een wettelijke taak van de gemeente. De gemeente is verplicht om te zorgen voor de borging van cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan. Daarnaast wordt ingezet op de bescherming van het Heemskerkse erfgoed.

Accommodatie-faciliteringsbeleid

Accommodaties (grond en gebouwen) zijn een middel om uitvoering te geven aan de wettelijke taken en beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, sport, welzijn, kunst, cultuur en recreatie. De gemeente heeft diverse gronden en gebouwen in eigendom die hiervoor worden ingezet. Deze gronden en gebouwen zijn door de gemeente in gebruik, verhuur, erfpacht,

opstal of een combinatie daarvan uitgegeven aan diverse gebruikers. In de raadsvergadering van 6 april 2017 heeft de raad een initiatiefvoorstel aangenomen waarin het begrip 'faciliteringsbeleid' is geïntroduceerd, een overkoepelend beleidsterrein voor diverse middelen die de gemeente inzet voor maatschappelijke doelen, waaronder subsidies en accommodaties. In nauwe samenspraak met de raad worden nieuwe instrumenten ontwikkeld om meer inzicht en grip te krijgen op de inzet van middelen, waaronder gemeentelijke accommodaties, in het Sociaal domein.

Wat gaan we ervoor doen?

Sport, recreatie en toerisme

- Uitvoering geven aan de nota (uitvoeringsprogramma) 'Heemskerk sport en bewegen' door:
 - Subsidiëren van gemeentelijke sportvoorzieningen en de ondersteuning daarvan.
 - Subsidiëren van combinatiefuncties, buurtsportcoach, Jongeren op gezond gewicht (JOGG) en aangepast sporten.
 - Stimuleren dat initiatieven en organisaties op het gebied van sport zich verbinden met de geformuleerde beleidsdoelstellingen rond de algemene voorzieningen in Heemskerk.
- Actualiseren van de Nota bewegen en sport 2013-2017.
- Onderhouden van speelvoorzieningen en ondergronden volgens de wettelijke kaders en geldende richtlijnen. Bij (her)inrichting wordt ingezet op zoveel mogelijk differentiatie per speelplek, zodat meerdere leeftijdsgroepen gebruik kunnen maken van de speelplek. Tevens wordt per buurt ingezet op differentiatie van verschillende speelplekken, bijvoorbeeld een voetbalveld, een natuurspeelplek en een traditionele speelplek. Keuze wordt voorgelegd aan de buurtkinderen.
- Uitvoering geven aan de recreatienota.

Cultuur

- Uitvoering geven aan de nota Cultuur, het creatieve hart van Heemskerk, plan van aanpak Cultuurbeleid 2015-2018.
- Verlenen van subsidie en maken van prestatieafspraken ten behoeve van:
 - Uitvoering van de bibliotheektaken conform de gemeentelijke visie op het bibliotheekwerk.
 - Uitvoering van toegankelijk en kwalitatief muziekonderwijs en cultuureducatie aan jonge mensen tot 21 jaar.
 - Uitvoering van amateurkunst en cultuurparticipatie.
 - Uitvoering van een divers en laagdrempelig aanbod aan kunst- en cultuurvormen door cultuur(historische) verenigingen in aansluiting op het nieuwe subsidiebeleid.
- Organiseren van culturele evenementen in samenwerking met lokale organisaties.

- Subsidie verlenen voor de uitvoering van de brede school activiteiten en brede schoolcoördinatie.
- Besluitvorming over Regionale Cultuurvisie 1.0 (conform bestuursopdracht).
- Subsidiëren van eigenaren van gemeentelijke monumenten op basis van de Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Heemskerk 2012.

Accommodatie- faciliteringsbeleid

Door middel van dialoog en samenwerking accommodatievraagstukken uitwerken en de uitvoering daarvan vorm geven. In nauwe samenspraak met de raad worden nieuwe instrumenten ontwikkeld om meer inzicht en grip te krijgen op de inzet van middelen, waaronder gemeentelijke accommodaties, binnen het Sociaal domein.

Verbonden partij: Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)/ De Buitenlanden (BTL)

Het RAUM/BTL zet zich in voor het verzekeren van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie en de watersport op en rondom het meer en aangrenzende gebieden. Het RAUM/BTL zet zich ook in voor het tot stand brengen, bewaren en onderhouden van het landschap in het recreatiegebied.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Niet-wekelijks sporters (percentage)	43	44	46	46	45	44	

Toelichting

Nr. 1 Het betreft het percentage inwoners dat niet-wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners. De laatste bekende cijfers zijn van 2012. Toen scoorde Heemskerk 41% ten opzichte van 46,6% landelijk.

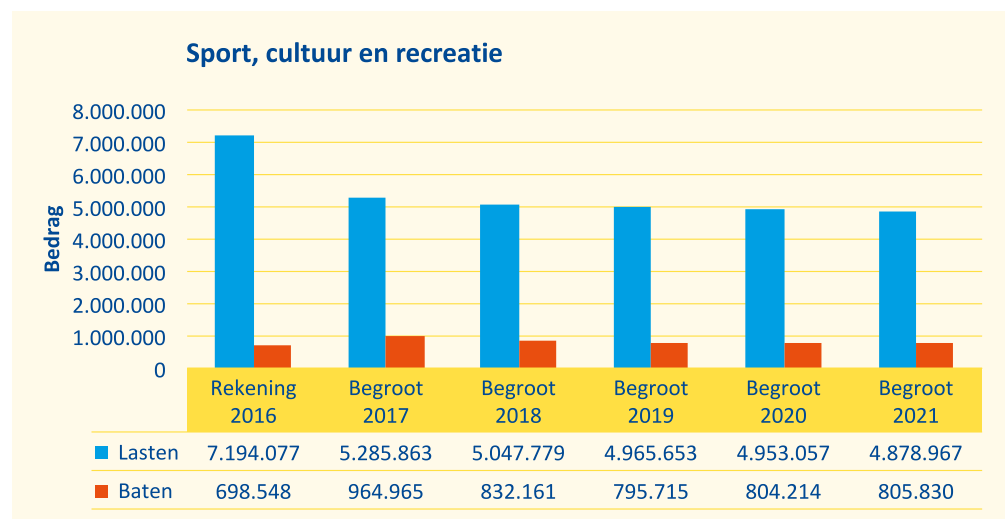
Bronnen

1 Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Bestemmingsreserve Desintegratiekosten Het is onduidelijk of deze bestemmingsreserve toereikend is voor de dekking van de doorlopende personeelslasten van de achtergebleven medewerkers van de voormalige muziekschool.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000	Inzet van maatregelen om het werk naar werk traject voor de medewerkers te bevorderen.
Archeologische vondsten kunnen leiden tot niet geraamde verplichte kosten.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000	Uitvoeren van vroegtijdig onderzoek en mogelijke vondsten in planning en begroting opnemen.

Financiën

2.4 Individuele maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we bereiken?

1. Inwoners van Heemskerk kunnen door de inzet van maatwerkvoorzieningen zo lang mogelijk zelfstandig aan het maatschappelijk verkeer deelnemen.
2. Inwoners van Heemskerk, die beschermd wonen of opvang ontvangen, hebben een veilige woonomgeving en zijn, indien mogelijk, weer in staat zich op eigen kracht binnen de samenleving te handhaven.

Context en achtergronden

De kaders voor de Wmo 2015 zijn toegelicht in de inleiding van het programma Sociaal domein. In de context van deze paragraaf gaat het met name om:

- Maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning van het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen, het behouden van de regie op het eigen leven en het voorkomen van eenzaamheid (maatwerkvoorzieningen Wmo).
- Het bieden van tijdelijk onderdak en begeleiding aan mensen die niet meer thuis wonen en niet in staat zijn zich op eigen kracht binnen de samenleving te handhaven (maatschappelijke opvang en opvang slachtoffers huiselijk geweld).
- Het bieden van huisvesting, zorg, werk/dagbesteding en begeleiding aan (ex-) gedetineerden en (ex-)verslaafden en mensen met psychische en psychosociale problemen die uit de (regionale) opvang komen (nazorg ex-gedetineerden).
- Het bieden van beschermd wonen aan mensen met psychische of psychosociale problemen (maatschappelijke opvang).

Maatwerkvoorzieningen Wmo

Om mensen zo lang mogelijk zelfstandig aan het maatschappelijk verkeer te kunnen laten deelnemen en indien eigen kracht en algemene voorzieningen niet toereikend zijn, worden maatwerkvoorzieningen Wmo ingezet. Onder de maatwerkvoorzieningen Wmo vallen:

- Rolstoelen.
- Vervoersvoorzieningen.
- Woonvoorzieningen.
- Hulp bij het huishouden.
- Begeleiding (waaronder dagbesteding (inclusief vervoer), ambulante begeleiding en kortdurend verblijf).

De maatwerkvoorzieningen worden verstrekt wanneer de noodzaak daartoe is vastgesteld. De toegang verloopt via de gemeente. In 2018 zal wordt verder gewerkt aan de transformatie binnen dit onderdeel. Dit gebeurt onder andere door de in 2017 ingezette pilots in het kader van innovatie binnen de hulp bij het huishouden verder uit te werken.

De gemeenten in de IJmond trekken zoveel mogelijk gezamenlijk op binnen de maatwerkvoorzieningen Wmo. Verordeningen en beleid, maar ook inkoop, worden zoveel mogelijk gezamenlijk opgepakt.

Maatschappelijke opvang, opvang slachtoffer huiselijk geweld en nazorg ex-gedetineerden

Opvang is een lokale verantwoordelijkheid. De gemeente Haarlem en de regiogemeenten in IJmond en Zuid-Kennemerland ontwikkelen hiervoor gezamenlijk beleid. Grote delen van de uitvoering zijn aan de gemeente Haarlem gemandateerd die hier, in de rol van centrumgemeente, ook de middelen voor ontvangt. Het toegenomen beroep op

maatschappelijke opvang en de daardoor ontoereikende regionale middelen vraagt extra (lokale) inzet om een beroep op deze voorziening te voorkomen en te zorgen dat mensen versneld de voorziening kunnen verlaten.

Centrumgemeente Haarlem ontvangt tevens de middelen voor beschermd wonen. Vanaf 2020 worden regiogemeenten zelf financieel verantwoordelijk voor beschermd wonen. Door middel van het regionale Uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel bereiden gemeenten zich voor op lokale taken zoals vraagverheldering, preventie en inclusie.

Wat gaan we ervoor doen?

Maatwerkvoorzieningen Wmo

- Ondersteunen van burgers bij het zoeken naar oplossingen voor problemen rondom deelname aan de samenleving waarbij rekening wordt gehouden met de voorkeur voor een aanbieder door de cliënt en de keuze tussen een persoonsgebonden budget en zorg in natura.
- Verstrekken van woonvoorzieningen, rolstoelen, vervoersvoorzieningen, hulp bij het huishouden en begeleiding, waaronder dagbesteding, om zo lang mogelijk zelfstandig wonen mogelijk te maken en mantelzorgers te ontlasten.
- Beheren van de contracten met aanbieders, waaronder het voeren van kwartaalgesprekken en het sturen op transformatie.
- Het verder uitwerken van de transformatieopgave door onder meer de pilots vernieuwing hulp bij het huishouden.
- Betrekken van het Burgerplatform Wmo bij de beleidsvorming.
- Uitvoeren van cliëntervaringsonderzoeken.
- Monitoren van klachten bij alle aanbieders.
- Actualiseren van de Wmo-kadernota 2015-2018.

Maatschappelijke opvang, opvang slachtoffer huiselijk geweld en nazorg ex-gedetineerden

Onder regie van centrumgemeente Haarlem en in samenwerking met de regiogemeenten:

- Uitvoeren van beleid en acties uit regionaal Beleidskader Opvang, wonen en herstel (maatschappelijke opvang, beschermd wonen en opvang huiselijk geweld).
- Subsidiëren van organisaties om preventie-activiteiten aan te bieden op het gebied van verslavingszorg.
- Bieden van een regionale voorziening voor opvang van volwassenen en voor zwerfjongeren.
- Bieden van een regionale voorziening voor beschermd wonen.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	55	60	54	53	52	50	50
2. Aantal ontvangen meldingen ondersteuning	1.200	1.293	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
3. Cliënten die zich door de ondersteuning beter kunnen redden (percentage)	84	85	85	85	85	85	85
4. Aantal mensen dat gedurende het jaar tijdelijk is opgevangen en/of een beschermd wonen indicatie heeft	20	23	29	29	29	29	29

Toelichting

Nr. 1 Aantal per 10.000 inwoners. Voor 2016 Heemskerk 60 ten opzichte van 47 landelijk op gemeentegrootteklasse.

Nr. 2 Alle meldingen die de gemeente ontvangt (inclusief telefonische meldingen).

Bronnen

1 CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

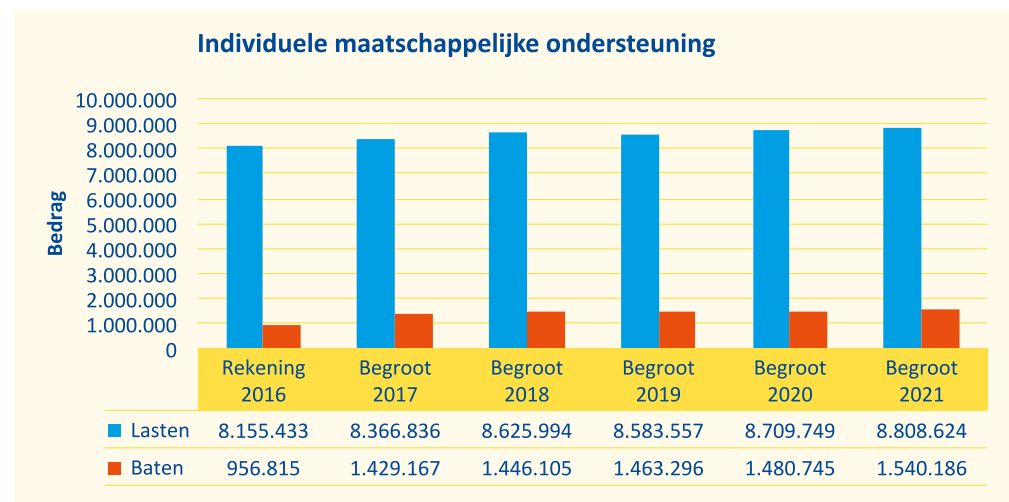
2+4 Database gemeente Heemskerk

3 Wmo-cliëntervaringsonderzoek Heemskerk

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Open-einde karakter van de Wmo.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000	Intensieve monitoring/ budgetbewaking. Overleg met de zorgverleners.
Economische problematiek vergroot de kans op sociaal maatschappelijke uitval en overlast en druk op voorzieningen.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000	Vroegtijdig signaleren, scherpe keuzes maken bij indicatiestelling en budgetbeheer.
Beddenreductie GGZ vergroot het aantal kwetsbare mensen in wijken, met kans op overlast en toename beroep op opvangvoorzieningen.	Categorie: - Financieel: € 0 - € 100.000 - Imago, als daklozen geen onderdak kan worden geboden.	Monitoring en inzet vroegsignalering (Noodteam) en ambulante hulp (Vangnet & Advies).
Hogere tarieven na aanbestedingen voor maatwerkvoorzieningen.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000	Binnen de huidige kaders van de aanbesteding wordt gezocht naar de meest gunstige oplossing. Scherp blijven indiceren, waarbij de eigen kracht van de inwoner voorop staat.

Financiën

2.5 Gespecialiseerde jeugdhulp en passend onderwijs

Wat willen we bereiken?

1. Alle jonge inwoners van Heemskerk groeien gezond en veilig op.
2. Alle inwoners van Heemskerk tot en met 23 jaar verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.
3. Het zo actueel en optimaal mogelijk houden van onderwijskundige accommodaties zowel kwantitatief en kwalitatief.

Context en achtergronden

Gespecialiseerde jeugdhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor alle hulp voor de jeugd. Het gaat hierbij om jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd-GGZ, jeugd-VB (verstandelijke beperking), verslavingszorg voor jongeren, jeugd- en opvoedhulp, jeugdzorg in een gesloten instelling, pleegzorg en crisiszorg. De gemeente heeft als taak om meer preventief en dichtbij burgers ondersteuning te organiseren. Samen met aanbieders, met nieuwe contractafspraken en met proberers (pilots) wordt gewerkt aan het omvormen van specialistische voorzieningen naar algemene voorzieningen. Er wordt geïnvesteerd in preventie en vroegsignalering om erger te voorkomen. Bij de transformatie wordt op lokaal en regionaal niveau gewerkt, zowel binnen de IJmond als met Zuid-Kennemerland.

Er is al veel veranderd en er moet nog veel gebeuren. In 2018 zal uitvoering worden

gegeven aan het beleidsplan Jeugd 2018-2021. Dit beleidsplan omvat het hele spectrum van preventieve ondersteuning tot specialistische jeugdhulp. Op deze manier krijgen jeugdigen zo snel mogelijk passende ondersteuning. Daarnaast helpt dit de gemeentelijke taken op het gebied van jeugdhulp zoveel mogelijk binnen de beschikbare middelen uit te voeren. Per 1 januari 2018 zijn er nieuwe contracten afgesloten voor specialistische jeugdhulp. Met nieuwe producten en een inzet op meer resultaatverantwoording wordt een volgende stap gezet in de transformatie.

Toegang

De gemeentelijke toegang tot de gespecialiseerde jeugdhulp is binnen de IJmondgemeenten ondergebracht bij het CJG IJmond. Daarnaast kunnen jongeren ook via huisarts, medisch specialist, jeugdarts, gecertificeerde instelling, rechter en Veilig Thuis toegang krijgen tot gespecialiseerde jeugdhulp. Met het investeren op registratie en samenwerking tussen partijen wordt de toegang de komende jaren verder ontwikkeld.

(Passend) onderwijs

Met onderwijs wordt een basis gelegd voor bestaanszekerheid, welvaart en welzijn. Het onderwijs in Heemskerk is voor iedereen toegankelijk. De school is een plek waar leerlingen zich ontplooien, waar wordt geleerd en geoefend en waar kinderen leren omgaan met verschillen. Kinderen en jongeren kunnen hun talenten ontwikkelen en een passend opleidingsniveau behalen.

De Wet Passend Onderwijs biedt een passende onderwijsplek voor ieder kind. De uitvoering ligt bij het onderwijs. Het is belangrijk dat er een goede samenwerking is tussen (passend) onderwijs en (gespecialiseerde) jeugdhulp. Heemskerk werkt in dit kader samen met de gemeenten in de IJmond, de gemeenten Uitgeest en Castricum en de samenwerkingsverbanden voor primair- en voortgezet onderwijs. Daarnaast zet de gemeente zich ervoor in dat schooluitval wordt tegengegaan en dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen.

Onderwijshuisvesting

De zorgplicht van de gemeente voor de voorzieningen huisvesting onderwijs is vastgelegd in de Wet op het primair onderwijs (Wpo), de Wet op de ExpertiseCentra (Wec) en de Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo). In deze onderwijswetten is vastgelegd dat de gemeenteraad verplicht is een verordening vast te stellen. Met het vaststellen van de Verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs wordt rechtsongelijkheid tussen het openbaar en bijzonder onderwijs en ook tussen de bevoegde gezagsorganen van het basis-, speciaal en

voortgezet onderwijs onderling voorkomen. Met het vaststellen van de verordening wordt voldaan aan het uitgangspunt van de materiële gelijkstelling (artikel 23 Grondwet). In het kader van de gemeentelijke zorgplicht, verplichten de onderwijswetten de gemeenteraad in de regeling minimaal de volgende onderdelen op te nemen:

- Het bekostigen van de voorzieningen huisvesting onderwijs van de op het grondgebied van de gemeente gelegen scholen.
- Het vaststellen van de voorzieningen huisvesting onderwijs die door de bevoegde gezagsorganen kunnen worden aangevraagd.
- De plicht van het college om een bekostigingsplafond voor het bekostigen van de voorzieningen huisvesting onderwijs vast te stellen.
- Het vaststellen van procedures die zowel de gemeente als de bevoegde gezagsorganen moeten volgen.
- Het vaststellen van de wijze waarop prioriteiten worden gesteld als het bekostigingsplafond niet voldoende is om alle aangevraagde voorzieningen huisvesting onderwijs toe te kennen.

Wat gaan we ervoor doen?

Gespecialiseerde jeugdhulp

- Inzetten van benodigde jeugdhulp.
- Financieren van CJG IJmond ten behoeve van de toegang tot de jeugdhulp.
- Beheren van de contracten met jeugdhulpaanbieders.
- Uitvoering geven aan de Beleidsnota Jeugd 2018-2021.
- Het verder vormgeven aan de transformatieopgave door middel van het ontwikkelen van alternatief aanbod en preventie.
- Zorgen van continuïteit in het aanbod bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd.
- Bieden van integrale crisiszorg.
- Uitvoeren van de Beschermingstafel.
- Uitvoeren van cliëntervaringsonderzoeken.
- Monitoren van klachten bij alle aanbieders.
- Doorontwikkelen van de vrijwillige jeugdbescherming.

(Passend) onderwijs

- Het voeren van Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) en het opstellen van een gezamenlijke werkagenda met de samenwerkingsverbanden onderwijs en de gemeenten.
- Continueren van leerlingenvervoer, inclusief indexeren.
- Subsidiëren van schoolbegeleiding, logopedische screening van alle vijfjarigen en jeugdmaatschappelijk werk.

- Uitvoeren van de leerplicht.
- Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.
- Organiseren uitstroomtafels.
- Uitvoering geven aan de Wet Educatie en Beroepsonderwijs, waaronder het inzetten van informele middelen WEB budget ten behoeve van het bestrijden van laaggeletterdheid.
- Uitvoeren van taalcursussen.
- Continueren van schakelklassen.

Onderwijshuisvesting

- Bekostigen van nieuwbouw, vervangende nieuwbouw en uitbreiding van onderwijsgebouwen.
- Eenmalig bekostigen van eerste inrichting en leermiddelen.
- Indexeren normbedragen Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.
- Vaststellen nota Onderwijshuisvestingsbeleid primair en voortgezet onderwijs.
- Vaststellen Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs.
- Vaststellen geactualiseerde leerlingenprognose.
- Vaststellen Beleidsregel bekostiging gymnastiekruimte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs.

Verbonden partij: Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio Zuid en Midden-Kennemerland

In 2018 zal onverminderd uitvoering worden gegeven aan de centrale registratie. Voor de gehele regio ontstaat één actueel en volledig bestand van alle 4- tot 23-jarigen met informatie over schoolbinding, verzuim en startkwalificatie e.d. waarvan gemeenten voor de uitvoering van hun wettelijke leerplicht- en RMC-taken gebruik kunnen maken.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,18	0	0	0	0	0	0
2. Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	29,27	32,56	30	30	30	30	30
3. Voegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie, Vsv'ers (percentage deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs)	nmb	nmb	2	2	2	2	2
4. Achterstandsleerlingen (percentage 4 t/m 12-jarigen)		nmb	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4
5. Jongeren met een delict voor de rechter (percentage 12 t/m 21-jarigen)	1,20	nmb	1,71	1,71	1,72	1,71	1,71
6. Melding kindermishandeling (percentage)	1,84	nmb	1,84	1,84	1,84	1,84	1,84
7. Jongeren met jeugdhulp (percentage van alle jongeren tot 18 jaar)	7,9	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
8. Jongeren met jeugdbescherming (percentage van alle jongeren tot 18 jaar)	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
9. Jongeren met jeugdreclassering (percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
10. Het oordeel van de cliënt over de ondersteuning van het CJG.	7	7,3		7,3		7,3	

Toelichting

- Nr. 1 Betreft het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.
- Nr. 2 Betreft het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.
- Nr. 3 Het betreft het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Op de website is voor het laatste peiljaar 2014 bekend. Score voor Heemskerk is 1,8 ten opzichte van landelijk 2,0.
- Nr. 4 Het betreft het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand. Op de website is voor het laatste peiljaar 2012 bekend. Score voor Heemskerk is 12,42 ten opzichte van landelijk 11,61.
- Nr. 5 De laatste gegevens zijn over 2015. Score voor Heemskerk is 1,12 ten opzichte van 1,46 landelijk.
- Nr. 6 Het betreft het percentage mishandelde kinderen tot 18 jaar dat bij de Bureaus Advies- en Meldpunt Kindermishandeling is gemeld. Laatste bekend is 2014. Score voor Heemskerk 1,54 ten opzichte van 0,70 landelijk.
- Nr. 7 Met verder vormgeven transformatie wordt gestreefd naar afname van het aantal jongeren met maatwerk.
- Nr. 10 Cijfer is IJmondiaal.

Bronnen

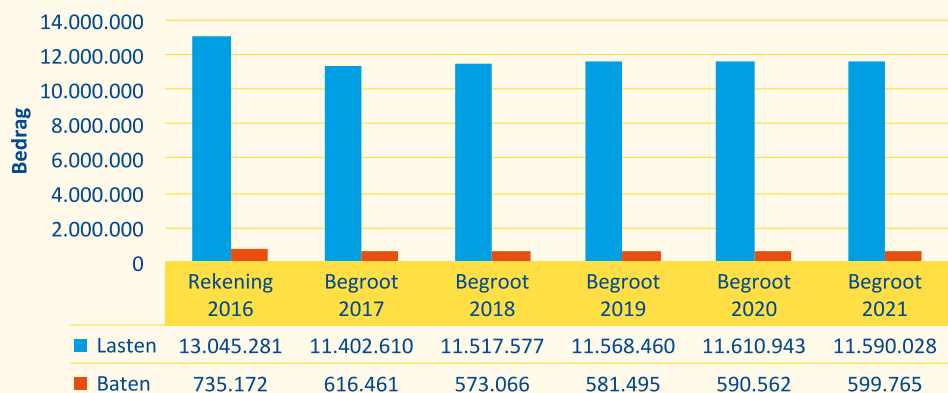
- 1-2 Ingrado
- 3 Dienst uitvoering onderwijs
- 5 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
- 6 - 9 CBS - Beleidsinformatie Jeugd
- 10 Cliëntervaringsonderzoek CJG

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Als gevolg van toenemende vraag kunnen er wachtlijsten voor 1e- en 2e-lijns jeugdhulp ontstaan.	Categorie: - Imago	Monitoren van vraag en efficiënt ketenbeheer.
Open-einde karakter van de regeling jeugdhulp inclusief het risico dat de transformatie van maatwerk naar algemene voorzieningen onvoldoende gerealiseerd kan worden.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000	Intensieve monitoring/ budgetbewaking. Overleg met zorgverleners.
Risico op incidenten binnen jeugdhulp.	Categorie: - Imago	Afspraken maken in contracten, toezicht houden door inspecties, houden aan protocollen.
Schade en vernielingen aan schoolgebouwen als gevolg van vandalisme.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000	Treffen van maatregelen ter voorkoming van vandalisme.

Financiën

Gespecialiseerde jeugdhulp en passend onderwijs

2.6 Werk en inkomen

Wat willen we bereiken?

1. Inwoners van Heemskerk, die om persoonlijke redenen onvoldoende financieel of economisch zelfredzaam zijn, passende ondersteuning bieden om de zelfredzaamheid en participatie in de samenleving te vergroten. Uitgangspunt is dat werk boven inkomen gaat.

Context en achtergronden

Met de Participatiewet geeft de Rijksoverheid invulling aan één regeling voor iedereen die

werkzoekend is, met of zonder arbeidsbeperking, en die geen aanspraak (meer) kan maken op een werknemersverzekering zoals de WW, WIA WAO of Wajong. Doelstelling is om zoveel mogelijk burgers, ook mensen met een arbeidsbeperking, financieel en economisch zelfredzaam te laten zijn door het hebben van werk. Aan hen die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud wordt een financieel vangnet geboden. De gemeentelijke taken richten zich op ondersteuning bij het vinden van werk en het bieden van een financieel vangnet (inkomen).

Werk

Re-integratie naar (regulier) werk

De Uitgangspuntennotitie Participatiewet IJmond Werkt! 2017-2012 vormt de basis van de samenwerking tussen IJmond Werkt! en de gemeente. In 2018 zal er meer worden ingezet op maatwerk, waarbij het uitgangspunt blijft dat iedereen een aanbod krijgt. Daarnaast zal worden gekeken in hoeverre de invulling van social return in samenwerking met IJmond Werkt! kan worden opgepakt.

In tegenstelling tot voorgaande jaren zal in 2018 de gehele doelgroep vanuit het participatiebudget moeten worden geholpen, ook de mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Voor deze laatste groep wordt 10% van het Participatiebudget bestemd.

Sociale activering en tegenprestatie

Van het totale aantal uitkeringsgerechtigden is ongeveer de helft (circa 500) langdurig aangewezen op inkomensondersteuning en zorg door de gemeente. Door het aanbieden van een sociaal activeringstraject of een traject in het kader van de tegenprestatie wordt getracht sociaal isolement te voorkomen.

Beschut werk

De gemeente wil in 2018 tien beschutte werkplekken realiseren (landelijk akkoord). Er is voor gekozen het werkgeverschap voor beschut werk bij IJmond Werkt! onder te brengen. In 2018 wordt onderzocht of het mogelijk is de arbeidsovereenkomsten onder te brengen in een aparte rechtsvorm.

Gesubsidieerde arbeid

De gemeente zet zich ervoor in om voor mensen met een arbeidshandicap, waaronder voormalige Wsw-ers en Wajong'ers, extra banen te creëren, de zogenaamde garantiebannen (landelijk: 125.000 banen). Hiertoe wordt intensief samengewerkt met de regiogemeenten in IJmond en Zuid-Kennemerland, het UWV, IJmond Werkt! en de werkgevers in het Werkbedrijf.

Jongeren

Om de zelfredzaamheid van jongeren te bevorderen is het behalen van een startkwalificatie van groot belang. Hierdoor wordt de kans op werk vergroot. De gemeente stimuleert hiervoor een intensieve samenwerking tussen het Werkbedrijf, IJmond Werkt! en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaters (RMC).

Inkomen

Inkomensondersteuning (inclusief uitkering en loonkostensubsidie)

Aan mensen met een arbeidsbeperking die beschikken over arbeidsvermogen zal een (blijvende) loonkostensubsidie worden aangeboden ter compensatie van de verminderde arbeidsproductiviteit. De loonkostensubsidie wordt betaald vanuit het inkomensdeel. IJmond Werkt! begeleidt deze mensen en ondersteunt de werkgever.

Armoede en schulden

Het leven in armoede en het hebben van schulden staat een volwaardige deelname aan de samenleving in de weg. Kinderen die opgroeien in armoede krijgen vanwege hun kwetsbaarheid bijzondere aandacht. Herkennen én aanpakken van armoede en schuldenproblematiek in een zo vroeg mogelijk stadium heeft de aandacht. Niet in de laatste plaats omdat armoede en schulden vaak gepaard gaan met andere problemen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid en werk. Samen met ketenpartners wordt ingezet om inwoners zo goed mogelijk te informeren over beschikbare voorzieningen.

Bij schuldhelpverlening wordt geïnvesteerd in het voorkomen van problemen. Samen met partners als woningbouwcorporaties en algemeen maatschappelijk werk wordt gezocht naar manieren om schulden eerder te herkennen ondersteuning aan te bieden.

Wat gaan we ervoor doen?

Werk

- Verder ontwikkelen van de inzet van het re-integratiebudget.
- Actualiseren beleidsregels re-integratie Participatiewet gemeente Heemskerk 2016.
- Continueren Sas-project (sociale activering in samenhang).
- Onderzoek doen naar de samenhang tussen dagbesteding Wmo en sociale activering.
- Ontwikkelen van nieuwe vormen van sociale activering.
- Invullen, organiseren en criteria vastleggen voor de realisatie van beschutte werkplekken in samenwerking met IJmond Werkt!
- Blijvend invulling geven aan extra banen voor arbeidsgehandicapten in samenwerking met IJmond Werkt! door werkgevers proactief en intensief te benaderen.
- Versterken van de samenwerking tussen onderwijs en IJmond Werkt!

Inkomensondersteuning

- Uitvoering geven aan het verbeterplan in samenwerking met IJmond Werkt!.
- Actualiseren Verordeningen en beleid.
- Uitvoeren van schuldhelpverleningstrajecten in samenwerking met ketenpartners.
- Inzetten op het voorkomen van schulden.
- Actualiseren beleidsregels.

Verbonden partij: IJmond Werkt!

Het beleid van IJmond Werkt! richt zich erop zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking aan het werk te helpen. De activiteiten van IJmond Werkt! liggen in het verlengde van dit beleidsvoornemen.

De Uitgangspuntennotitie Participatiewet IJmond Werkt! 2017-2021 en het nog uit te werken werkplan vormen voor de komende jaren de basis van de samenwerking met IJmond Werkt! De financiële vertaling van de uitgangspunten is jaarlijks terug te vinden in de (meerjaren) begroting en het jaarverslag.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	360	346,3	370	370	370	370	370
2. Kinderen in uitkeringsgezinnen (percentage)	7,01	niet gepubliceerd	7	7	7	7	7
3. Netto arbeidsparticipatie (percentage mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft)	66,7	67,5	65,5	65,5	65,5	65,5	66,5
4. Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	33,6	34	35	37,5	40	42,5	45
5. Personen met een lopend re-integratie-traject (aantal per 10.000 inwoners)	nnb	7,6	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
6. Werkeloze jongeren (percentage 16 t/m 24 jarigen)	1,22						

Toelichting

Algemeen

De invoering van de Participatiewet is gepaard gegaan met forse bezuinigingen. Inzet is dan ook dat het oordeel over de voorzieningen ondanks deze forse budgetkorting niet afneemt.

Nr. 2 Het betreft het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Cijfers 2016 zijn niet bekend. In 2015 Heemskerk 7,01 ten opzichte van 4,32 landelijk.

Nr. 3 Het betreft de verwachte netto participatiegraad, uitgedrukt in een score van 0-85. De participatiegraad is het aantal inwoners dat deelneemt aan het arbeidsproces.

Nr. 4 Het betreft het aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners. In 2016 voor Heemskerk 34,0 ten opzichte van 26,8 landelijk. Verwachting is dat het aantal uitkeringsgerechtigden toeneemt als gevolg van de toename

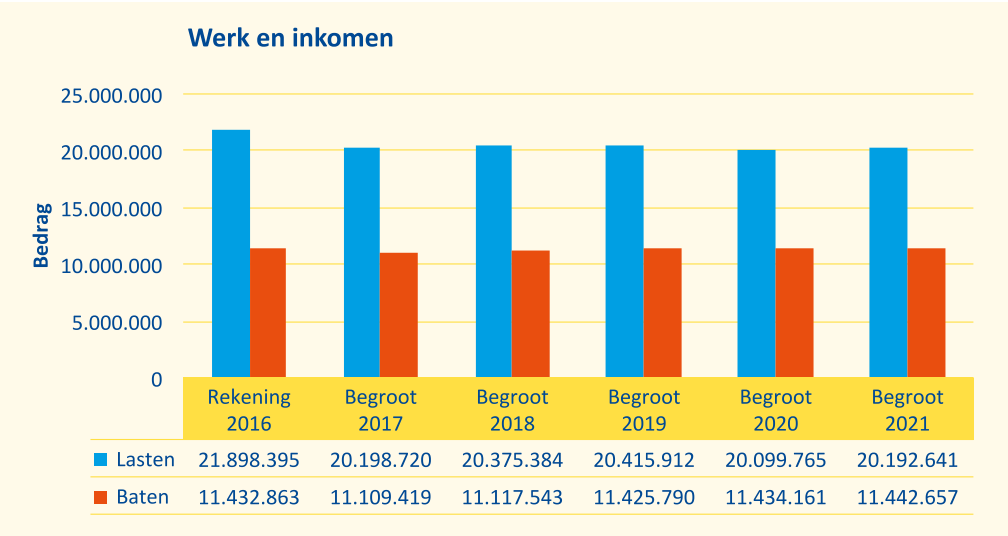
van het aantal te huisvesten statushouders en instroom nieuwe doelgroep met mogelijk langere weg re-integratie .
Nr. 5 Indicator is zeer onbetrouwbaar. Vanaf 2017 zal een goede registratie plaatsvinden. Voor nu wordt het landelijk gemiddelde van 2016 als streefwaarde voor de jaren 2017 en verder genomen.

Bronnen
1 LISA
2+6 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
3 - 5 CBS

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Meer klanten die aanspraak maken op een uitkering ten opzichte van beschikbaar budget, als gevolg van een dalende conjunctuur, een stijgende werkloosheid en uitbreiding doelgroep (voorheen Wsw-ers en Wajong'ers) en loonkostensubsidie. Oplopende taakstelling huisvesting statushouders met als gevolg meer aanspraak op de budgetten van werk en inkomen (I-deel als P-deel) en zorg.	Categorie: - Financieel: ≥ € 1 miljoen	Strenge controle rechtmatigheid op gebruik uitkering. Monitoring rijksbijdrage in verband met nieuwe verdeelsleutel. Uitvoering geven aan het verbeterplan voor aanvraag vangnetregeling. Beperken van de instroom op de uitkering. Samenwerken met het werkbedrijf ten behoeve van het creëren van de garantiebanen. Inzetten ESF subsidie voor aangepaste re-integratietrajecten statushouders.
Toename beroep op het armoedebeleid, schuldhulpverlening, etc. als gevolg van stijging aantal burgers met inkomen rond of onder het sociaal minimum.	Categorie: - Financieel: € 200.000 - € 500.000 - Imago	Monitoren uitgaven.
Vanwege een teruglopend rijksbudget voor de uitvoering taak WSW in combinatie met de stijgende SW lonen ontstaat de komende jaren wellicht een tekort.	Categorie : Financieel: structureel € 50.000-€ 200.000	Kandidaten zoveel mogelijk begeleiden naar en onderbrengen bij het bedrijfsleven.

Financiën

Totaal overzicht Programma Sociaal domein

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN						
2.1 Zorg en welzijn nieuwe stijl	5.901	6.063	5.902	5.993	6.084	6.185
2.2 Vrijwillige inzet en mantelzorg	354	387	391	394	397	399
2.3 Sport, cultuur en recreatie	7.194	5.286	5.048	4.966	4.953	4.879
2.4 Individuele maatschappelijke ondersteuning	8.155	8.367	8.626	8.584	8.710	8.809
2.5 Gespecialiseerde jeugdhulp en passend onderwijs	13.045	11.403	11.518	11.568	11.611	11.590
2.6 Werk en inkomen	21.898	20.199	20.375	20.416	20.100	20.193
Totaal LASTEN Programma Sociaal	56.548	51.705	51.860	51.920	51.854	52.054
BATEN						
2.1 Zorg en welzijn nieuwe stijl	386	181	184	187	190	192
2.2 Vrijwillige inzet en mantelzorg	15	0	0	0	0	0
2.3 Sport, cultuur en recreatie	699	965	832	796	804	806
2.4 Individuele maatschappelijke ondersteuning	957	1.429	1.446	1.463	1.481	1.540
2.5 Gespecialiseerde jeugdhulp en passend onderwijs	735	616	573	581	591	600
2.6 Werk en inkomen	11.433	11.109	11.118	11.426	11.434	11.443
Totaal BATEN Programma Sociaal	14.225	14.301	14.153	14.453	14.499	14.581
SALDO						
2.1 Zorg en welzijn nieuwe stijl	-5.514	-5.882	-5.718	-5.806	-5.894	-5.992
2.2 Vrijwillige inzet en mantelzorg	-340	-387	-391	-394	-397	-399
2.3 Sport, cultuur en recreatie	-6.496	-4.321	-4.216	-4.170	-4.149	-4.073
2.4 Individuele maatschappelijke ondersteuning	-7.199	-6.938	-7.180	-7.120	-7.229	-7.268
2.5 Gespecialiseerde jeugdhulp en passend onderwijs	-12.310	-10.786	-10.945	-10.987	-11.020	-10.990
2.6 Werk en inkomen	-10.466	-9.089	-9.258	-8.990	-8.666	-8.750
Totaal SALDO Programma Sociaal	-42.323	-37.404	-37.707	-37.467	-37.355	-37.473

Programma 3: Fysiek Domein

3.1 Ruimte

Wat willen we bereiken?

1. Een goed geordende, leefbare en veilige woon- en leefomgeving waardoor wordt voldaan aan wettelijke eisen en bestuurlijke wensen, burgers rechtszekerheid hebben en er mogelijkheden zijn voor ontwikkelingen.
2. In 2050 is Heemskerk een klimaatbestendige en water robuuste gemeente, waarin natuur en recreatie op een veilige manier gecombineerd zijn en waarin het openbaar groen een belangrijke component is om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.
3. Bij alle nieuwe ontwikkelingen in Heemskerk wordt in termen van duurzaam, innovatief en doelmatig gedacht en gehandeld.

Context en achtergronden

Woningbouwopgave

Zowel in de Woonvisie als in het Regionaal Actieprogramma (RAP) is een woningbouwopgave aangegeven. Tot en met 2020 moeten er in Heemskerk circa 300 woningen worden gebouwd om de opgave te realiseren. In de periode daarna, tot 2030 is er een bouwopgave van nog eens ca. 400 woningen.

Regionaal actieprogramma (RAP) Zuid-Kennemerland/IJmond

In juni 2016 heeft de raad het Regionaal Actieprogramma Wonen Zuid Kennemerland/IJmond 2016-2020 vastgesteld. Dit programma geeft richting aan de samenwerking op diverse thema's op het gebied van wonen. Er zijn afspraken met de regio gemaakt over het realiseren van een gezamenlijke bouwopgave. Verder zijn ambities geformuleerd op het gebied van zelfbouw, ontwikkeling van OV knooppunten, omvang en samenstelling van de sociale woningvoorraad en duurzaamheid en wonen en zorg.

Klimaatadaptatie

Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moet bij het (her)inrichten van de omgeving rekening worden gehouden met de klimaatverandering (hevige regenval, droogte en hitte) die zich de laatste tijd steeds zichtbaarder manifesteert. Alle betrokken vakdisciplines, andere overheden en marktpartijen zijn hier samen verantwoordelijk voor en spelen daarbij dus een belangrijke rol.

Het Rijk heeft de deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie genomen. Het gevolg hiervan is dat

onder andere gemeenten een programma dienen op te stellen voor 2020 om in 2050 klaar te zijn voor de klimaatwijzigingen die optreden.

Bestemmingsplannen

Zowel vastgesteld beleid als actuele ontwikkelingen dienen in bestemmingsplannen te worden geconcretiseerd waarbij met het oog op de lange termijn een deugdelijke afweging wordt gemaakt tussen alle (wettelijke) kaders, betrokken belangen en risico's.

Stedelijke vernieuwing

Stedelijke vernieuwing is gericht op verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. De kaders zijn vastgelegd in de Structuurvisie 2020.

Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2020 in werking. Met de Omgevingswet vereenvoudigt en bundelt het Rijk de regels voor ruimtelijke projecten. Door minder regels en een betere onderlinge samenhang daartussen, zal het eenvoudiger worden om ruimtelijke projecten te starten. Een voor gemeenten belangrijke wijziging is het vervangen van de diverse bestemmingsplannen door één omgevingsplan dat het hele grondgebied van de gemeente beslaat en het opstellen van een omgevingsvisie. Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, heeft de gemeente Heemskerk een viertal actuele bestemmingsplannen die worden samengevoegd tot één omgevingsplan. In de aankomende jaren zal verder de aandacht uitgaan naar een adequate inbedding van de Omgevingswet in de organisatie en zal gekeken worden naar mogelijkheden tot regionale samenwerking, bijvoorbeeld ten aanzien van de omgevingsvisie. Bij dit laatste zal de beleidsvrijheid die de gemeenteraad toekomt bij het maken van planologische keuzes ten aanzien van zijn eigen grondgebied uiteraard voldoende tot zijn recht dienen te komen.

Verbonden partijen

GEM Tweede Tranche Herstructurering

Met de herstructurering wordt bijgedragen aan de verbetering van de leefomgeving en de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van wonen. Deze doelstellingen zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst voor de Tweede Tranche Herstructurering. Nadere informatie over de Tweede Tranche Herstructurering staat vermeld in de paragraaf Verbonden partijen.

GEM Broekpolder

De gemeenten Beverwijk en Heemskerk hebben een gezamenlijk projectbureau Broekpolder ingesteld. Dit projectbureau werkt samen met marktpartijen binnen de daartoe opgerichte GEM

aan de afronding van de Broekpolder. Op 1 april 2014 is daartoe de Afwikkelingsovereenkomst Broekpolder afgesloten met de marktpartijen en de GEM met een looptijd tot 1 oktober 2019. Het Heemskerkse deel van de Broekpolder is inmiddels geheel afgerond, in het Beverwijkse deel dient een deel van het plandeel Waterwijk nog te worden gerealiseerd.

Wat gaan we ervoor doen?

Woningbouwopgave

Na inventarisatie van mogelijke bouwlocaties om aan de opgave te voldoen, blijkt er te weinig plancapaciteit te zijn voor de periode tot en met 2020. Mogelijke ontwikkellocaties zijn Tolhek en het stationsgebied. Daarvoor worden in 2018 ontwikkelvisies opgesteld. Daarnaast zal het de komende jaren nodig blijven om buurten met verouderde sociale huurwoningen te herstructureren. In prestatieafspraken met Beverwijk en de corporaties is afgesproken het volume aan sociale huurwoningen (voorlopig) op het peil te houden van 1 januari 2016.

Duurzaamheid

Met Beverwijk en de corporaties worden (prestatie)afspraken ter hand genomen onder andere op het gebied van duurzame energieopwekking (zonne-energie) en bewustwording van energiegebruik. Verder wordt vervolgonderzoek gedaan naar aansluiting op warmtenet (opstellen businesscase) en zal worden onderzocht of woningbouwprojecten gasloos kunnen worden gerealiseerd.

Gestreefd wordt om in 2018 wijkgerichte bijeenkomsten over het verduurzamen van de bestaande bouw voort te zetten en het energieloket voor inwoners te continueren (gericht op woningisolatie).

Stedelijke vernieuwing

Voor de besteding van het Investeringsbudget ISV 1, 2 en 3 wordt verantwoording afgelegd aan de provincie.

Op basis van de Structuurvisie 2020 worden ruimtelijke ontwikkelingen getoetst en gestimuleerd om de ruimtelijke kwaliteiten van Heemskerk te versterken.

Bestemmingsplannen

Het bestemmingsplan Buitengebied is geactualiseerd en de komende twee jaar wordt gebruikt om ook de andere bestemmingsplannen te dynamiseren en verder samen te voegen tot uiteindelijk vier thematische bestemmingsplannen, te weten Buitengebied, Centrum, Bedrijventerreinen en Woongebieden. In samenspraak met de raad en belanghebbenden worden heldere uitgangspunten geformuleerd.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Gemiddelde WOZ-waarde (per 1.000 euro)		213					
2. Aantal nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	4	0	1	1	7	nnb	nnb
3. Demografische druk (percentage)		74,3	63	65	67	69,2	
4. Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)	668	673	680	690	700	710	720
5. Gemeentelijk woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	731	737	744	755	766	777	788

Toelichting

Nr. 2 Uitgegaan wordt van 17.300 woningen.

Nr. 3 Dit is de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. (CBS). De vergrijzing neemt gestaag toe en de vergroening neemt licht af.

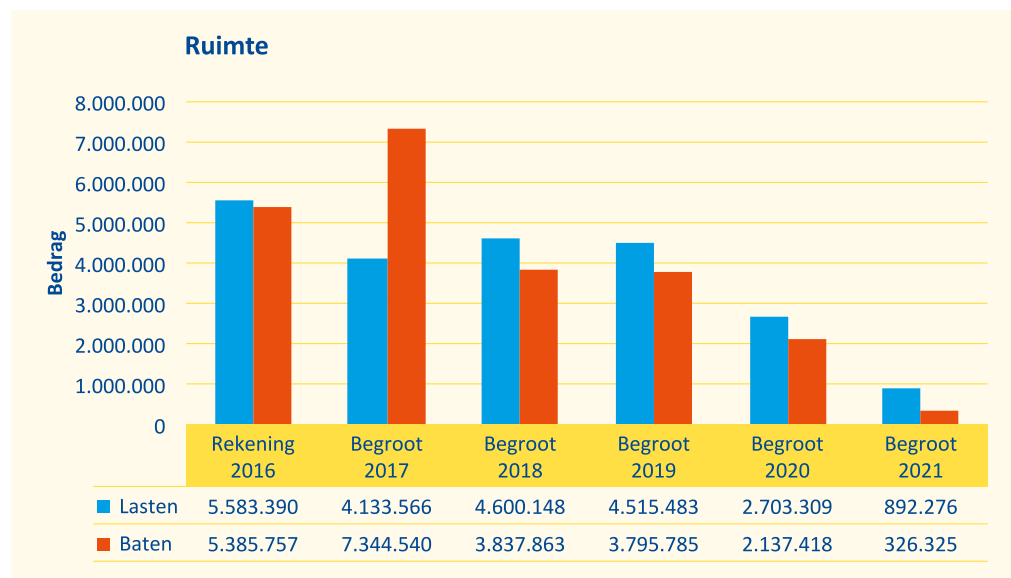
Bronnen

- 1 CBS Statistiek Waarde Onroerende Zaken
- 2 ABF Systeem Woningvoorraad
- 3 CBS Bevolkingsstatistiek
- 4 COELO, Groningen
- 5 COELO, Groningen

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Onvoldoende kwalitatief goede woningen voor ouderen en andere burgers met fysieke en / of mentale beperkingen.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago	Ter beperking gebruik Wmo budget voor woningaanpassing gerichte afspraken maken met corporaties en ontwikkelaars over toe- en doorgankelijkheid woningen (onder andere in Grijswijzer). Het beleid richt zich op langer zelfstandig wonen, er is een woonzorg-agenda, een leningsregeling voor mensen die hun woning levensloop-bestendig willen maken.
Toename aantal planschadeclaims.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000	Alert zijn op motivering, afwegingen en juridische aspecten bij planontwikkeling. Afsluiten van planschade- contracten met ontwikkelaars. Tijdig actualiseren van bestemmingsplannen. Dit blijft actueel bij plannen die in opdracht van de gemeente worden vastgesteld omdat planschade in die gevallen niet kan worden afgewend op een derde partij.
Gevolgen klimaatveranderingen.	Categorie: - Financieel: tot 1 miljoen	Openbare ruimte klimaatbestendig inrichten om de gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, droogte en hitte) te voorkomen.

Financiën

3.2 Bereikbaarheid

Wat willen we bereiken?

1. Een goede verkeersmobiliteit door bereikbaarheid te combineren met een veilige, aantrekkelijke en duurzame leefomgeving.
2. De kwaliteit van de infrastructuur voldoet aan richtlijn CROW publicatie 147.
3. Een leefomgevingskwaliteit realiseren die onder de wettelijke milieunormen blijft en samen met inwoners en bedrijven werken aan een duurzame gemeente.
4. Het kader voor verlichting is vastgelegd in het beleidsplan Openbare verlichting 2012-2020. De kwaliteit van de verlichting dient zowel de verkeers- als de sociale veiligheid van de verblijfsfunctie van de openbare ruimte te ondersteunen.
5. De ruimtelijke structuur en vormgeving van het wegennet dient voor de weggebruiker duidelijk en begrijpelijk te zijn. De automobilist dient zo min mogelijk aanwezig te zijn binnen de verblijfsgebieden en gebruik te maken van de gebiedsontsluitingswegen. De fietser wordt gefaciliteerd op de verbindingen binnen het fietsnetwerk en de voetganger heeft voldoende ruimte op de trottoirs.
6. De infrastructuur dient veilig en goed te gebruiken te zijn voor de weggebruiker. Hierbij dient de leefbaarheid voor de niet-weggebruiker zo min mogelijk te worden geschaad (barrièrewerking, geluid en luchtkwaliteit).

Context en achtergronden

Bereikbaarheid

Het hoofddoel hierbij is de bereikbaarheid in Heemskerk te optimaliseren.

De verkeerssituatie in de toekomst is moeilijk exact te voorspellen. Hoe wij ons verplaatsen zal onder invloed van onder andere technologische, demografische, economische, culturele en klimatologische ontwikkelingen, steeds veranderen. Ondanks deze onzekerheid staat de gemeente voor de uitdaging om een antwoord te vinden op de almaar groter wordende druk op de beperkte ruimte. Inbreiding, kwaliteit, dubbelgebruik, het faciliteren van de economie en mobiliteit en het opwaarderen van de openbare ruimte zijn hierbij de kernbegrippen, waarbij behoud van de kwaliteit van het landschap een voorwaarde is. Om te kunnen inspelen op de actuele situatie vindt monitoring plaats.

Regionale Bereikbaarheid

Regionaal kent de IJmond bereikbaarheids- en doorstromingsproblemen. Onder de noemer IJmond Bereikbaar werken de IJmondgemeenten en het bedrijfsleven samen om de bereikbaarheid en doorstroming voor alle verkeersdeelnemers te optimaliseren.

Verbinding A8-A9

De resultaten van de planstudie zijn vrijgegeven voor inspraak in de periode 17 juli t/m 1 oktober. Gedeputeerde Staten hebben nog geen alternatief aangemerkt als voorlopig voorkeursalternatief. De gemeente heeft een inspraakreactie, ook wel zienswijze genoemd, ingediend voor het Heemskerkalternatief.

Alle zienswijzen worden van een reactie voorzien door de provincie in de Nota van Beantwoording. Hierin wordt toegelicht in hoeverre de zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot aanpassingen. De ingediende zienswijzen worden betrokken bij het vaststellen van het definitieve voorkeursalternatief. Gedeputeerde Staten nemen hierover naar verwachting eind 2017 een besluit. Het definitieve voorkeursalternatief wordt vervolgens in februari 2018 door Provinciale Staten vastgesteld.

Veiligheid

Vormgeving en het gebruik van de weg moeten afgestemd zijn op de functie van de weg, met name de zwakkere verkeersdeelnemers zoals jongeren, ouderen, voetgangers, fietsers en mindervaliden, verdienen bescherming. Educatie, voorlichting en handhaving spelen daarbij een rol. Het beleidsdoel verkeersveiligheid prevaleert boven de beleidsdoelen bereikbaarheid en leefbaarheid. In het kader van integraliteit wordt sociale verkeersveiligheid en sociale veiligheid op elkaar afgestemd.

Wat gaan we ervoor doen?

Bereikbaarheid

Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met een optimale verkeersmobiliteit, duurzaamheid van het ontwerp en de te gebruiken materialen mede onder de noemer 'hergebruik'. Uit het oogpunt van efficiency en financiering worden de uitvoeringsprogramma's op elkaar afgestemd onder de noemer 'werk met werk maken'. Hiervoor wordt een prioriteringsagenda opgesteld.

Regionale Bereikbaarheid

De IJmondgemeenten hebben de IJmondse mobiliteitsvisie vastgesteld waarin de IJmond haar visie op het bereikbaar houden van de IJmond voor de komende vijftien jaar hebben vastgelegd met als planhorizon het jaar 2031.

Veiligheid

De Omgevingsdienst verstrekt vergunningen en ontheffingen voor alternatieve veiligheidsroutes.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (percentage)	7	nmb		5	5	5	5
2. Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (percentage)	12	nmb		10		10	

Toelichting

Nr. 1 Dit percentage betreft het aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopname. Het is daarmee een communicerend vat. Verlaging van dit percentage veroorzaakt verhoging van het aandeel andere ongevallen. Het landelijke cijfer in 2015 bedroeg 8.

Nr. 2 Dit percentage betreft het aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopname. Het is daarmee een communicerend vat. Verlaging van dit percentage veroorzaakt verhoging van het aandeel andere ongevallen. Het landelijke cijfer in 2015 bedroeg 10.

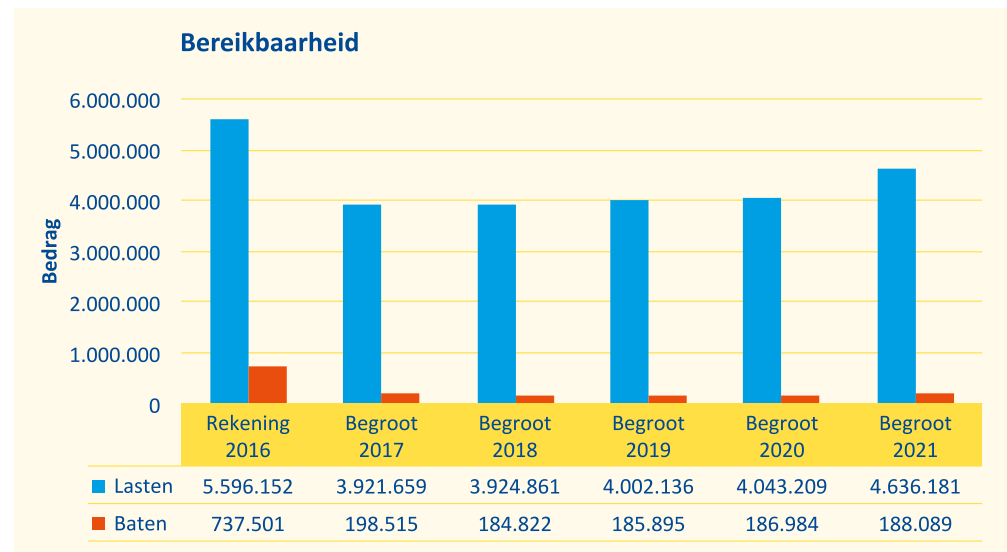
Bronnen

1 - 2 VeiligheidNL

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Bezuinigingen provincie Noord-Holland en de Nederlandse Spoorwegen op het openbaar vervoer.	Categorie Imago	Als gemeente en via de Stichting IJmond Bereikbaar in contact blijven met provincie Noord-Holland en de Nederlandse Spoorwegen over een adequaat openbaar vervoernet.

Financiën

3.3 Milieu en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

1. Een leefomgevingskwaliteit realiseren die onder de wettelijke milieunormen blijft en samen met inwoners en bedrijven werken aan een duurzame gemeente.
2. In stand houden van het huidige groen, waarbij groen op hiervoor geschikte locaties een hoge natuurwaarde kan bereiken door deze zodanig te beheren dat de biodiversiteit wordt vergroot.
3. Het verder ontwikkelen van een duurzaam oppervlaktewatersysteem waarbij de aandacht ligt op natuur, recreatie en veiligheid.
4. Het beschermen van de volksgezondheid en het milieu.
5. Voldoen aan de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval per inwoner per jaar in 2020.
6. In 2050 is de bebouwde omgeving in Heemskerk energieneutraal.

Context en achtergronden

Duurzaamheid

In het kader van de doelstellingen van het landelijke Energieakkoord 2013-2023 zal de gebouwde omgeving in 2050 energieneutraal moeten zijn en volgens de Energieagenda van het Rijk wordt voor de energievoorziening geen aardgas meer gebruikt.

Vanaf 2020 dienen nieuwbouwwoningen nagenoeg energie neutraal te worden gebouwd, voor nieuwe overheidsgebouwen geldt dit al.

In 2020 is het aandeel duurzaam opgewekte energie 14% van de gehele energieproductie en 16% in 2023.

Met het programma Nederland Circulair in 2050 streeft het Rijk naar een circulaire economie in 2050. Alle afvalstoffen zijn dan grondstoffen geworden.

Milieu

De doelstellingen en ambities op het gebied van Milieubeleid zijn opgenomen in het Milieubeleidsplan 2014-2018. Het beleid richt zich onder andere op een toenemende participatie van burgers en bedrijven in de verduurzaming van de gemeente Heemskerk. Naast het milieubeleidsplan is voor een aantal milieuthema's aparte beleidsnotities van kracht. Het milieuwerkprogramma vloeit voort uit het milieubeleidsplan en de vigerende beleidsnotities.

De Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) ondersteunt de gemeente bij het opstellen en uitvoeren van de milieu beleidsplannen.

Water en riolering

In 2017 is het gezamenlijke water- en rioleringsplan 'Verbinden met water 2017-2021' van de gemeenten Beverwijk en Heemskerk en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier vastgesteld.

Samenwerking in de waterketen blijft het hoofdthema voor de riolering. Zowel op beleids- als beheerniveau wordt waar mogelijk samengewerkt om kosten te besparen, de kwaliteit van de diensten en/of producten te verhogen en elkaars kennisniveau op peil te houden.

Naast de maatregelen in de openbare ruimte, zal ook een groter beroep worden gedaan op de bewoners om hun eigen omgeving klimaatbestendig in te richten.

Een duurzaam oppervlaktewatersysteem houdt in dat er mooi, schoon en voldoende open water aanwezig is en dat het water bijdraagt aan de waarde van de leefomgeving.

Groen

Het Groenbeleidsplan schetst de groene kaders en is een instrument dat wordt ingezet om groen een volwaardige plek in de belangenafweging tussen de verschillende beleidsvelden te geven.

Spil hierin vormt de aangewezen groenstructuur. De ruime en vooral groene opzet van het stedelijk gebied maakt Heemskerk tot een aantrekkelijk woongebied.

Grondstoffen / terugloop van restafval

In 2017 is het Grondstoffenplan 2017-2020 aangeboden aan de raad ter vaststelling.

In het plan staat opgenomen dat de gemeente in samenwerking met HVC op zoek is naar de meest optimale manier van brongescheiden inzameling, om te komen tot de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval per inwoner per jaar in 2020.

Wat gaan we ervoor doen?

Duurzaamheid

De mogelijkheden voor de gemeente liggen met name bij zonne-energie, warmtekoudeopslag, hergebruik van restwarmte en geothermie. Daarnaast wordt ingezet op energiebesparing en isolatie van de bestaande bouw. Voor de openbare verlichting wordt gestreefd naar een energiebesparing van 20% in 2020 en 50% in 2030 ten opzichte van 2013. Bedrijven dienen efficiënt met energie om te gaan waarbij de overheid een ondersteunende rol inneemt.

Milieu

Uitvoering geven aan het Programma IJmond bereikbaar (zie programmaonderdeel 3.2), Visie luchtkwaliteit 2016-2021 en het Actieplan Geluid 2013-2018. De hieruit voortvloeiende projecten zijn onder andere het verbeteren van de verkeersdoorstroming, de aanleg van e-laadpunten, het stimuleren van het openbaar vervoer en de fiets en het aanleggen van stil asfalt.

Water

In 2018 wordt de laatste fase van de vernieuwde ecoscan uitgevoerd. Op basis van die resultaten kan een pakket aan bijbehorende maatregelen worden opgesteld om tot een duurzaam oppervlaktewatersysteem te komen. In 2019 zal het plan van aanpak ter besluitvorming worden aangeboden.

De staat van onderhoud van de gemeentelijke beschoeiing is in 2017 geïnterviewd. Een voorstel voor het vervangingsprogramma van de beschoeiing zal dit jaar worden aangeboden ter besluitvorming.

Riolering

Tot en met 2021 zal aan de volgende maatregelen invulling worden gegeven:

- Omvorming verbeterd gescheiden rioolstelsels naar gescheiden rioolstelsels (2017-2021).
- Verder ontvlechten van de gemengde riolering (2017-2021).
- Realiseren van voorlichtingsfolders ten aanzien van regenwater verwerken op eigen terrein (2018).

- Herzien beleid riolering- en water (2020).
- Completeren van de infiltratiekansenkaart (2021).

Groen

De hoofdgroenstructuur, parken en grotere groengebieden (o.a. De Baandert) vormen de groene ruggegraat in Heemskerk. Behouden van dit groen en verhogen van de biodiversiteit door onder meer het toepassen van een natuurlijk maaibeheer en de inzet van begrazing door schapen zijn de pijlers voor de komende jaren.

Klimaatadaptatie gaat een steeds belangrijkere rol spelen door een veranderend klimaat met meer kans op heviger regenbuien en hogere temperaturen. Groen speelt hierin als buffer een belangrijke rol. Groen en bomen zijn belangrijk voor de beeldkwaliteit, verminderen van hittestress, de waterhuishouding en voor het vergroten van de biodiversiteit.

Grondstoffen/ terugloop van restafval

Tot en met 2020 zullen de volgende maatregelen nader uitgewerkt worden

- Restafval op afstand in ondergrondse containers bij alle woningen.
- Rolcontainers bij laagbouw (zowel een GFT, OPK als een PMD rolcontainer per woning).
- Bestaande verzamelcontainers PMD en OPK verplaatsen naar hoogbouw.
- Toegangscontrole systeem op ondergrondse containers.
- Weren van commercieel gebruik van particuliere middelen.

De wijken Broekpolder en Waterakkers worden voorlopig niet aangepast naar het voorkeursmodel, deze wijken zijn voorzien van ondergrondse containers voor GFT en restafval. Deze wijken dienen een 'op maat' oplossing te krijgen. Aangegeven wens is bij deze wijken extra (bovengrondse) containers voor PMD te plaatsen en hier mogelijk een pilotproject van te maken.

Verbonden partijen

- Het Afvalschap IJmond-Zaanstreek (GR AIJZ): Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten (Heemskerk, Beverwijk, Velsen en Zaanstad) met betrekking tot het beheer van de aandelen van de gemeenten in de NV. HVC en alles wat daartoe dienstbaar is.
- De ReinUnie (GR RU): deze Gemeenschappelijke Regeling beheert de activa van de gezamenlijke gemeenten (Heemskerk, Beverwijk en Velsen) zoals inzamelmiddelen en afvalbrengstations.
- Omgevingsdienst IJmond (GR ODIJ): de Omgevingsdienst IJmond voert de milieutaken voor Heemskerk uit op basis van het Milieubeleidsplan 2014-2018.

Effect- en prestatie indicatoren

Omschrijving	Realisatie		Streefwaarden				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Omvang huishoudelijk afval/kg per inwoner	235	250	250	225	170	105	100
2. Hernieuwde elektriciteit (percentage)	6,30	7,00	8,75	10,50	12,25	14,00	15,75
3. Ontvlechten rioolstelsel (m')	2.390	275	1.000	2.000	2.000	2.000	2.500

Toelichting

Nr. 2 De hernieuwde elektriciteit bestaat uit opwek van zonne-energie door particulieren en de stroomopbrengst van de windmolen op bedrijventerrein de Trompet. De streefwaarden zijn gebaseerd op de doelstelling voor hernieuwbare energie uit het Energieakkoord.

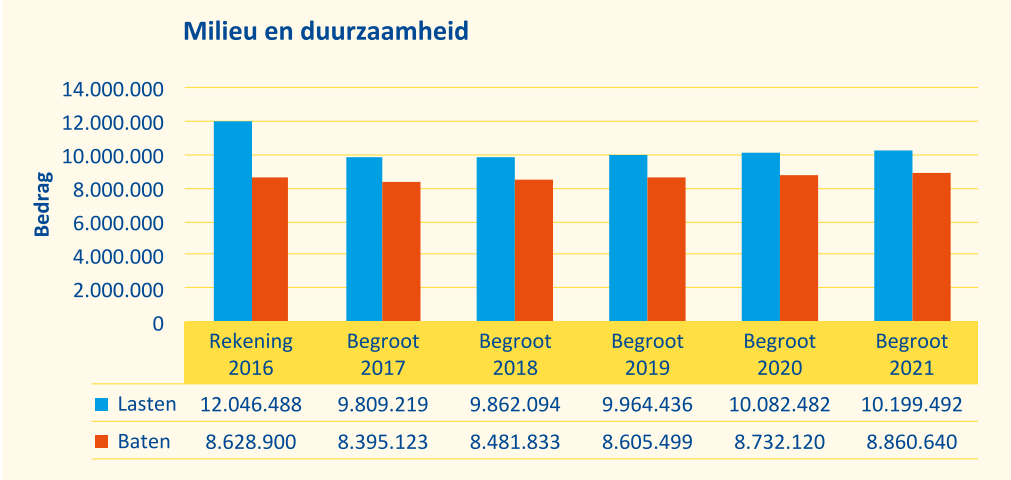
Bronnen

- 1 CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
- 2 www.energieinbeeld.nl en website eigenaar windmolen Trompet
- 3 Gemeente Heemskerk

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Mogelijk aantreffen van vervuilde gronden die eigendom zijn van de gemeente.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000	Door milieuvergunningen nieuwe vervuilingen tegengaan en bij oude vervuilingen zoveel mogelijk proberen de kosten neer te leggen bij de vervuiler.
Door overstorten vanuit de riolering oppervlaktewater vervuilen met afvalwater.	Categorie: - Imago - Milieu - Juridisch/ Aansprakelijkheid	Gemengde rioolstelsels te scheiden, waarbij vuil water en regenwater apart worden afgevoerd.
Door meer kwijscheldingen, doorbelaste kosten zoals overhead en kosten voor de straatreiniging, bestaat de kans dat de gestelde financiële kaders van het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) te krap zijn.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000 - Imago - Milieu	Bij het opstellen van de begroting dienen realistische ramingen ten aanzien van kwijscheldingen en doorbelaste kosten voorhanden te zijn.
Mogelijk niet behalen van de landelijke milieudoelstelling om 75% afvalscheiding te realiseren en 100 kg restafval per inwoner per 2020.	Categorie: - Financieel: € 300.000 - € 600.000 (wat jaarlijks bespaard had kunnen worden) - Imago - Milieu	De maatregelen uit het addendum en het Grondstoffenplan verder uit te werken. Bij uitwerking aangeven welke besparing de maatregel daadwerkelijk met zich meebrengt en hoe dit zich verhoudt wanneer ervoor wordt gekozen de maatregel niet of anders uit te voeren dan volgens het voorstel vanuit het addendum.

Financiën

Totaal overzicht Programma Fysiek domein

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN						
3.1 Ruimte	5.583	4.134	4.600	4.515	2.703	892
3.2 Bereikbaarheid	5.596	3.922	3.925	4.002	4.043	4.636
3.3 Milieu en duurzaamheid	12.046	9.809	9.862	9.964	10.082	10.199
Totaal LASTEN Programma Fysiek	23.226	17.864	18.387	18.482	16.829	15.728
BATEN						
3.1 Ruimte	5.386	7.345	3.838	3.796	2.137	326
3.2 Bereikbaarheid	738	199	185	186	187	188
3.3 Milieu en duurzaamheid	8.629	8.395	8.482	8.605	8.732	8.861
Totaal BATEN Programma Fysiek	14.752	15.938	12.505	12.587	11.057	9.375
SALDO						
3.1 Ruimte	-198	3.211	-762	-720	-566	-566
3.2 Bereikbaarheid	-4.859	-3.723	-3.740	-3.816	-3.856	-4.448
3.3 Milieu en duurzaamheid	-3.418	-1.414	-1.380	-1.359	-1.350	-1.339
Totaal SALDO Programma Fysiek	-8.474	-1.926	-5.883	-5.895	-5.772	-6.353

In programma-onderdeel 3.1 worden de mutaties van de grondexploitatie verantwoord; hierdoor ontstaan er tussen de jaren grote verschillen in lasten en baten.

In 2017 is de incidentele opbrengst van de verkoop grond oude raadhuis opgenomen.

In het jaar 2021 vindt een dotatie aan de voorziening wegen plaats, zoals besloten in de voorjaarsnota 2016. Hierdoor nemen de lasten van programma-onderdeel 3.2 extra toe in 2021.

Algemene dekkingsmiddelen

1. Algemeen

In het overzicht van algemene dekkingsmiddelen worden de algemene inkomstenbronnen van de gemeente opgenomen. Dit betreft met name de lokale heffingen en de algemene uitkering; daarnaast zijn er nog inkomsten uit de financieringsfunctie van de gemeente. De informatie over de heffingen wordt uitgebreid toegelicht in paragraaf A Lokale heffingen en het saldo van de financieringsfunctie is opgenomen in paragraaf D Financieringen. Inzake de algemene uitkering uit het gemeentefonds is hierna een toelichting opgenomen.

2. Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is:						
a Onroerende zaakbelastingen	4.854	5.079	5.158	5.279	5.387	5.541
b Hondenbelasting	189	194	214	217	220	224
c Precariorechten	30	36	37	37	38	39
2. Algemene uitkering gemeentefonds	53.723	51.298	54.381	55.461	56.384	57.268
3. Dividend	140	138	138	138	138	138
4. Bespaarde rente	498	231	258	254	254	254
5. Saldo van de financieringsfunctie	1.048	41	-70	-28	92	116
6. Overige algemene dekkingsmiddelen	-978	-364	-334	-334	-334	-333
Totaal saldo algemene middelen	59.503	56.652	59.782	61.025	62.180	63.247

De in bovenstaande tabel opgenomen bedragen betreffen saldi van baten en lasten.

De lokale heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen, betreffen alleen de heffingen, waarvan de besteding niet is gebonden aan specifieke uitgaven. In de paragraaf A Lokale heffingen is een uitgebreidere toelichting opgenomen van alle lokale heffingen.

3. Uitkering gemeentefonds

a. Algemene uitkering

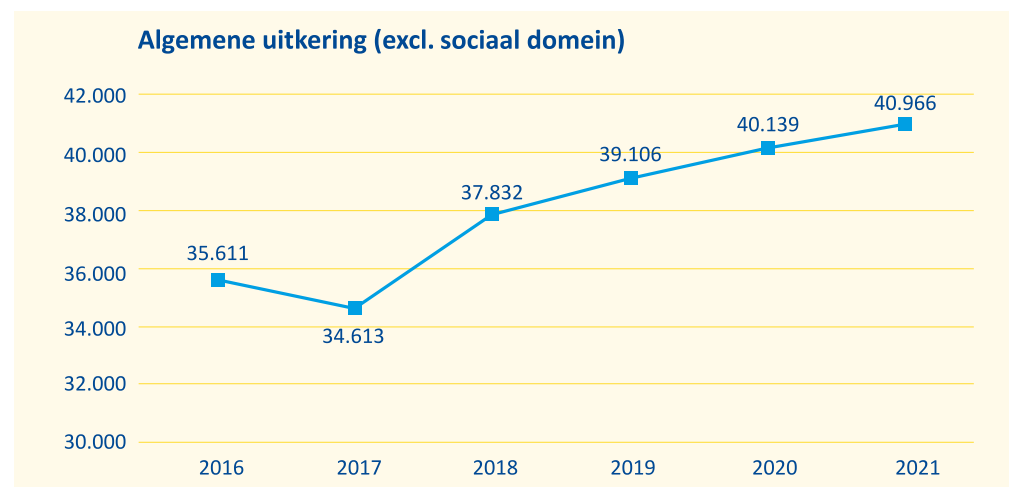
De grootste inkomstenbron voor de gemeente is de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De algemene uitkering is een ongebonden uitkering dat wil zeggen dat het Rijk niet aangeeft wat de gemeente met het geld mag doen, dit in tegenstelling tot specifieke uitkeringen. Drie factoren bepalen de omvang van het gemeentefonds: de voedingssystematiek, de taakgerelateerde mutaties en de kortingen. De ontwikkeling van de algemene uitkering is met name afhankelijk van de rijksuitgaven.

De gemeenten gezamenlijk hebben over een uitkeringsjaar recht op het in de begroting van het gemeentefonds vermelde bedrag. Dit bedrag wordt eerst verminderd met het totaal aan verplichtingen voor aanvullende uitkeringen (zgn. artikel 12-gemeenten). Het dan resterende bedrag wordt over alle gemeenten verdeeld op basis van verdeelmaatstaven zoals het inwoneraantal en de oppervlakte van een gemeente.

In de Mei- en Septemercirculaire worden de bedragen per verdeelmaatstaf aangegeven. Het totaal van de verdeelmaatstaven wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. Zo ontstaat de algemene uitkering van elke individuele gemeente. Elke verandering in de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds beïnvloedt direct de beschikbare ruimte in de begroting.

De algemene uitkering omvat ook de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Dit zijn uitkeringen voor activiteiten die nog niet zijn opgenomen in de algemene uitkering en zijn evenals de algemene uitkering vrij besteedbaar maar met een andere verdelingssystematiek dan de standaard verdeelmaatstaven. Voor 2018 wordt de totale algemene uitkering voor Heemskerk begroot op € 54,381 miljoen.

Hieronder is de ontwikkeling van de algemene uitkering voor Heemskerk weergegeven gebaseerd op de Meicirculaire 2017 exclusief de integratie-uitkering van het Sociaal domein, die hierna wordt weergegeven.

NB: bedragen in € 1.000

De ontwikkeling in positieve zin wordt met name beïnvloed door het effect van hogere loon- en prijsontwikkeling op de rijksbegroting alsmede een compensatie voor gestegen pensioenpremies ABP.

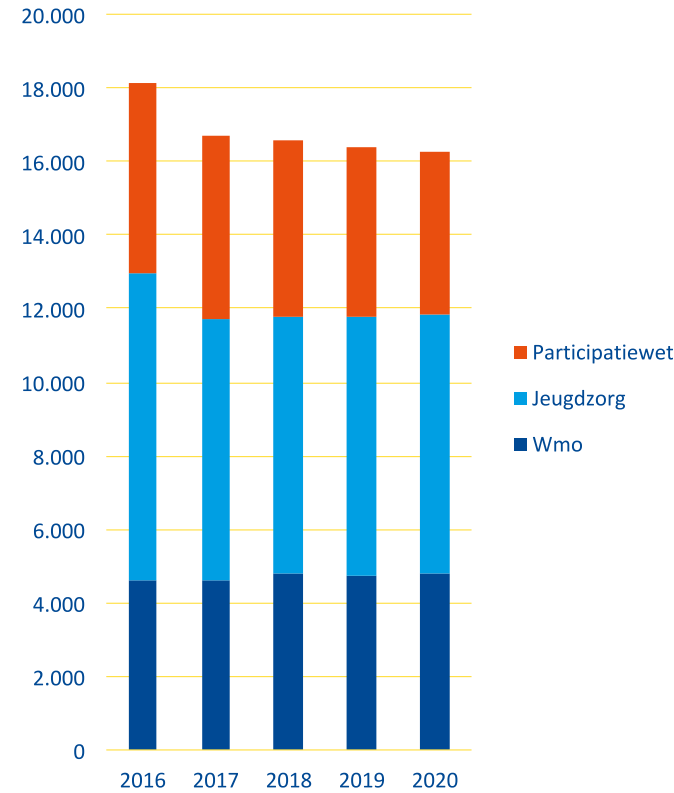
b. Integratie-uitkering Sociaal domein

De gemeente is op grond van de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet integraal verantwoordelijk voor het Sociaal domein. Hiertoe gold voor een periode van drie jaar een integratie-uitkering Sociaal domein als onderdeel van de algemene uitkering. Vanaf 2018 zou de integratie-uitkering komen te vervallen en opgenomen worden in de algemene uitkering. Deze overheveling is echter uitgesteld en zal pas later plaatsvinden.

Onderstaand is de ontwikkeling van de integratie-uitkering Sociaal domein voor Heemskerk weergegeven gebaseerd op de Meicirculaire 2017.

Integratie-uitkering Sociaal domein	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wmo	4.591	4.641	4.796	4.758	4.785	4.778
Jeugdzorg	8.343	7.061	7.005	7.005	7.056	7.096
Participatiewet	5.178	4.982	4.748	4.593	4.403	4.429
Totaal	18.111	16.684	16.549	16.355	16.245	16.302

NB: bedragen x € 1.000

4. Dividend, bespaarde rente en saldo van de financieringsfunctie

Dividend

Onder dividend zijn in de begroting twee posten opgenomen. Ten eerste ontvangt de gemeente als aandeelhouder van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) jaarlijks dividend. Daarnaast wordt in verband met de garantstelling voor leningen van de N.V. Huisvuilcentrale (HVC) jaarlijks een provisie ontvangen.

Bespaarde rente

De gemeente zet het eigen vermogen in als financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard omdat minder vreemd vermogen wordt aangetrokken wordt opgenomen als bespaarde rente (baten).

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie betreft het verschil tussen enerzijds de rentebaten die op basis van de boekwaarde van de activa worden doorberekend aan de producten en anderzijds de rentelasten van geldleningen en de bespaarde rente (lasten).

5. Overige algemene dekkingsmiddelen

Onder de overige algemene dekkingsmiddelen worden verstaan algemene lasten en baten die niet aan specifieke producten kunnen worden toegerekend.

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
De N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) kan niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoen waardoor de Gemeenschappelijke Regeling Afvalschap IJmond-Zaanstreek wordt aangesproken waarvan Heemskerk aandeelhouder is.	Categorie: - Financieel: € 1.000.000 - € 13.000.000	Gemeente Heemskerk ziet als aandeelhouder (via de AIJZ) toe op het risicoprofiel van de HVC.
Gemeente Heemskerk wordt als borg aangesproken van een lening die is verstrekt aan Heliomare t.b.v. de onderwijs gerelateerde sportvoorzieningen) van het K.J.C. aan De Velst te Heemskerk.	Categorie: - Financieel: € 0 - € 14.800.000	- Heliomare communiceert financiële rapportages en de jaarstukken actief naar de gemeente. - De gemeente heeft het eerste recht van hypotheek op het K.J.C. aan De Velst.
De BNG spreekt de gemeente aan als borg van leningen die zijn verstrekt aan WoonopMaat en/of Sint Agnes Woning stichting.	Categorie: - Financieel: € 0 - € 1.600.000	

Overhead

Met ingang van 2017 is overhead verplicht als apart onderdeel van het programmaplan in de begroting opgenomen. De overhead bestaat uit alle ondersteunende functies in de ambtelijke organisatie met bijbehorende budgetten. De officiële definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Een onderverdeling van deze kosten is als volgt weer te geven.

Overhead-kosten	Saldo begroot	Lasten begroot	Baten begroot	Saldo begroot	Saldo begroot	Saldo begroot	Saldo begroot
(bedragen x € 1.000)	2017	2018	2018	2018	2019	2020	2021
Management	1.318	1.188	0	1.188	1.205	1.224	1.242
HRM, juridische zaken en communicatie	1.003	1.081	7	1.074	1.090	1.105	1.118
Automatisering	1.867	1.954	2	1.952	2.087	2.096	2.095
Financiën en controle	1.466	1.495	36	1.459	1.486	1.513	1.536
Facilitaire zaken	2.318	2.559	63	2.496	2.531	2.567	2.599
Huisvesting	1.622	1.838	389	1.449	1.440	1.428	1.416
Overigen	2.685	2.003	75	1.928	2.090	2.254	2.412
Totaal	12.278	12.118	572	11.546	11.929	12.186	12.419

Het management betreft alle leidinggevendenden binnen de organisatie. Daarnaast is er een aantal ondersteunende diensten met specifieke kosten. Onder de overige kosten vallen bijvoorbeeld verzekeringen, leasekosten, etc.

Heffing van de vennootschapsbelasting

Op basis van de artikel 8, onderdeel d van het Bbv dient als onderdeel van het programmaplan in de begroting een schatting van het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting te worden opgenomen. Voor 2018 wordt de heffing geschat op € 29.000. Dit bedrag is met name gerelateerd aan de activiteiten binnen de grondexploitatie.

Onvoorzien

In de begroting wordt jaarlijks een bedrag van € 50.000 opgenomen conform de notitie Budget Onvoorziene Uitgaven van 1-2-2015. Dit betreft een wettelijk verplicht bedrag voor het opvangen van onvoorziene, niet-uitstelbare en onvermijdbare uitgaven, die bij het opstellen van de begroting niet zijn te voorzien.

Paragrafen

A. Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen bevat de volgende onderdelen:

- Het totaal overzicht van de lokale heffingen.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Op hoofdlijnen de ontwikkeling van de lokale lastendruk.
- Beleidsmatige en financiële onderbouwing van de kostendekkendheid van de heffingen.
- Het kwijtscheldingsbeleid.

Overzicht opbrengst lokale heffingen

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Onroerendezaakbelastingen	5.507	5.587	5.671	5.794	5.907	6.061
2. Afvalstoffenheffing	5.012	4.836	4.888	4.963	5.039	5.115
3. Rioolheffing	3.092	3.086	3.130	3.177	3.225	3.273
4. Toeristenbelasting	66	63	66	66	66	66
5. Hondenbelasting	218	209	219	222	226	229
6. Precariobelasting	38	39	41	41	42	42
7. Leges omgevingsvergunningen	760	649	329	334	339	344
8. Leges burgerlijke stand	49	62	63	64	65	66
9. Leges reisdocumenten	460	448	455	402	408	414
10. Leges rijbewijzen	167	155	158	161	163	165
11. Overige leges publiekszaken	58	87	88	89	91	92
12. Marktgeden	74	79	80	81	81	81
13. Begraafrechten	207	214	217	219	222	225
14. Overige vergunningen	54	73	67	68	70	71
Totaal	15.763	15.588	15.472	15.681	15.941	16.245

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen bevat de volgende uitgangspunten en ontwikkelingen:

- Het profijtbeginsel (het beginsel dat inhoudt dat de openbare voorzieningen zo veel mogelijk betaald worden door degenen die er profijt van hebben) is uitgangspunt bij heffingen en tarieven.
- Er wordt gestreefd naar kostendekkendheid van de tarieven. Een uitzondering daarop vormen de kosten van BTW: bij de invoering van het BTW-compensatiefonds zijn de

tarieven namelijk verlaagd met het bedrag aan BTW welke niet volledig wordt vergoed; de meeste tarieven zijn daarom niet kostendekkend.

- Voor de toerekening van de overhead aan de tarieven wordt uitgegaan van een aandeel in de overhead op basis van het aantal fte dat in relatie tot het betreffende tarief werkzaam is.
- De tarieven worden maximaal trendmatig verhoogd.
- Gestreefd wordt naar het beperken van de lastendruk voor de burger.

Ontwikkeling lokale lastendruk

	Tarief	Tarief	Tarief	Tarief	Tarief
	2013	2014	2015	2016	2017
A. Ozb gebruikers niet-woningen	0,1186%	0,1296%	0,1390%	0,1270%	0,1340%
A. Ozb eigenaren niet-woningen	0,1413%	0,1536%	0,1620%	0,1595%	0,1685%
A. Ozb eigenaren woningen	0,0987%	0,1116%	0,1190%	0,1165%	0,1140%
B. Afvalstoffenheffing eenpersoonshuishoudens	227,76	233,40	250,20	253,95	248,95
B. Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishoudens	285,00	292,08	313,08	317,78	312,78
C. Rioolheffing tot 300 m³	149,40	156,60	163,08	169,85	169,85
C. Rioolheffing boven 300m³ per 100 m³	69,72	73,08	76,08	79,24	79,24

Voor 2018 worden de tarieven trendmatig verhoogd met 1,5%.

De tarieven voor 2018 zullen in december 2017 definitief worden met het vaststellen van de verordeningen voor 2018. Hierbij zal dan rekening worden gehouden met de waardeontwikkeling van woningen en de areaal-aanpassingen voor afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Op grond van de in de begroting geraamde opbrengsten aan onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolrecht, inclusief de hiervoor vermelde tariefsverhogingen, zal de verwachte gemiddelde lastendruk per woonruimte in 2018 afgerond € 694 bedragen. Ten opzichte van 2017 een stijging met 1,6%, veroorzaakt door een stijging van ozb-woningen eigenaren en rioolrecht en de daling van het aantal woonruimten conform de kaders uit de voorjaarsnota. In deze cijfers is rekening gehouden met instemming van de raad met het eventuele dekkingsplan voor de tarieven.

De gemiddelde woonlasten ontwikkelen zich (naar verwachting) als volgt:

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lastendruk per woonruimte	610	642	668	673	683	694

A. Onroerendezaakbelastingen

In deze begroting is rekening gehouden met een verhoging van de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen van 1,5%. Dit percentage betreft de trendmatige verhoging conform het gehanteerde percentage in de Kadernota 2018, onderdeel van de Voorjaarsnota 2017.

Met inachtneming van een stijging met 1,5% bedragen de tarieven voor 2018:

- Gebruikers niet-woningen 0,1308%
- Eigenaren niet-woningen 0,1643%
- Eigenaren woningen 0,1200%

Bovenstaande tarieven hebben een voorlopig karakter en dienen uitsluitend om het budgettaire kader vast te stellen. Zij zijn gebaseerd op de waarde-peildatum 1 januari 2016. In dit verband wordt er met nadruk op gewezen dat het resultaat van de waardeontwikkeling in samenhang met de beoogde opbrengst het tarief bepaald.

Sinds 2007 dient een jaarlijkse waardering plaats te vinden. Uitgangspunt daarbij is een jaarlijkse aanpassing van de waarden met de marktontwikkeling van elk onroerend goed. Voor de definitieve bepaling van de tarieven 2018 dient daarom de waarde-vaststelling per 1 januari 2017 (waarde-peildatum 1 januari 2016) als basis te dienen. Ten tijde van het samenstellen van deze begroting zijn de resultaten van de herwaardering nog niet bekend. De voorstellen met betrekking tot de definitieve tarieven worden tegen het einde van het jaar aangeboden. Daarbij geldt dat een besluit tot aanpassing van de tarieven vóór 1 januari 2018 dient te zijn vastgesteld.

In het kader van het beheersbaar houden van lokale lasten is door het Rijk voor het totaal van gemeenten een macronorm ingesteld. Deze macronorm betreft een afspraak over de maximale stijging van de totale opbrengst aan ozb tussen twee jaren. Op deze wijze kan het Rijk een 'vinger aan de pols houden' met betrekking tot fluctuaties in de ozb. Een stijging van de ozb-opbrengst boven de norm binnen een individuele gemeente behoeft daarom niet te leiden tot een overschrijding van de voor alle gemeenten gezamenlijk geldende norm. Er kunnen immers ook gemeenten zijn waar de opbrengst minder stijgt dan de norm. Bij overschrijding van de macronorm kan het Rijk echter zo nodig ingrijpen via een correctie op het volume van het gemeentefonds. Tot op heden is van dit instrument geen gebruikgemaakt.

Voor het jaar 2018 is deze macronorm vastgesteld op 3,1% (Meicirculaire gem. fonds 2017). De geraamde stijging van de opbrengst in de Begroting 2018 ten opzichte van 2017 betreft

alleen de trendmatige verhoging van 1,5%. Er is dus sprake van een geringe onderschrijding ten opzichte van de macronorm. Het Rijk acht het sturingsmechanisme van de macronorm overigens gering maar acht de huidige alternatieven nog onvoldoende uitgewerkt waardoor het systeem van de macronorm voorlopig blijft bestaan.

B. Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing is volledige kostendekkendheid uitgangspunt van beleid. Op grond van eerdere besluitvorming wordt 30% van de kosten van straatreiniging aan de afvalstoffenheffing toegerekend. In 2018 bedraagt het toe te rekenen bedrag afgerond € 350.000. Daarnaast wordt naar rato van personele inzet een deel van de overhead toegerekend.

Rekening houdend met deze toe te rekenen kosten is sprake van een batig saldo van afgerond € 107.000. Op basis van het uitgangspunt van volledige kostendekkendheid wordt dit voordelig saldo toegevoegd aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Deze middelen zullen worden ingezet ter dekking van enkele projecten op het gebied van scheiding van afvalstoffen.

Een uitzondering op het uitgangspunt van volledige kostendekkendheid betreft de omzetbelasting.

Er wordt geen rekening gehouden met de lasten van de omzetbelasting bij de bepaling van de heffing. In 2018 gaat het om een begroot bedrag van ruim € 900.000.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Bedrag
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	4.523.978
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	4.523.978
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	187.127
BTW	0
storting in BR afvalstoffenheffing	107.266
Totale kosten	4.818.370
Netto Opbrengst heffingen	4.818.370
Dekkingspercentage	100%

C. Rioolheffing

Het uitgangspunt van volledige kostendekkendheid is ook van toepassing op de rioolheffing. Op grond van eerdere besluitvorming wordt 20% van de kosten van straatreiniging aan de rioolheffing toegerekend. Voor 2018 bedraagt het toe te rekenen bedrag € 234.000. Daarnaast wordt naar rato van personele inzet een deel van de overhead toegerekend.

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018-2021 is evenals in de Begroting 2018-2021 het inflatiepercentage bepaald op 1,5%.

Een uitzondering op het uitgangspunt van volledige kostendekkendheid betreft de omzetbelasting. Er wordt geen rekening gehouden met de lasten van de omzetbelasting bij de bepaling van de heffing. In 2018 gaat het om een begroot bedrag van afgerond € 154.000.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Bedrag
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	2.177.703
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	2.177.703
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	772.607
BTW	0
Totale kosten	2.950.310
Netto Opbrengst heffingen	2.950.310
Dekkingspercentage	100%

D. Omgevingsvergunning

De bouwleges omgevingsvergunningen zijn niet kostendekkend; het dekkingspercentage is 46,1%. Dit dekkingspercentage wordt in de praktijk sterk beïnvloed doordat de legesopbrengst geheel afhankelijk is van ingediende verzoeken en de daaraan gekoppelde bouwsom. Daar komt bij dat voor veel kleinere verbouwingen geen vergunning meer hoeft te worden aangevraagd maar kan worden volstaan met alleen een melding.

Berekening kostendekkendheid omgevingsvergunning	Bedrag
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	399.424
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	399.424
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	259.035
BTW	0
Totale kosten	658.459
Opbrengst heffingen	328.731
Dekkingspercentage	46,0750%

E. Marktgelden

Ten aanzien van de marktgelden is volledige kostendekkendheid eveneens uitgangspunt van beleid. In 2018 bedragen zowel kosten als opbrengsten afgerond € 80.000.

Berekening kostendekkendheid marktgelden	Bedrag
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	60.413
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	60.413
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	19.728
BTW	0
Totale kosten	80.141
Opbrengst heffingen	79.902
Dekkingspercentage	100%

F. Begraafrechten

De begraafleges zijn niet kostendekkend; het dekkingspercentage is 65,4%. De jaarlijkse legesopbrengst is vrijwel geheel afhankelijk van het aantal begrafenissen.

Berekening kostendekkendheid begraafrechten	Bedrag
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	231.919
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	231.919
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	99.069
BTW	0
Totale kosten	330.988
Opbrengst heffingen	216.600
Dekkingspercentage	65%

Voor de tarieven van alle overige belastingen en heffingen is conform de bij de Voorjaarsnota 2017 vastgestelde kaders een trendmatige verhoging van 1,5% gehanteerd.

Kostenonderbouwing gemeentelijke heffingen

De bovenstaande overzichten op hoofdlijnen van de diverse heffingen geven inzicht hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden.

Naast deze berekening op hoofdlijnen heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten met de Rijksoverheid ook modellen ontwikkeld die leiden tot een duidelijke onderbouwing van de kosten die de gemeente verhaalt. Op deze wijze wordt meer gedetailleerd zichtbaar gemaakt welke kosten in rekening worden gebracht voor de diverse diensten en taken van de gemeente.

Door de werkzaamheden vervolgens in een standaard activiteitenoverzicht te presenteren, ontstaat inzicht in de totstandkoming van de tarieven en kunnen gemeenten zich onderling goed met elkaar vergelijken. Deze detail-berekeningen zijn gebruikt om de overzichten op hoofdlijnen samen te stellen.

Aanleiding tot de behoefte aan meer transparantie in de kostenonderbouwing vormen de discussies over de gemeentelijke tarieven en vooral over de verschillen tussen deze tarieven. Zonder eenduidige vastlegging van de kosten en de beleidskeuzes is het lastig te verklaren

waaruit deze verschillen bestaan. Door goed inzicht te geven in de kosten, de activiteiten en de beleidskeuzes kunnen deze discussies worden beperkt.

Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de rijksregeling 'Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990'. Sinds 1997 worden de aanvragen getoetst aan 100% van de opgelegde rijksnormen. Deze rijksnormen zijn geënt op 100% van de genormeerde bijstandsuitkeringen (inclusief de maximale toeslag van het gereserveerde vakantiegeld). Aanvragers kunnen in aanmerking komen voor zowel volledige als gedeeltelijke kwijtschelding.

De procedure voor het aanvragen van kwijtschelding gemeentelijke belastingen maakt deel uit van het verminderen van de administratieve lasten voor de Heemskerkse inwoners en is bedoeld voor inwoners die een uitkering of een AOW-uitkering zonder pensioenaanvulling ontvangen. Kwijtschelding volgt automatisch zonder dat het uitgebreide formulier moet worden ingevuld. Door via het Inlichtingenbureau de gemeentelijke bestanden te vergelijken met de gegevens van de Belastingdienst kunnen deze inwoners per direct van kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen gebruikmaken. Bovendien stimuleert deze maatregel het gebruik van de kwijtscheldingsregeling en daarmee eveneens het armoedebelaid.

Sinds 1 januari 1998 werkt de gemeente Heemskerk samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op het gebied van kwijtschelding belastingen.

Voor kwijtschelding zijn in de begroting de volgende bedragen opgenomen.

	Werkelijk	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	341.000	300.000	270.000	270.000	270.000	270.000
Kwijtschelding rioolrecht	202.000	200.000	180.000	180.000	180.000	180.000

B. Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Bij het begrip weerstandvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers (niet-begrote kosten) op te vangen zonder dat dit gevolgen heeft voor het beleid en de bedrijfsvoering. Het weerstandvermogen geeft de relatie weer tussen enerzijds de weerstandscapaciteit (middelen) en anderzijds de risico's die de gemeente loopt en waarvoor geen voorziening is getroffen of verzekering is afgesloten. Het weerstandvermogen is van belang bij het bepalen van de financiële positie voor de korte (begrotingsjaar) en middellange (meerjarenraming) termijn. Onderscheid kan worden gemaakt tussen structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Op grond van artikel 11 Bbv bevat de paragraaf Weerstandvermogen tenminste:

1. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
2. Een inventarisatie van de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.
3. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.
4. De financiële kengetallen.
5. Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

1. Inventarisatie weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit	2018		2019		2020		2021	
	S	I	S	I	S	I	S	I
<i>Vermogen:</i>								
Algemene reserve (incl. Volkshuisvestings fonds)		19.448		19.141		18.834		18.834
Stille reserves		p.m.		p.m.		p.m.		p.m.
<i>Exploitatie:</i>								
Onvoorzien	50		50		50		50	
Onbenutte belastingcapaciteit	3.479		3.479		3.479		3.479	
Totaal	3.529	19.448	3.529	19.141	3.529	18.834	3.529	18.834

S = structureel / I = Incidenteel (bedragen x € 1.000)

Voor een goed begrip volgt hieronder een toelichting op de tabel.

Weerstandscapaciteit vermogen

Algemene reserve

De Algemene reserve (inclusief Volkshuisvestingsfonds) is het deel van het eigen vermogen waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. Zoals de naam reeds doet vermoeden heeft deze reserve een algemeen karakter en is dan ook bestemd voor het opvangen van substantiële tegenvallers (bufferfunctie). De Algemene reserve is tevens een intern financieringsmiddel en aanwending kan rentenadelen betekenen (zie paragraaf D Financiering). Als mogelijke dekkingsmiddelen kunnen worden genoemd: de onbenutte belastingcapaciteit, ombuigingen en eventueel beschikbare ruimte in de begroting. Overigens kan nog worden vermeld dat binnen het Sociaal domein/decentralisaties vanaf 2015 een tweetal bestemmingsreserves zijn gevormd.

Stille reserves

Stille reserves zijn de meerwaarde van activa met een economisch nut die te laag of op nul zijn gewaardeerd maar direct verkoopbaar als dat gewenst is. De hoogte van deze reserves is moeilijk of niet te bepalen en verkoop van dergelijke activa is vooralsnog niet mogelijk of aan de orde. Om deze reden zijn de stille reserves als p.m. post opgenomen.

Weerstandscapaciteit exploitatie

Onvoorzien uitgaven

De post voor onvoorzien uitgaven is een raming die jaarlijks in de begroting wordt opgenomen om onverwachte kosten te kunnen dekken. De financiële gevolgen van risico's die zich voordoen zijn onderdeel van deze onverwachte kosten. Deze post wordt daarom tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit kan worden gedefinieerd als het bedrag dat nog aan extra inkomsten kan worden gegenereerd voor het geval zich tegenvallers voordoen. Daarbij wordt uitsluitend rekening gehouden met de onroerendezaakbelastingen, aangezien de meeste andere belastingen en heffingen kostendekkend of substantieel van geringe betekenis zijn. Voor de berekening van de omvang van de onbenutte belastingcapaciteit wordt de ruimte in aanmerking genomen tussen de eigen tarieven (volgens deze begroting) en het normtarief voor de zgn. artikel 12-gemeenten van 0,1952% (Meicirculaire 2017, in plaats van 0,1927%).

2. Gemeentelijke risico's en risicoprofiel

Onder risico kan worden verstaan 'de kans op/het gevaar van schade of verlies als gevolg van interne en externe omstandigheden' c.q. een kans van het optreden van een onzekere

gebeurtenis met een effect op het behalen van doelstellingen. Van belang is verder dat het bij dit onderwerp moet gaan om 'alle voorzienbare risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie'.

Voor de risico's die hieronder zijn opgenomen, geldt in zijn algemeenheid dat deze voorzienbaar, niet kwantificeerbaar en van substantiële betekenis zijn.

Het niet treffen van een voorziening kan zijn gebaseerd op twee argumenten:

1. Het is niet of nauwelijks mogelijk een realistische schatting te maken van de financiële consequenties.
2. In het verleden is van enig feitelijk risico niet gebleken; het risico heeft in het verleden niet of nauwelijks geleid tot financieel nadeel.

De risico's zijn geïnventariseerd, waarbij per risico de volgende punten zijn benoemd:

- De kans dat het risico zich voordoet.
- Het met het risico gemoeide bedrag.
- De termijn waarbinnen het risico kan optreden.
- Welke maatregelen er zijn genomen om het risico te beheersen (zie ook de programmabegroting).

Door het regelmatig actualiseren van deze inventarisatie en het daadwerkelijk toezien op de toepassing van de beheersmaatregelen worden de risico's beheersbaar gemaakt. Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering en is onderdeel van de rapportages in de P&C cyclus.

Hierna is onder beleid de sturing op verbonden partijen over financiële risico's en voldoende weerstandscapaciteit vermeld.

Om inzicht in de risico's van de gemeente krijgen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van het Risicomanagement Informatie Systeem NARIS® van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NARIS®).

Totaal risico's

Op het moment van het samenstellen van deze jaarstukken zijn in totaal 190 risico's in kaart gebracht met een totaal geraamd risicobedrag van € 42,8 miljoen. Hiervan zijn er 67 gekwantificeerd met mogelijke geldgevolgen. In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste

risico's vermeld, de zogenaamde top 10. Deze risico's leveren de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (77%). Daarnaast zijn 39 imagorisico's geïnventariseerd. Het volume is toegenomen ten opzichte van de Begroting 2017 (+1,9%) en afgenomen ten opzichte van het Jaarverslag 2016 (-6,5%).

In onderstaande tabel is de top 10 van risico's opgenomen met het verschil tussen de Begroting 2018 en 2017. In de programmabegroting is per onderdeel een overzicht van de belangrijkste of gewijzigde risico's opgenomen.

Tabel 1: Top 10 risico's

Bij het bepalen van het risicoprofiel van de gemeente is de focus in belangrijke mate gelegd op de financiële risico's rond het beleid en de bedrijfsvoering. In onderstaand overzicht worden van het totaal aantal geïnventariseerde risico's de tien belangrijkste gepresenteerd. Dit zijn de risico's die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans ¹	Maximaal gevolg	Invloed ²	Vershil 2017/2016 ³
1 Borgstelling geldlening Heliomare Kinder- en Jeugdcentrum	10%	14.800.000	16,3	0
2 Garantstelling geldlening N.V. Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC)	10%	13.000.000	15,3	0
3 Meer klanten die aanspraak kunnen maken op een uitkering Participatiewet ten opzichte van het beschikbare budget	90%	1.000.000	10,0	0
4 Open-einde karakter van de WMO	70%	500.000	5,4	N
5 Hogere tarieven na aanbestedingen voor maatwerkvoorzieningen	70%	500.000	5,4	+1
6 Toenemende druk op algemene (welzijns- en zorg) voorzieningen als gevolg van de transformatie, met als risico dat problemen van burgers verergeren en alsnog een duurdere maatwerkvoorziening ingezet moet worden	70%	500.000	5,4	-1
7 Open-einde karakter van de regeling jeugdhulp inclusief het risico dat de transformatie van maatwerk naar algemene voorzieningen onvoldoende gerealiseerd kan worden	50%	500.000	3,9	N
8 Bestemmingsreserve Desintegratiekosten ontoereikend voor de kosten omvorming Muziekschool. De hoogte van de aanspraken is in hoge mate afhankelijk van de uitkomst van de individuele keuzes van de medewerkers	50%	500.000	3,8	-1
9 Vermindering van legesinkomsten volgens legesverordening	70%	500.000	3,8	-1
10 Gevolgen klimaatveranderingen	30%	1.000.000	3,3	N
Totaal grote risico's (top 10)		32.800.000		
Overige risico's		9.979.000		
Totaal alle risico's		42.779.000		

Vergelijking top 10 over programma's

Jaar	Borgstellingen/overig	Sociaal domein	Fysiek domein	Totaal
2018	27.800.000	3.500.000	1.500.000	32.800.000
2017	27.800.000	4.700.000	500.000	33.000.000
Verskil	0	-1.200.000	+1.000.000	-200.000

¹ In de kolom 'Kans' wordt weergegeven hoe groot de kans is dat het risico zich voordoet. Daarbij wordt de volgende indeling gehanteerd:

< 1 keer per 10 jaar: 10%; 1 keer per 5-10 jaar: 30%; 1 keer per 2-5 jaar: 50%;
1 keer per 1-2 jaar: 70%; > 1 keer per jaar: 90%

² De kolom 'Invloed' geeft, rekening houdend met het kanspercentage, het relatieve aandeel weer van het betreffende risico ten opzichte van het totaal van de risico's bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

³ De kolom 'verschillen' geeft het verschil met de Begroting 2016. N = nieuw of gewijzigd; 0 = ongewijzigd, + = gestegen en - = gedaald.

Tabel 2: Risicokaart (spreiding naar kans en financieel gevolg)

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met het aantal risico's dat zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevindt. Een risicoscore in het onderste groene gebied, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Risico's vanaf € 500.000 en in oranje/rood vragen aandacht bijvoorbeeld in de vorm van beheermaatregelen. Zie de top 10, met nadere info.

Geld	Netto				
x > €1.000.000	3				
€ 500.000 < x < € 1.000.000	1	1			1
€ 200.000 < x < € 500.000	3	1	2	4	
€ 50.000 < x < € 200.000	7	9	1	4	1
x < € 50.000	11	8	1	5	4
Geen geldgevolgen	112	4	5	2	
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

3. Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de geïnventariseerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Deze risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 42,8 miljoen) niet zinvol is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit is afhankelijk van het zekerheidspercentage dat in aanmerking wordt genomen voor het kunnen afdekken van alle risico's.

Onderstaande tabel toont de resultaten van de risicosimulatie.

Percentage	Bedrag	Percentage	Bedrag
70%	3.914.834	85%	6.625.437
75%	4.181.052	90%	10.152.126
80%	4.647.974	95%	13.792.575

Bij de vaststelling van de Begroting 2010 is als beleidskader voor de komende jaren het zekerheidspercentage bepaald op 80%, in plaats van op 90%. In de Voorjaarsnota 2017 is bevestigd om dit percentage voor 2018 te handhaven. De daarbij behorende benodigde weerstandscapaciteit bedraagt volgens bovenstaande tabel € 4,6 miljoen. Bij deze weerstandscapaciteit bestaat dus voor 80% zekerheid dat alle risico's kunnen worden afgedekt.

4. Beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's

Het risicobeleid en -beheer is gericht op het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de realiseerbaarheid van de gemeentelijke doelstellingen, de beheersing van risico's in bedrijfsprocessen, de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging en de naleving van relevante wet- en regelgeving.

Bij het nemen van belangrijke beslissingen met een onzekere uitkomst worden de risico's overwogen alvorens tot een besluit wordt gekomen, waarbij dus expliciet de mate van risicoacceptatie wordt bepaald. In de beleidsprogramma's is ook de informatie van de risico's in relatie tot de te behalen doelen opgenomen. Op basis van risicoprofiel wordt de nadere aandacht bepaald en bijvoorbeeld de mate van te treffen beheersmaatregelen.

Beleid rond sturing op financiële risico's op gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.

De controle en toezicht krijgt vorm via deelname aan het algemeen bestuur van een

gemeenschappelijke regeling en vervolgens via de geboden informatie door de P&C-cyclus en periodiek in de raadscommissies. In de paragraaf verbonden partijen is per samenwerkingsverband informatie over risico's opgenomen. Vooral bij de grote drie gemeenschappelijke regelingen qua deelnemersbijdrage e.d. krijgt de risicoparagraaf en het hebben van voldoende weerstandscapaciteit in de P&C-stukken van de verbonden partij extra aandacht bij de beoordeling (VRK, ODIJ en IJmond Werkt!).

Bepaling ratio

Om te kunnen bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is dient een relatie te worden gelegd tussen enerzijds de benodigde weerstandscapaciteit (de financieel gekwantificeerde risico's) en anderzijds de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor de oordeelsvorming wordt de volgende normtabel gebruikt:

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Het bepalen van de ratio vindt plaats met behulp van de volgende formule:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{23,0}{4,6} = 4,9$$

De berekende ratio van valt in klasse A, hetgeen duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

De streefwaarde C wordt derhalve ruimschoots gerealiseerd.

Ten opzichte van de Begroting 2017 is sprake van een verbetering van de weerstandsratio. Deze stijgt van 4,15 naar 4,94. Dit wordt vooral veroorzaakt door de daling van het benodigde weerstandscapaciteit volgens het risicoprofiel (van € 5,16 naar € 4,6 miljoen in 2018 bij een zekerheidspercentage van 80%). De beschikbare weerstandscapaciteit is gestegen (van € 21,3 naar € 23,0 miljoen in 2018).

Opgemerkt wordt dat zowel de beschikbare als de benodigde weerstandscapaciteit een momentopname betreft. Wijzigingen in het risicoprofiel en mutaties in het eigen vermogen zullen leiden tot een andere uitkomst van de ratio.

5. Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Om dit te bereiken is voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
netto schuldquote	39%	39%	34%	31%	28%	25%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	40%	40%	37%	34%	31%	28%
solvabiliteitsratio	50%	49%	51%	51%	52%	54%
structurele exploitatieruimte	0,6%	-1,0%	-0,6%	0,6%	2,0%	2,0%
grondexploitatie	0%	-2%	-2%	-5%	-7%	-7%
belastingcapaciteit	94%	94%	96%	nnb	nnb	nnb

Netto schuldquote

De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal wordt de netto-schuld gedeeld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie. Indien de uitkomst lager is dan 100% dan kan dit als voldoende worden beschouwd, tussen de 100% en 130% is matig, en hoger dan 130% als onvoldoende.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Ofwel; het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente. Indien de uitkomst 50% en hoger bedraagt dan wordt dit als voldoende beschouwd, tussen de 30% en 50% als matig en kleiner dan 30% als onvoldoende.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. De commissie Bbv gaat uit van een norm van 0,6% van de algemene uitkering en ozb-capaciteit om dit kengetal als voldoende te beschouwen, tussen 0% en 0,6% als matig en lager dan 0% als onvoldoende.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer de gemeente grond tegen een veel lagere prijs heeft aangekocht loopt ze minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht. Een algemene norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is niet goed mogelijk. Hiervoor is maatwerk

van toepassing, dat wil onder andere zeggen: hoe groot is de vraag, hoeveel woningen of m²-bedrijventerrein zijn gepland, het type, welke plek? Over het algemeen kan voor dit kengetal de uitspraak 'hoe lager, hoe beter' worden aangehouden.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft aan hoeveel ruimte de gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen. Dit wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten bestaan uit de onroerend zaakbelasting, de rioolheffing en de reinigingsheffing. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van meerpersoonshuishoudens te vergelijken met het landelijk gemiddelde en uit te drukken in een percentage. Met een uitkomst van 96% zit de gemeente derhalve onder het landelijk gemiddelde

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Doelstelling van de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen is het verstrekken van inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van de kapitaalgoederen die in eigendom zijn van de gemeente. Deze gemeentelijke kapitaalgoederen moeten worden onderhouden en op termijn worden vervangen.

Doelstelling en beleidskader

Doelstelling van de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen is het verstrekken van inzicht in de onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen in relatie tot het hiertoe beschikbaar gestelde budget, welke acties moeten worden genomen om de staat te handhaven dan wel te verbeteren en welke budgettaire middelen dienen hiertoe beschikbaar te zijn.

In deze paragraaf worden voor de belangrijkste kapitaalgoederen te weten: wegen, straten, pleinen en kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair, riolering, oppervlaktewater, groen, spelen, kunst en accommodaties en kunst de volgende aspecten behandeld:

- De doelstelling en het beleidskader.
- De onderhoudstoestand.
- Wat gaan we ervoor doen.
- De hieraan gekoppelde financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting.
- De risico's en beheersmaatregelen.

Beleid en beheer

Er wordt gestreefd naar een openbare ruimte die schoon, veilig en heel is alsmede om dit op een zo efficiënt mogelijk wijze te beheren. De algemeen geldende richtlijnen en wettelijke kaders zijn hierbij leidend.

De onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen is van belang voor een zo optimaal mogelijk functioneren van de gemeente op het gebied van onder meer leefbaarheid, veiligheid en vervoer. Het is ook van belang om kapitaalvernietiging te voorkomen. Het onderhouden van de kapitaalgoederen waarborgt de continuïteit van de voorzieningen.

1. Wegen, straten, pleinen, kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair

Doelstelling en beleidskader

Openbare verlichting

Doelstelling van het beheer en onderhoud van de openbare verlichting is de functionaliteit te waarborgen.

In het beleidsplan Openbare verlichting 2012-2020 zijn de kaders gesteld met als speerpunten het in stand houden van de verlichting en het reduceren van energie waar mogelijk. Het beleidsplan wordt in 2017 geactualiseerd.

Wegen

Het op een zo efficiënt mogelijke wijze beheren en onderhouden van wegen, straten en pleinen om de veiligheid, het comfort en de kwaliteit in stand te houden. De algemeen geldende richtlijnen en wettelijke kaders zijn leidend voor het beheer.

Het Wegenbeheerplan 2017-2021 geeft aan dat het wegbeheer uitgevoerd zal gaan worden volgens de landelijke gebruikelijk richtlijn CROW publicatie 147, uitgangspunt is technische kwaliteitsniveau B.

Onkruidbeheersing op verhardingen en het verwijderen van veeg, zwerf, bloesem en blad afval op verhardingen is een onderdeel van het wegbeheer en is bepaald op beeldkwaliteitsniveau A in de centrumgebieden en beeldkwaliteitsniveau B in de overige gebieden.

De onderhoudstoestand

De openbare verlichting is functioneel zoals gesteld bij de doelstellingen. Het beheer en onderhoud vindt plaats middels preventief vervangen en een actieve storingsdienst.

Het areaal aan wegen dat de gemeente Heemskerk beheert beslaat 1.860.000 m². Hiervan is 72% elementenverharding, 26% asfalt en 2% overige verharding.

In onderstaande tabel staat de kwaliteit van de diverse verhardingen. Dit zijn de resultaten van de technische inspectie van eind 2015.

	Asfalt	Elementen
Oppervlak (m²)	473.530	1.339.321
Schadebeeld per wegvakonderdeel:		
• Geen	62,9%	45,9%
• Licht	12,2%	1,2%
• Matig	11,9%	41,0%
• Ernstig	13,1%	11,9%

Op basis van de schadecijfers is berekend dat de kwaliteit van de wegen in Heemskerk gemiddeld een 5,8 scoort. Dit voldoet aan de landelijke CROW richtlijn van minimaal een 5,5.

Om te voorkomen dat de kwaliteit van de wegen nog verder afneemt zijn voor de periode 2017-2025 extra budgettaire middelen toegekend.

De onderhoudstoestand in relatie tot zwerfafval, veegvuil, blad, bloesem en onkruidbeheersing voldoet aan de gestelde kwaliteit. Het behaalde resultaat in de winkelgebieden komt uit op een 8 (8 was vereist) en in de overige gebieden is een resultaat behaald van 7,4 (6 was vereist).

Kunstwerken

De onderhoudstoestand van de kunstwerken voldoet aan de norm. De grote bruggen en viaducten, zoals de tunnel Laan van Broekpolder, fietstunnel Kleine Houtweg/ Binnenduinrandweg en het leidingenviaduct in de aansluiting A9, zijn van recente datum en vereisen nog geen groot onderhoud. De betonnen verkeersbruggen zijn de afgelopen jaren gerenoveerd. Kleinere voetgangersbruggen worden regelmatig geïnspecteerd, groot onderhoud is nog niet noodzakelijk waar nodig wordt klein onderhoud verricht.

Wat gaan we ervoor doen?

Jaarlijks uitvoeren van het onderhoudsprogramma. Het onderhoudsprogramma komt voort uit de weginspectie en de maatregelentoets. Door het uitvoeren van het onderhoudsprogramma zal de kwaliteit van verhardingen minimaal op niveau B blijven.

Voor de periode van 2018 tot 2022 zal het elementenbestek opnieuw aanbesteed zijn.

Financiële consequenties

Voor de wegen, straten, pleinen, kunstwerken, straatverlichting en straatmeubilair zijn budgetten voor begrote onderhoudskosten opgenomen in programma 3. Deze lasten en baten zijn, op hoofdlijnen, als volgt in de begroting opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN:						
Wegen straten en pleinen	1.580	1.566	1.616	1.632	1.648	2.207
Verkeersmaatregelen	506	288	285	296	297	305
Openbare verlichting	999	535	552	585	592	600
Herinrichting woonomgeving	40	98	99	101	102	104
BATEN:						
Wegen straten en pleinen	21	15	16	16	17	17
Verkeersmaatregelen	37	15	0	0	0	0
Openbare verlichting	144	145	145	146	146	147
Herinrichting woonomgeving	30	0	0	0	0	0
Saldo	2.892	2.311	2.392	2.451	2.475	3.052

Inzake de openbare verlichting is de gewijzigde regelgeving omtrent de activering van investeringen met maatschappelijk nut doorgevoerd zoals in de voorjaarsnota is besloten.

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Uitval van de verlichting. Gevolg toenemende klachten en onveilige situaties.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Materieel - Aansprakelijkheid - Imago	Het uitvoeren van preventief onderhoud en het in stand houden van een 24/7 storingsdienst.
Onvoldoende getroffen verkeersmaatregelen bij de uitvoering van wegwerkzaamheden.	Categorie: - Financieel: > € 1.000.000 - Juridisch - Veiligheid - Aansprakelijkheid	De verkeersmaatregelen worden uitgevoerd conform de landelijke richtlijnen, hier wordt toezicht op gehouden.

2. Riolering

Doelstelling en beleidskader

In stand houden van de riolering inclusief alle kolken, rioolaansluitingen, pompinstallaties, randvoorzieningen alsmede het bestaande drainagesysteem.

De algemeen geldende wettelijke kaders als de Waterwet, de Wet milieubeheer en het Gemeentelijk water- en rioleringsplan 2017-2021 (GRP) zijn leidend voor het beheer. Het GRP betreft niet alleen de riolering, maar eveneens de zorgplicht voor regen- en grondwater.

De onderhoudstoestand

De algemene onderhoudstoestand van riolering voldoet over het algemeen aan het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Kleinschalige gebreken zijn incidenteel, beperkt van omvang en worden binnen de periode van een jaar verholpen. Bij grootschalige vervangingsinvesteringen wordt zoveel mogelijk meegelift met herstructureringsprojecten. Hierdoor wordt onder meer het vervangingstempo bepaald.

De kwaliteit van de pompinstallaties is onder invloed van het regionale gemalenbestek verbeterd. Drainage is opgenomen in het beheerbestand en wordt structureel onderhouden.

Omdat alle riolering inmiddels minstens één keer is geïnspecteerd wordt er samen met andere gemeenten gekeken naar een andere manier van inspecteren (ten opzichte van de statische cyclus: één keer in de tien jaar inspecteren), zonder dat de kennis en inzicht over de kwaliteit van de riolering verloren raakt.

Wat gaan we ervoor doen?

Jaarlijks wordt de riolering (inclusief de kolken, pompinstallaties, randvoorzieningen en drainagesystemen) planmatig gereinigd en onderhouden.

Zonodig worden bewoners geïnformeerd over het juist gebruik van de riolering middels informatiebrieven en -folders.

Tot en met 2021 staan de volgende (regionale) onderwerpen op de agenda:

- Aanbesteding rioolreiniging (2018).
- Aanbesteding gemalenbeheer (2019).
- Aanbesteding nieuwe aanpak inspectie riolering (2020).

Financiële consequenties

Voor rioleringswerkzaamheden is budget voor begrote onderhoudskosten opgenomen in het programma Fysiek domein. De lasten en baten zijn, op hoofdlijnen, als volgt in de begroting opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN:						
Grondwater	135	85	84	85	86	86
Pompinstallaties	108	162	165	168	170	172
Kolken	145	94	95	96	97	98
Inning rioolheffing	91	39	40	40	40	40
Gemeentelijk RioleringsPlan	1.612	1.028	1.012	1.039	1.065	1.100
Randvoorzieningen	51	43	44	44	45	46
Riool	499	455	473	463	455	438
Kwijtschelding	202	200	180	180	180	180
BATEN:						
Rioolheffing	3.092	3.086	3.127	3.162	3.162	3.179
Overige baten	15	0	0	0	0	0
Saldo	-263	-980	-1.034	-1.047	-1.025	-1.019

Algemeen

- Voor de riolering is volledige kostendekkendheid uitgangspunt van beleid (zie ook paragraaf Lokale heffingen).
- De kosten die betrekking hebben op het riool worden gedekt uit de opbrengst rioolheffingen.
- 20% van de straatveegkosten wordt via de rioolheffing gedekt.
- De afschrijvingslasten van bestaande en toekomstige investeringen worden op basis van annuïteiten berekend.
- De rekenrente voor de rioolinvesteringen is tot en met 2021 op 1,5% vastgezet.
- Het saldo is gelijk aan de straatveegkosten die uit de rioolheffing worden gedekt.

Exploitatie

Bij de begroting wordt uitgegaan van 100% kostendekkendheid. Een eventueel tekort op het product riolering wordt bij jaarrekening verrekend met de algemene middelen indien de bestemmingsreserve riolering geen of niet voldoende saldo heeft.

Bestemmingsreserve

- De bestemmingsreserve riolering wordt bij de jaarrekening aangevuld met het positieve resultaat op het product riolering dat is bereikt uit efficiencymaatregelen. Eventuele tekorten op het product riolering worden eveneens met de bestemmingsreserve riolering verrekend.
- De omvang van deze bestemmingsreserve is beperkt.

Voorzieningen

- Voorziening rioleringen G.R.P.
- Voorziening verplichtingen riolering.

De voorziening Rioleringen GRP wordt jaarlijks aangevuld middels een dotatie. De voorziening wordt jaarlijks ingezet om vervangingsinvesteringen voor de riolering te bekostigen. Pas als de voorziening niet toereikend is, wordt het resterende bedrag van de vervangingsinvesteringen afgeschreven.

De voorziening Verplichtingen riolering wordt bij de jaarrekening aangevuld met de resterende budgetten vanwege uitstel van (onderhouds)werkzaamheden. Gedurende het nieuwe begrotingsjaar worden zoveel mogelijk uitgestelde werkzaamheden alsnog uitgevoerd, zodat deze voorziening aan het eind van het jaar volledig is aangewend.

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Slechte staat van de riolering kan leiden tot gaten in de weg.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Milieu	Inzicht in onderhoudstoestand door regelmatige inspectie.
Door verstoppingen in het rioolstelsel, belemmering van afvoer van afvalwater.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Milieu	Regelmatig reinigen om afvoer te kunnen waarborgen en adequaat reageren op verstoppingsmeldingen.

3. Oppervlaktewater

Doelstelling en beleidskader

Het doel is zorgdragen voor een goed functionerend watersysteem en voldoen aan de kaderrichtlijn water (KRW). Het Gemeentelijk water- en rioleringsplan 2017-2021 (Verbinden met water) is ook leidend voor het waterbeheer.

Het onderhoud van het stedelijk water is door het Hoogheemraadschap overgenomen. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de doorstroming van het water door duikers en roosters. Dit gebeurt door het schoonhouden van de roosters en duikers en indirect door het opruimen van drijfvuil.

Het gewenste onderhoudsniveau is beeldkwaliteit drijfvuil B.

Beeldkwaliteitsniveau water-oever-drijfvuil.

A+	A	B	C	D
				
Er is geen drijfvuil	Er zijn enkele stukjes drijfvuil	Er zijn geen duidelijke meerdere stukjes drijfvuil	Er is regelmatig drijfvuil op opvallende / beeldbepalende locaties	Er is veel drijfvuil op opvallende / beeldbepalende locaties

De gemeente is verantwoordelijk voor de beschoeiingen langs de waterkanten (voor zover dat niet privaatrechtelijk met derden is geregeld).

De onderhoudstoestand

De gestelde beeldkwaliteit wordt behaald. In 2018 wordt een plan van aanpak ter besluitvorming aangeboden om de beschoeiingen die in slechte staat verkeren gefaseerd te gaan vervangen.

Wat gaan we ervoor doen?

Gedurende het jaar wordt het verwijderen van drijfvuil op beeldkwaliteit B gehandhaafd.

De roosters voor de duikers worden wekelijks schoongemaakt.

Volgens het vastgestelde plan van aanpak, om de beschoeiingen die in slechte staat verkeren te herstellen, zal op diverse locaties de beschoeiing worden vervangen.

Financiële consequenties

Voor het beheer van oppervlaktewater is budget voor begrote onderhoudskosten opgenomen in het programma Fysiek domein. De lasten en baten zijn, op hoofdlijnen, als volgt in de begroting opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN:						
Watergangen en vijvers	421	383	394	398	402	406
Baggeren	80	62	63	64	65	66
Beschoeiing en duikers	51	23	54	55	55	55
BATEN:	0	0	0	0	0	0
Saldo	552	467	512	517	522	527

Voorziening

De greppels rondom het archeologische monument Oud-Haerlem moeten nog worden gebaggerd. Dat wordt gecombineerd met de maatregel om de waterpartijen in de Broekpolder met water uit het park Assumburg Oud-Haerlem op peil te houden en in geval van hevige neerslag het water uit het gebied rondom de Lessestraat juist af te voeren richting het watersysteem van park Assumburg Oud-Haerlem.

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Verzakking achter de beschoeiing.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Tijdig vervangen van de beschoeiingen (zie plan van aanpak).
Mogelijke overstrooming van vijvers door verstopte duikers en ernstig vervuilde roosters.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch / aansprakelijkheid - Milieu	Regelmatig inspecteren en reinigen van duikers en roosters.
Kans op vissterfte en / of botulisme door sterk vervuilde of verstopte duikers.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Milieu	Regelmatig inspecteren en reinigen van duikers.
Schade aan beschermde plant- en diersoorten door onderhoudswerkzaamheden.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/Aansprakelijkheid - Milieu	Uitvoering door geclassificeerd personeel.
Hoge transportkosten in verband met het ontbreken definitief baggerdepot.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000	Tijdige besluitvorming voor een definitief baggerdepot.

4. Groen, speeltoestellen en kunstobjecten

Doelstelling en beleidskader

Openbaar groen

Het op een zo efficiënt mogelijke wijze in stand houden van het openbaar groen, bomen en sportvelden en het waarborgen van de veiligheid en de kwaliteit.

In het Groenbeleidsplan en de APV zijn de onderhoudsniveaus voor beplanting en gras bepaald. Het onderhoudsniveau is gesteld op niveau B volgens een landelijk geldende normering. De bomen worden onderhouden op basis van technische inspecties waarbij getoetst wordt op gezondheid en veiligheid.

Speeltoestellen

Uitgangspunt van de speelruimte is dat de speelplekken schoon, heel en veilig moeten zijn. Daarnaast dient de inrichting van de speelplekken uitdagend en veelzijdig te zijn. Uitdaging op de speelplek voorkomt verveling en verkeerd gedrag van kinderen. Hierdoor kunnen ongelukken en/of ongewenst gedrag voorkomen worden.

De algemeen geldende wettelijke kaders zijn het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) en de bij behorende NEN-normen en het Speelruimtebeleidsplan 2015-2019.

Kunstobjecten

Er is geen specifiek beleid aanwezig voor het onderhoud en beheer van kunstobjecten. Wel is er een Cultuurnota die het beleid voor kunst in zijn algemeenheid beschrijft. Voor de kunstobjecten is er geen beeldkwaliteit vastgelegd. Jaarlijks vindt er inspectie plaats waarvan de resultaten worden meegenomen in het onderhoudsplan.

De onderhoudstoestand

De onderhoudstoestand van het openbaar groen en bomen voldoet aan de kwaliteitseisen in het beheerplan.(niveau B)

Wat gaan we ervoor doen?

Groen

Bestekmatig onderhoud aan bomen, gazons en beplanting.

Speeltoestellen

Regulier onderhoud op de Cruijff Court en valdempende kunstgras ondergronden; Inspectie, reinigen en onderhouden van de speeltoestellen.

Kunstobjecten

Inspectie, reinigen en poetsen van kunstobjecten.

Financiële consequenties

Voor groen, spelen en kunst zijn budgetten voor begrote onderhoudskosten opgenomen in programma 2 en 3. De lasten en baten zijn, op hoofdlijnen, als volgt in de begroting opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN:						
Openbaar groen	2.679	1.789	1.838	1.862	1.881	1.899
Sportvelden	585	461	463	464	459	364
Recreatieve voorzieningen	576	450	447	444	442	447
Begraafplaatsen	364	271	273	274	274	275
BATEN:						
Openbaar groen	0	0	0	0	0	0
Sportvelden	57	67	67	68	69	70
Recreatieve voorzieningen	65	64	64	65	66	67
Begraafplaatsen	207	214	217	219	222	225
Saldo	3.876	2.627	2.672	2.691	2.699	2.622

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Kans op letsel en/of schade door uitval van takken en omvallen van bomen door beschadiging en/of bomen die aan het einde van hun levensduur zijn.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Uitvoeren van visuele inspecties.
Zichtbelemmering door te hoog gras in bochten en bij kruispunten.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Zorgdragen voor frequent snoei- en maaiwerk zowel bij particulieren als op openbaar terrein.
Kaalslag door het niet-tijdig vervangen van beplanting.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid	Prioriteiten stellen aan de vervanging en renovatie van het groen.

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Kans op letsel door onveilige of niet-deugdelijk onderhouden speelvoorzieningen.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Strikte inspectie uitvoeren conform de landelijke richtlijnen en wetgeving.
Kans op letsel door onveilige situaties aan gedenktekens.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Jaarlijkse inspectie.
Kans op blessures op sport- en speelvelden.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Regulier groot onderhoud uitvoeren.
Onveilige of niet-deugdelijk onderhouden speelvoorzieningen kunnen leiden tot letsel aan de gebruikers en een negatieve beleving van de burgers.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Imago - Juridisch/Aansprakelijkheid - Veiligheid/letsel	Strikte inspectie en naleving van de milieuwetgeving en -verordeningen.

5. Accommodaties

Doelstelling en beleidskader

Doelstelling van het beheer en onderhoud is het functioneel en veilig houden van de gemeentelijke accommodaties.

De algemeen geldende wettelijke kaders als het bouwbesluit en het gebruiksbesluit alsmede diverse normen zijn leidend voor het beheer en onderhoud. Het gewenste onderhoudsniveau voor alle accommodaties is gesteld op redelijk (niveau 3).

De gemeente houdt toezicht op de onderwijshuisvesting en de staat van het onderhoud en monitort dit via een afgesproken conditiemeting.

De onderhoudstoestand

De onderhoudstoestand bevindt zich op het vastgestelde niveau.

Wat gaan we ervoor doen?

Jaarlijks opstellen en uitvoeren van een uitvoeringsprogramma voor planmatig onderhoud aan alle accommodaties op grond van een meerjarig onderhoudsprogramma.

Financiële consequenties

Voor accommodaties zijn budgetten voor begrote onderhoudskosten opgenomen

in programma 1, 2 en 3 en Algemene dekkingsmiddelen. Onderstaande bedragen zijn inclusief de dotaties in de onderhoudsvoorzieningen. De jaarlijkse uitgave uit de onderhoudsvoorzieningen zijn opgenomen in het overzicht van de voorzieningen in deel 3. De lasten en baten zijn, op hoofdlijnen, als volgt in de begroting opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN:						
Brandweerkazerne	189	352	190	193	193	195
Onderwijshuisvesting	3.044	2.972	3.323	3.357	3.330	3.289
Gymnastiekaccommodaties	357	203	245	245	249	253
Welzijnsaccommodaties	255	220	218	214	214	214
Kunst- en cultuuraccommodaties	170	209	142	140	141	143
Sporthal/zwembad De Waterakkers	437	532	467	445	438	439
Tolhek/De Werf	2	0	0	0	0	0
Overige accommodaties	102	157	92	93	93	94
Totaal Lasten	4.557	4.644	4.676	4.686	4.658	4.626
BATEN:						
Brandweerkazerne	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	25	13	13	13	13	13
Gymnastiekaccommodaties	137	136	137	138	139	140
Welzijnsaccommodaties	144	147	150	152	154	156
Kunst- en cultuuraccommodaties	80	108	66	62	62	63
Sporthal/zwembad De Waterakkers	162	325	218	232	235	239
Tolhek/De Werf	0	0	0	0	0	0
Overige accommodaties	91	79	97	98	100	101
Totaal Baten	641	809	680	694	703	712
Saldo	3.917	3.836	3.995	3.991	3.955	3.914

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Elektrische installaties in de accommodaties zijn niet veilig.	Categorie: - Financieel: € 1 - € 50.000 - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid	Iedere vijf jaar worden alle installaties gekeurd en, indien nodig, hersteld.
In oudere accommodaties kan asbest aanwezig zijn waardoor tijdelijke sluiting nodig kan zijn.	Categorie: - Financieel: € 50.000 - € 200.000 - Juridisch/aansprakelijkheid - Veiligheid	Bij het vermoeden van aanwezigheid asbest, zal er conform wet- en regelgeving gehandeld worden.

D. Financieringen

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente maximaal met kort geld mag financieren (rentetypische looptijd korter dan 1 jaar). In principe worden financieringstekorten zoveel mogelijk gefinancierd met kasgeldleningen. Deze zijn het voordeligst en geven een grote flexibiliteit. Overigens zijn er situaties denkbaar waarbij lange financiering de voorkeur heeft. Op dit moment is daarvan geen sprake.

De mogelijkheid tot het aangaan van kasgeldleningen is gemaximeerd door het instellen van een kasgeldlimiet. Deze limiet is bij ministeriele regeling vastgesteld en bedraagt voor het jaar 2018 8,5% van de begroting. De kasgeldlimiet moet berekend worden bij aanvang van het kalenderjaar en bij wijziging van het percentage.

De kasgeldlimiet voor 2018 bedraagt 8,5% van € 92.439.000 is € 7.857.315.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de portefeuille van leningen met een looptijd van een jaar of langer te beperken. Dit houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

De renterisiconorm voor 2018 bedraagt 20% van € 92.437.000 is € 18.487.400. De huidige leningenportefeuille kent geen renteherzieningen.

Meerjarige ruimte renterisiconorm in schema:

(Bedragen x 1.000)	2018	2019	2020	2021
1. Renteherziening				
2. Aflossingen	2.716	2.727	2.738	2.751
Renterisico (1+2)	2.716	2.727	2.738	2.751
3. Renterisiconorm	18.486	18.587	18.257	18.153
Ruimte renterisiconorm (3-(1+2))	15.770	15.860	15.519	15.402

Uit deze tabel blijkt dat gemeente Heemskerk ruimschoots binnen de renterisiconorm blijft. Over het algemeen bestaat de leningenportefeuille uit leningen die lineair worden afgelost waardoor sprake is van een redelijk gelijkmatig aflossingspatroon en geringe renterisico's.

Rentevisie 2017

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verloop van de rente. Voor het nemen van beslissingen over het optimaal beleggen van gelden bij het Rijk, het afdekken van risico's en voor het aantrekken van vaste geldleningen is een rentevisie nodig.

De Europese Centrale Bank (ECB) gaat het ruime monetair beleid van de afgelopen jaren langzaam afbouwen. De (korte) geldmarktrente was in 2017 negatief, voor 2018 is de verwachting is dat deze rond de 0% blijft.

Op grond van de laatste rentevisies van toonaangevende banken (juni/juli 2017) wordt er van uit gegaan dat het lange rentetarief (10 jaar lineair) in 2018 iets gaat oplopen ten opzichte van de stand medio 2017 (0,7%)

Onderstaand de percentages die gehanteerd zijn in de begroting van 2018 op basis van de gegevens uit de eerder opgestelde Kadernota 2017:

- Verwachting korte rente financieringstekort 0,00%
- Verwachting korte rente financieringsoverschot 0,00%
- Verwachting lange rente financieringstekort 1,00%

De onderstaande grafiek geeft het verloop aan van de ontwikkelingen op de geldmarkt over de periode 1999–2017 op basis van het 1-maands euribor-tarief. (de Euribor is het rentetarief dat banken elkaar onderling berekenen)

1 maands Euribor grafiek - totale looptijd

De onderstaande grafiek geeft het verloop aan van de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt over de periode 1999 – 2017 op basis van het tarief voor 10-jaars-staatsleningen.

10 jaars staatslening - lang termijn rente-ontwikkeling

Liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte

De meerjarige prognose van de financieringsbehoefte ziet er als volgt uit

(Bedragen x 1.000)	2018	2019	2020	2021
Financieringsoverschot/-tekort	1.185	-3.434	-4.561	-6.599
Kasgeldlimiet	7.857	7.900	7.760	7.715
prognose aan te trekken kasgeld	0	3.434	4.561	6.599
Minimaal aan te trekken lang geld	0	0	0	0

Het betreft geprognosticeerde gemiddelde jaarlijkse financieringstekorten. De (eventuele) werkelijke tekorten kunnen over een jaar gezien pieken en dalen vertonen. Om adequaat te kunnen reageren, rekening houdend met de geprognosticeerde ruimte, wordt het maximaal benodigde mandaat voor het aantrekken van kort geld (kasgeldleningen) en lang geld voor 2017 gelijk gehouden aan de kasgeldlimiet, afgerond: € 8.000.000.

Rentekosten en -opbrengsten financieringsfunctie

Beleggingsportefeuille

Behoudens een enkele oude hypothecaire geldlening van een ambtenaar zijn er geen opbrengsten uit belegde gelden begroot.

Lening portefeuille

De gemeente streeft er naar benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen. Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt uitgegaan van integrale financiering. Hierbij wordt gekeken naar de totale financieringsbehoefte.

Lening	Bij	Soort lening	Rente %	Per 1-1-2018	Rente	Aflossing	Per 31-12-2018	Einddatum
(Bedragen x 1.000)								
1141	BNG	Annuïteit	5,980	798	40	183	616	april 2021
1145	BNG	Lineair	2,415	5.000	105	1.000	4.000	juli 2022
1144	NWB	Lineair	4,918	20.000	943	833	19.167	jan. 2041
1146	provFlevoland	Lineair	0,495	5.600	25	700	4.900	maart 2025
Totaal				31.398	1.112	2.716	28.682	

Renteparagraaf

Dit onderdeel maakt met ingang van 2017 verplicht onderdeel uit van de begroting.

De commissie Bbv heeft met betrekking tot de rente de volgende stellige uitspraken opgesteld:

- Een rentevergoeding over eigen vermogen en/of voorzieningen mag maximaal het gewogen gemiddelde rentepercentage over de aangetrokken leningen bedragen.
- Over de boekwaarden van integraal gefinancierde vaste activa per 1 januari wordt een eenduidige omslagrente berekend die aan de taakvelden wordt toegerekend. Dit percentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
- Het toerekenen van rente aan de taakvelden vindt plaats via het taakveld Treasury. Hiertoe worden alle rentelasten en -baten in eerste instantie op het taak Treasury geboekt. Dit geldt ook voor de rentelasten en – baten van eventuele projectfinanciering.

De commissie Bbv adviseert om geen rentevergoeding over het eigen vermogen (meer) te berekenen en door te belasten aan de taakvelden.

In het renteschema hierna wordt inzicht gegeven in de rentelasten, de rentetoerekening aan de begroting en het renteresultaat.

Renteschema

Externe rentelasten	1.111.901
Externe rentelasten (lang en kort) financieringsbehoefte 2018	0
Externe rentebaten -/-	0
Totaal door te rekenen externe rente	1.111.901
Verplicht door de berekenen rente aan grondexploitatie	-44.150
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.067.751
Rente over eigen vermogen	258.284
Rente over voorzieningen	0
Aan taakvelden toe te rekenen (interne en externe) rente	1.326.035
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente op basis van rente-omslag 1,5% (kaderbrief bij voorjaarsnota 2017)	-1.357.331
Renteopbrengst taakveld treasury	31.296

Daarnaast zijn op de treasury de kapitaallasten van de financiële activa opgenomen (€ 80.693) en de bankkosten (€ 21.000). Het saldo van de totale treasuryfunctie komt uit op - € 70.397.

Overige risico's

De gemeente heeft de beschikking over een rekening-courant faciliteit bij de BNG van € 8 miljoen. Daarboven bestaat de mogelijkheid om dit bedrag aan te vullen met kas- of daggeldleningen voor zover de kasgeldlimiet dit toelaat. Mede hierdoor is het liquiditeitsrisico gering.

Door de invoering van het verplicht schatkistbankieren is het kredietrisico over eventuele overtollige middelen komen te vervallen, de Staat heeft dit risico overgenomen.

Daarnaast is er risico verbonden aan gemeentelijke borgstellingen. Deze borgstellingen komen op twee manieren voor:

1. Directe borgstellingen.
2. Achtervang.

Bij directe borgstellingen staat de gemeente borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die zijn aangetrokken door derden voor activiteiten welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Het bedrag aan borgstellingen bedroeg ultimo 2016 € 16,4 miljoen.

De achtervang houdt in dat de gemeente samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Door deze structuur is het voor de corporaties mogelijk om tegen een lager rentetarief te kunnen lenen. Mede

door de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door dit fonds loopt de gemeente hierbij een veel lager risico dan bij directe borgstellingen. Ultimo 2016 stond de gemeente als achtervang garant voor € 182 miljoen.

Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten is de huisbankier van de gemeente Heemskerk. Daarnaast maakt de gemeente gebruik van diensten van de Rabobank en ING.

Voor wat betreft het uitzetten van overtollige middelen is vanaf 2014 het zogenaamde schatkistbankieren van kracht hetgeen impliceert dat wij onze overschotten moeten aanhouden in 's Rijks kas. Dit vereist een efficiënt rekeningbeheer waarbij de rekeningen niet teveel versnipperd zijn over verschillende banken.

E. Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering is het stelsel van sturen en beheersen van de primaire en ondersteunende processen dat wordt ingezet ter realisering van de organisatiedoelstellingen. Daarbij vormen doelmatig- en doeltreffendheid, wet- en rechtmatigheid, integriteit, integraliteit, transparantie, flexibiliteit, creativiteit en duurzaamheid een samenhangend geheel ten behoeve van het uitvoeren van taken en werkzaamheden.

De gemeente is, in de context van een toegankelijke, participerende en betaalbare overheid, een professionele organisatie die in staat is haar burgers en bedrijven zo goed mogelijk te bedienen. Daarnaast is het een organisatie die in staat is haar dagelijks bestuur deskundig en integraal te adviseren.

Heemskerk is een goede werkgever. Een organisatie waarbinnen medewerkers, stagiaires en trainees de mogelijkheid wordt geboden hun talenten (verder) te ontplooiën. De medewerkers leveren met plezier en een hoge mate van betrokkenheid en verantwoordelijkheid een zinvolle bijdrage aan het beter en efficiënter maken van de gemeente Heemskerk.

Gedurende de komende jaren ligt binnen de bedrijfsvoering de nadruk voornamelijk op de uitvoering van de decentralisaties, de digitalisering van de dienstverlening, de invoering van de Omgevingswet en de samenwerking in de regio. Tevens ligt de focus op efficiency met behulp van digitalisering en het eenvoudiger maken van processen, gericht op het verbeteren van de kwaliteit en verhogen van de productiviteit. Daarbij krijgt de wettelijke taak op het gebied van gegevensbescherming de nodige aandacht.

Bedrijfsvoering heeft betrekking op de volgende ondersteunende onderdelen binnen de ambtelijke organisatie:

- Personeel & organisatie.
- Planning & control, inclusief administratieve organisatie en interne controle (AO/IC).
- Informatievoorziening, informatie- en communicatietechnologie (ICT).
- Gegevensbescherming.
- Juridische kwaliteitszorg.
- Communicatie.
- Inkoop.

Personeel & organisatie

Het takenpakket van de gemeente is voortdurend aan verandering onderhevig. Deze veranderingen vereisen een flexibele inzet en veranderingsbereidheid van de medewerkers. Om aan de ontwikkelingen op adequate wijze het hoofd te bieden ligt de focus gedurende de komende jaren nadrukkelijk op het optimaal inzetten van het medewerkerspotentieel. Dit vraagt aandacht voor in-, door- en uitstroom, dat zich vooral manifesteert bij het aantrekken en behouden van medewerkers en het vergroten van vitaliteit en duurzaamheid.

Er wordt ingezet op competentieontwikkeling en mobiliteitsbeleid. Dit zijn regelingen en instrumenten die zich richten op de kwaliteiten en flexibiliteit van medewerkers. De focus ligt hierbij zowel intern als extern, met het doel de medewerkers gemotiveerd en duurzaam inzetbaar te houden.

Als gevolg van CAO-ontwikkelingen is modernisering van de arbeidsvoorwaarden een thema. Daarnaast is de aandacht vooral gericht op strategische personeelsplanning, permanent leren en ontwikkelen, leiderschap en duurzame inzetbaarheid.

Het externe organisatieonderzoek uit 2017 heeft geresulteerd in een analyse van de problematiek in de organisatie, aanbevelingen en een plan van aanpak. Er gaat gewerkt worden aan een cultuuromslag: resultaatgericht, elkaar aanspreken, professioneler en zakelijker, meer open en extern gericht. In een op te stellen bestuursfilosofie worden duidelijke afspraken tussen raad, college en organisatie gemaakt. Daarnaast wordt de organisatiestructuur aangepast zodat er integraal en vanuit concernbelang gewerkt en gestuurd wordt. Het personeelsbeleid zal nog meer gericht worden op mobiliteit en het ontwikkelen, boeien en werven van medewerkers die passen in de gewenste cultuur.

In 2018 wordt ingezet op de volgende onderwerpen:

- Bestuursfilosofie.
- Managementfilosofie.
- Structuur.
- Functionerings- en beoordelingsstructuur.
- Cultuuromslag.

Planning & control

Om vorm te geven aan de financiële beleids- en beheersfunctie van de gemeente, wordt gewerkt met een planning- & controlinstrumentarium en -cyclus.

Doelstelling van planning & control is het, rekening houdend met wetgeving en interne beleidsregels, voorzien in kwalitatief hoogwaardige transparante informatie benodigd door het bestuur bij de uitoefening van haar kaderstellende, controlerende en uitvoerende rol. Daarom wordt ingezet op een goede (interne) dienstverlening, met continue verbeteringen via de leanfilosofie.

In 2015 is gestart met de optimalisatie van de planning- en controlcyclus. Het doel is het vergroten van het sturend vermogen van de producten binnen de planning- en control cyclus en de daarbij behorende processen. De nadruk binnen het financieel beheer ligt op verhoging van transparantie en betrouwbaarheid van de informatie en integrale afstemming binnen de beleidsuitvoering.

In 2016 is besloten tot de aanschaf van een software-toepassing om de totstandkoming van de diverse planning & control documenten te optimaliseren en de samenstelling efficiënter te laten verlopen. De leesbaarheid wordt hiermee ook verbeterd en tevens wordt de ontsluiting van de informatie via een web-applicatie op termijn mogelijk.

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) dient binnen de externe wet- en regelgeving als leidraad. Om binnen de financiële activiteiten te (blijven) voldoen aan alle wettelijke bepalingen, worden de ontwikkelingen binnen het Bbv periodiek in beeld gebracht en doorgevoerd. Diverse wijzigingen zijn doorgevoerd, waarmee de begroting van 2017 en de jaren daarna in overeenstemming blijven met de regels.

Vanaf november 2018 is de gemeente verplicht om leveranciers de mogelijkheid te bieden om elektronische facturen in te kunnen dienen. Hiervoor worden diverse aanpassingen in systemen en processen noodzakelijk, zodat aan de nieuwe wetgeving voldaan wordt. In 2018 zal bekeken worden of de huidige programmastructuur nog voldoende inzicht geeft in de informatiebehoefte van het bestuur.

Informatievoorziening, informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Informatiebeleid

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) heeft een steeds grotere invloed op de

samenleving, het dagelijks bestuur en de producten/diensten van onze gemeente. Om deze ontwikkeling goed te kunnen vormgeven hebben de gemeenteraden in juni 2016 de IJmondiale Informatievisie 2016-2020 vastgesteld. Op grond van deze visie kiezen de IJmondgemeenten ervoor om als slimme volger inhoud te geven aan een goede en efficiënte informatievoorziening, die ondersteunend is aan de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Slimme volger houdt in dat we niet streven naar een voortrekkersrol maar willen profiteren van de positieve ervaringen in den lande.

Deze visie is overgezet in een regionaal informatiebeleid, dat zich richt op:

- De regionale informatievisie vertalen naar haalbare doelstellingen, uitgangspunten en richtlijnen voor de informatievoorziening en automatisering van de IJmondgemeenten.
- Het zo goed en efficiënt mogelijk inregelen van de informatievoorziening op basis van landelijke architectuur en inzichten.
- De wens om op het gebied van informatievoorziening en automatisering IJmondiaal samen te werken onder het motto: 'werk samen of leg uit waarom je dat niet doet'.
- Als slimme volger inhoud te geven aan landelijk ontwikkelde projecten die bijdragen aan de bedrijfsvoering en dienstverlening.
- Ondersteuning aan principes en ambities die ten grondslag liggen aan de digitalisering van de bedrijfsvoering en dienstverlening.
- Een manier van werken aan de hand waarvan de gemeenten ten aanzien van informatievoorziening zich ontwikkelen op het gebied van digitalisering en kansen/bdreigingen.
- Het werken met een lokale en IJmondiale digitale agenda op grond van het informatiebeleid en wensen vanuit de bedrijfsvoering.
'Het actueel houden van deze werkagenda is een doorlopend proces, waarbij de agenda stelselmatig wordt aangevuld met projecten voortkomend uit wetgeving, externe ontwikkelingen interne mogelijkheden'.

Gegevensbescherming

Heemskerk streeft ernaar om een betrouwbaar, doelmatig en doeltreffend functionerende gemeente te zijn, met voldoende betrokkenheid van de inwoner en een transparante en effectieve besluitvorming. Het respectvol omgaan met persoonsgegevens van burgers is een van de voorwaarden om deze opgave te laten slagen.

De gemeente heeft als wettelijke verplichting dat zij behoorlijk en zorgvuldig omgaat met persoonsgegevens om de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen te beschermen. Met de inwerkingtreding van de Europese privacy-verordening de Algemene Verordening Gegevens-bescherming (AVG), is het juridisch kader voor persoonsbescherming vernieuwd

en aangescherpt. Daarbij is bepaald dat overheden tot 25 mei 2018 de tijd hebben om te voldoen aan de bepalingen van de AVG. Een van de eisen die de AVG stelt is dat de gemeente een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) aanstelt. Deze functionaris vervult een onafhankelijke toezichthoudende rol, gericht op naleving van deze wet en daarover jaarlijks verslag uitbrengt. Heemskerk ontwikkelt zich als een kennisorganisatie, waarbij gegevens van verschillende aard worden verwerkt. Op grond van de bestuurlijk vaststelling van de Strategische Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) is door middel van een 'nul-meting' de Heemskerkse situatie in beeld gebracht. Daaruit is vastgesteld dat de technische beveiliging op orde is. Om de ontwikkelingen van cybercrime in de toekomst het hoofd te bieden wordt het netwerk voorzien van een nieuwe generatie visusscanners.

Naast de technische beveiligingsmaatregelen ligt de uitdaging vooral in het i-Bewustzijn van degenen, die al deze gegevens verwerken en verstrekken. Over de wijze waarop dat gebeurt dient verantwoording te worden afgelegd aan het Ministerie van BIZA volgens de methode van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Op basis van deze monitor stelt het college een 'in controll verklaring' op die aangeeft in hoeverre de gemeente voldoet aan de informatiebeveiligingseisen. Aan deze verklaring wordt - na toetsing door een externe auditor - een assurancerapport toegevoegd en vervolgens wordt deze aan de raad voorgelegd.

Op deze wijze wordt de gegevensbescherming geborgd en de kans op datalekken geminimaliseerd.

Juridische kwaliteitszorg

Juridische kwaliteitszorg richt zich op het systematische borgen en verbeteren van de juridische kwaliteit bij gemeentelijke handelingen en bestaat uit de volgende drie onderling samenhangende elementen:

- De organisatie van de juridische functie, zoals de omvang van de juridische functie, de juridische kennis van medewerkers en de verdeling van taken en bevoegdheden.
- De inrichting van de werkprocessen en administratieve organisatie, dossierbeheer, voortgangsbewakingssystemen, standaardisering van besluitvorming en draaiboeken voor complexe activiteiten.
- Een periodieke beoordeling van de juridische kwaliteit en juridische risico's, zoals legal audits, systematische risicodoorlichting, analyse bezwaar- en beroepsprocedures en quick-scans van uitgaande post.

De aanbevelingen uit het plan van aanpak Juridische kwaliteitszorg 2017-2020 worden ingezet om in 2018 de juridische kwaliteit van de producten en diensten verder vorm te geven en te

verbeteren. Dit krijgt onder meer vorm door het organiseren van juridische workshops, het up to date houden van het regelingenbestand, het optimaliseren van processen en het aansluiten bij de rechtmatigheidsonderzoeken door concerncontrol.

Communicatie

Communicatie richt zich op de dialoog met inwoners, bedrijven, organisaties en overige groepen. Het is van belang dat deze groepen zich door de gemeente uitgenodigd en vervolgens gehoord voelen. De communicatie-activiteiten staan daarom in dienst van bestuurders en ambtelijke organisatie, van inwoners, ondernemers, organisaties en andere publieksgroepen. Communicatie verandert continue door de digitale ontwikkelingen; snelheid en transparantie worden dan ook steeds belangrijker. Social media (Twitter en Facebook) nemen een steeds dominantere positie in en zijn bij uitstek geschikt om proactief en interactief te communiceren. Het brengt gemeente, bestuur en inwoners dichterbij elkaar.

Door proactief te communiceren en geen afwachtende houding aan te nemen, zoekt de gemeente zoveel mogelijk in een vroeg stadium contact over onderwerpen en beleid. Hiervoor wordt de methodiek Factor C ingezet, waarbij het gaat om het opvangen van signalen uit de omgeving (omgevingsbewust werken), het op verschillende manieren betrekken van publieksgroepen bij onderwerpen en het vervolgens vertalen van deze informatie naar beleid en activiteiten. Communicatie is daarnaast alert op nieuwe ontwikkelingen en weegt af welke van deze ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de proactieve manier van communiceren.

De gemeentelijke website is een ander middel om informatie te delen en de dienstverlening sneller en soepeler te laten verlopen. Internet biedt mogelijkheden tot interactieve beleidsvorming, meningspeiling en verdere uitbreiding van de online dienstverlening.

Inkoop

Inkoop en aanbesteding voor gemeenten worden steeds ingewikkelder, daarom richt de gemeente zich met ingang van 1 januari 2018 op aansluiting bij de Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK). Hiermee kan de kwaliteit van inkoop en aanbesteding nog verder verbeterd en kunnen de risico's geminimaliseerd worden.

Doelstelling is dat alle inkopen en aanbestedingen zowel rechtmatig, doelmatig, duurzaam, diervriendelijk als fair trade worden uitgevoerd. De algemene wettelijke kaders liggen verankerd in de 'Aanbestedingswet, Nota Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2016–2020' en de Nota 'Social return en sociale voorwaarden 2012'. Kernbegrippen binnen het proces van inkoop en aanbesteden zijn:

- Heemskerk gedraagt zich als een integere, zakelijke en professionele inkoper/opdrachtgever.
- Inkopen en aanbesteden vinden plaats tegen de meest optimale (integrale) verhouding prijs - kwaliteit.
- Een administratieve lastenverlichting voor zowel de gemeente als ondernemers wordt vooropgesteld.

Vervolgens hanteert de gemeente de volgende ideële uitgangspunten:

- Stimuleren van arbeidsmogelijkheden voor kansarmen.
- Weren van producten die door middel van kinderarbeid tot stand zijn gekomen.
- Weren van producten die gepaard gaan met dierenleed.

Social return heeft als doel om de uitstroom naar werk voor die mensen te bevorderen die zonder enige re-integratieondersteuning niet aan het werk komen.

Risico's

Omschrijving	Kwantificering	Beheersmaatregel
Uitval van informatiesystemen en daarbij behorend gegevensverlies of het in openbaarheid geraken van privacygevoelige gegevens.	Categorie: - Aansprakelijkheid - Imago - Juridisch	Opstellen van beschrijving van de organisatie en verantwoordelijke personen voor integrale beveiliging (personen, gebouwen, materieel en informatie). Protocol informatiebeveiliging.
Implementatie van nieuwe ICT-systemen verloopt niet als gepland.	Categorie: - Aansprakelijkheid - Juridisch	Een duidelijke planning met ingebouwde ijkmomenten waaraan duidelijke voortgangseisen worden gesteld.
Bedrijfsvoering wordt meer afhankelijk van geautomatiseerde processen. Deze processen worden ondersteund via het netwerk door allerlei systemen. Bij uitval van deze systemen komt de dienstverlening in gevaar.	Categorie: - Aansprakelijkheid - Imago - Juridisch	Om deze kwetsbaarheid te beperken zijn op systeem-netwerkniveau (door middel van een metro-cluster, noodstroomvoorziening en back-ups) alle maatregelen getroffen om de gegevens zeven dagen x 24 uur beschikbaar te hebben om de continuïteit van onze dienstverlening te borgen. Op applicatieniveau zijn afspraken gemaakt met leveranciers om eventuele storingen in systemen en/of koppelingen op een zo kortmogelijke termijn te verhelpen. Het aanbrengen van wijzigingen in systemen vindt plaats aan de hand van vastgestelde protocollen, die voorzien in het testen van een update voordat deze in productie wordt genomen. Met vorenstaande maatregelen en getoetst door verschillende audits worden de risico's van eventuele uitval van systemen, toe te passen werkprocessen en het niet kunnen beschikken over gewenste gegevens tot het minimum gereduceerd.
Binnen de inkoop en met name de naleving van Europese aanbestedingsregels kan er sprake zijn van tekortkomingen in het beheer. Deze worden vooral veroorzaakt door de implementatie van de nieuwe complexe Aanbestedingswet, die ook geldt voor overheidsopdrachten onder de EU-drempelwaarden.	Categorie: - Aansprakelijkheid - Juridisch - Imago	Verdere digitalisering van het inkoopproces verhoogt de transparantie van het inkoopproces.
Geen adequaat beheer van de financiële middelen.	Categorie: - Juridisch - Financieel	Gezien het belang van de publieke dienstverlening en de bedragen die hierin omgaan zijn kaders gesteld waaraan het financieel beheer, de verantwoording, het intern toezicht en het extern financieel toezicht bij instellingen met een publiek belang ten minste moeten voldoen.
De huidige personeelsbezetting dreigt in kwantitatieve en kwalitatieve zin uit de pas te gaan lopen ten opzichte van hetgeen van onze organisatie in een snel veranderende omgeving wordt gevraagd.	Categorie: - Personeel - Financieel	Strategische personeelsplanning biedt aanknopingspunten om te komen tot een optimale personeelsbezetting waarmee op een slagvaardige wijze doelstellingen, nu en in de toekomst, kunnen worden behaald.
Als gevolg van bezuinigingen een minderopbrengst aan huurpenningen bibliotheek.	Categorie: - Financieel (jaarlijks € 145.000) - Imago	Er wordt gezocht naar een alternatieve huurder voor de vrijgekomen ruimte.

F. Verbonden Partijen

Algemeen beleid

Het kader rondom het nemen van beslissingen over (regionale) samenwerking, de verbonden partij, is vastgelegd in de notitie Verbonden partijen gemeente Heemskerk 2015. In deze notitie is de strategische visie rondom verbonden partijen opgenomen. Verder zijn daarin regels opgenomen rond de verschillende fasen die een verbonden partij kent rond: het oprichten (afwegingskader), sturing en controle (governance) en evalueren/beëindigen van deelname. Onderdeel hiervan is dan ook het verkrijgen van informatie over risicobeheersing.

De paragraaf Verbonden partijen is om twee redenen van belang voor de raad:

1. De verbonden partijen voeren beleid uit, dat de gemeente in principe ook zelf kan (blijven) doen, maar dat in deze gevallen is overgedragen aan de verbonden partij. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. De raad blijft nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij de programma's houden. De verbonden partijen spelen een rol bij het realiseren van de beleidsdoelstellingen zoals ze in de programma's zijn opgenomen. In deze paragraaf wordt de koppeling tussen de verbonden partijen en deze beleidsdoelstellingen gelegd. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat de algemene doelstelling van de gemeente in relatie met de verbonden partijen moet zijn 'het openbare belang behartigen' ofwel 'de publieke taak uitoefenen'. Wat de publieke taak is, bepaalt de raad en daarbij kunnen de volgende vragen aan de orde komen:
 - Wat is de bijdrage van de verbonden partij aan de uitvoering van de gemeentelijke programma's?
 - Waarom dient de gemeente dit belang te behartigen?
 - Gaat het om een belang dat zonder bemoeienis van de gemeente niet naar behoren wordt gediend?
2. Ook is het van belang mogelijke externe en interne ontwikkelingen over de verbonden partijen in ogenschouw te nemen. Belangrijke ontwikkelingen kunnen zijn:
 - (Voornemens tot) het aangaan van relaties met nieuwe partijen.
 - (Voornemens tot) het beëindigen van relaties met bestaande partijen.
 - Een wijziging van de doelstelling van een verbonden partij.
 - Een (komende) wijziging van de eigenheid van de verbonden partij als gevolg van fusie of integratie.
 - Een afwijking van de voorgenomen of gerealiseerde activiteiten en prestaties.
 - Wetswijzigingen.

In de raad van 2 februari 2017 zijn de aanbevelingen van de rekenkamercommissie besproken over de 'versterking sturing verbonden partijen'. Deze aanbevelingen zijn overgenomen en de stand van zaken wordt via de P&C-cyclus meegenomen. In onderzoek is of binnen de IJmond met een uniforme kadernotitie gewerkt kan gaan worden.

Goed bestuur (governance)

Met het op afstand zetten van één of meerder taken van de gemeente in verbonden partijen, moet de gemeente het toezicht op verbonden partijen inrichten. De ene verbonden partij heeft meer risico's dan andere verbonden partijen, waardoor het benodigde toezicht per verbonden partij verschilt. Andere thema's in dit verband zijn sturen, beheersen en verantwoorden. Van belang is hierbij een goede procesgang van de besluitvorming rond bijvoorbeeld P&C informatie en regionale afstemming (ambtelijk en bestuurlijk). Nadere aandacht heeft ook het beheersen van risico's en het weerstandsvermogen van een verbonden partij. In de P&C informatie is dit inmiddels in zijn algemeenheid een onderdeel bij de verbonden partijen.

Voor 15 april dienen de gemeenschappelijke regelingen de voorlopige jaarrekening en ontwerpbegroting (incl. kaders) aan de deelnemers toe te sturen, zodat de gemeente tijdig over de informatie beschikt en zo nodig de raad een zienswijze kan afgeven. Het Algemeen Bestuur van de GR dient tijdig besluiten te nemen over de definitieve jaarrekening en begroting en deze stukken in te sturen naar de provincie respectievelijk het Rijk indien de provincie deelneemt (de jaarrekening uiterlijk voor 15 juli en de begroting voor 1 augustus).

Wijziging Besluit begroting en verantwoording (Bbv)

Op grond van art. 15 Bbv bevat de paragraaf verbonden partijen tenminste:

- a. De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.
- b. De lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 1. Gemeenschappelijke regelingen.
 2. Vennootschappen en coöperaties.
 3. Stichtingen en verenigingen.
 4. Overige verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen (verkorte versie):

- De wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar

belang ermee gediend wordt; het belang aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar.

- Informatie over vermogen en resultaat.
- Eventuele risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Verder is onder het programma de betrokkenheid van de verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen het programma vermeld (volgens art. 8, lid 3b Bbv).

In de Notitie Verbonden partijen (oktober 2016) van de commissie Bbv wordt ingegaan op een bewustwording van gemeenten van de governance aspecten en het optimaal benutten van de instrumenten van bestuur en toezicht. Deze notitie is leidraad van handelen.

Provinciaal beleid

De provincie Noord-Holland heeft in de Kaderbrief financieel toezicht 2018 nog een aantal algemene aandachtspunten meegegeven voor de verbonden partijen. Het gaat dan om thema's als het werken met een meerjarenbeleidsplan, goed inzicht houden in de financiële risico's/weerstandscapaciteit van een verbonden partij en zo nodig risico's op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen bij onvoldoende weerstandscapaciteit.

De lijst van verbonden partijen

Nr.	Programma	Soort VP	Naam 1)	Verplichte deelname?
1.	1 en 2	Gemeenschappelijke regeling	o.l. Veiligheidsregio Kennemerland	Ja 2)
2.	2	Idem	o.l. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Nee
3.	2	Idem	g.o. Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio Zuid en Midden-Kennemerland	Nee/deels
4.	2	Idem	o.l. IJmond Werkt!	Nee
5.	3	Idem	o.l. Omgevingsdienst IJmond	Ja 2) overige taken nee
6.	3	Idem	o.l. Afvalschap IJmond-Zaanstreek en NV HVC	Nee
7.	3	Idem	o.l. ReinUnie	Nee
8.	3	Vennootschap	Grondexploitatie maatschappij Broekpolder	Nee
9.	3	Idem	Grondexploitatie maatschappij CV Tweede Fase Heemskerk Heemskerk	Nee
10.	AD	Idem	NV Bank Nederlandse Gemeenten	Nee

o.l. = openbaar lichaam; g.o. = gemeenschappelijk orgaan volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen. Resp. Wet veiligheidsregio's en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang

Volgens een aanbeveling Commissie Bbv vanaf 2018 ook de volgende informatie opnemen: Benoem ook de organisaties die de gemeente structureel en in overwegende mate bekostigt via een of meer geldstromen (zoals subsidie en dergelijke) en waarin de gemeente een bestuurlijk belang heeft. Dit gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico's. In deze gemeente is er geen sprake van een dergelijk belang.

Overige informatie

De gemeente neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling verevening gelden jeugdzorg. Het is een lichte vorm van samenwerking, ofwel een 'regeling zonder meer' in het kader van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is dus geen verbonden partij. Op basis van deze regeling wordt het verschil in budgets in de Jeugdzorg (volgens bepaalde regels) verevend binnen de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen. Dit is ten behoeve van het efficiënt en doelmatig samenwerken van de deelnemende gemeenten en voorkoming van onderlinge grote verschillen in budget over- of onderschrijding).

Voor diverse overige samenwerking op basis van convenanten e.d.: zie de gemeentelijke website: https://www.heemskerk.nl/bestuur_en_organisatie/verbonden_partijen/

Per verbonden partij is hierna nadere informatie opgenomen.

Programma 1 en 2		Bestuurlijk domein en Sociaal domein				
Naam		1. Veiligheidsregio Kennemerland / www.vrk.nl				
Vestigingsplaats		Haarlem				
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)				
Deelnemende partijen		Gemeente Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort				
Bestuurlijke vertegenwoordiging		Burgemeester mw. A.E.H. Baltus (AB) en wethouder dhr. C.M. Beentjes (DB)				
Behartigd openbaar belang		Het college heeft de volgende taken aan het bestuur van de Veiligheidsregio overgedragen rond Brandweerzorg en Publieke Gezondheidszorg: • Het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises. • Het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald. • Het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de brandweertaak. • Het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. • Het instellen en in stand houden van een brandweer. • Het instellen en in stand houden van een GHOR; • Het voorzien in de meldkamerfunctie. • Het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel. • Het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken. • Publieke gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg.				
Visie op de verbonden partij		Het zorgdragen voor de bescherming van de inwoners tegen onveilige situaties en het adequaat optreden op het moment dat zich een ramp voordoet.				
Beleidsvoornemens 2018-2021		De activiteiten en beleidsvoornemens van de Veiligheidsregio liggen in het verlengde van de doelstelling met betrekking tot crisisbeheersing/ rampenbestrijding van de gemeente. In 2018 zal een nieuw risicoprofiel opgesteld worden, op basis waarvan in 2019 er een nieuw regionaal beleidsplan crisisbeheersing opgesteld zal worden. Tenslotte zal in 2018 een nieuw regionaal dekkingsplan aan de deelnemende raden worden aangeboden. Met name op het eerste document heeft de raad via het formuleren van een zienswijze invloed.				
(Wijziging) belang		Het belang van de gemeente Heemskerk is onveranderd.				
Financiële gegevens		2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen*		1.847	1.798	1.798	1.798	1.798
Vreemd vermogen*		38.441	41.793	39.538	38.888	36.381
Resultaat*			76	-53	109	104
Welke financiële bijdrage levert de gemeente*		2.662	2.759	2759	2.759	2.759

Toelichting financiële gegevens		* bedragen x € 1.000
		De bijdrage aan de VRK is opgebouwd uit de componenten Brandweerzorg, Publieke gezondheidszorg, GHOR, Multidisciplinaire samenwerking (veiligheidsbureau) en veiligheidshuis.
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen?		Zie de begroting VRK 2018; pagina's 51 en 52. Dit geeft een compleet overzicht van de gedetecteerde risico's en de maatregelen die daar tegenover staan. Na langdurig bestuurlijk beraad heeft de VRK besloten een weerstandratio van 0,7 te hanteren. Dit betekent dat de VRK beperkt risico's kan opvangen en de deelnemende gemeenten mede risicodragend zijn.

Programma 2		Sociaal domein			
Naam		2. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)/ De Buitenlanden (BTL) www.alkmaarder- en uitgeestermeer.nl			
Vestigingsplaats		Uitgeest			
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)			
Deelnemende partijen		Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad			
Bestuurlijke vertegenwoordiging		Wethouder dhr. A.W.M. Schoorl			
Behartigd openbaar belang		Het Recreatieschap zet zich in voor: - Het verzekeren van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie en de watersport op en rondom het meer en aangrenzende gebieden. - Het tot stand brengen, bewaren en onderhouden van het landschap in het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer en De Buitenlanden (BTL). De doelstelling kan worden samengevat als 'duurzaam in stand houden van natuur- en recreatiegebieden, gericht op oeverrecreatie en watersport, ten behoeve van bewoners uit de omliggende gemeenten en wijde regio'. Vanaf 2008 is de gemeenschappelijke regeling RAUM uitgebreid met de nieuwe recreatiegebieden De Buitenlanden en de Omzoom, welke in het kader van het Strategisch Groenproject IJmond tot Zaanstad zouden worden aangelegd. Door het wegvallen van een deel van de rijks gelden voor de ontwikkeling van dit gebied wordt dit nu slechts voor een deel aangelegd. De nadruk ligt daarbij op recreatieve verbindingen (IJ-Z)			
Visie op de verbonden partij		Bevordering van goede mogelijkheden voor het recreëren in de buitenruimte in alle wijken met de daaraan verbonden leefbaarheid voor alle bewonersgroepen, voldoende voorzieningen voor dagrecreatie voor alle groepen van de bevolking, waaronder het gebruik van strand, duingebied, volkstuinen en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en De Buitenlanden (BTL).			

Beleidsvoornemens 2018-2021	<u>Recreatieschap:</u> Het Recreatieschap draagt zorg voor het behoud van de openheid van het natuurhistorische karakter en de ontwikkeling van het gebied. Het RAUM wil zich namelijk beter profileren als watersporthart van de regio. Het recreatieschap wordt uitgebreid met nieuwe groengebieden in het gebied tussen Zaanstad, Heemskerk en Beverwijk. De activiteiten en beleidsvoornemens van het RAUM liggen in het verlengde van de doelstelling met betrekking tot recreatie van de gemeente Heemskerk. De gemeente Heemskerk ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe wandel- en vaarroutes en fietsverbindingen tussen de recreatiegebieden. Vanaf 2017 is de participantenbijdrage voor het RAUM, exclusief De Buitenlanden, jaarlijks en gedurende vijf jaar verhoogd met 2,5 % in verband met het tekort voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen <u>De Buitenlanden:</u> Het Recreatieschap is in 2017 gestart met een participatietraject in samenwerking met betrokken partijen zoals bewoners en regiogemeenten om nieuwe doelen te formuleren betreffende de inrichting en programmering van recreatiegebied de Buitenlanden. In afstemming met de raad van Beverwijk zal de verdere ontwikkeling van het recreatiegebied en de bijbehorende beleidskaders vorm worden geven.				
(Wijziging) belang	N.v.t.				
Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen-alg. reserve	45.392	45.392	45.392	p.m.	p.m.
Eigen vermogen-alg. reserve Y-Z (de Buitenlanden)	592.174*	701.916**	p.m.	p.m.	p.m.
Bestemmingsreserve					
Vervangingsinvesteringen	748.556	818.902	p.m.	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	0	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Resultaat Raum en Buitenlanden					
Resultaat Raum					
Resultaat Buitenlanden	-100.747	70.346	72.138	74.049	76.155
	173.743	189.081	190.311	191.548	192.792
Welke financiële bijdrage levert de gemeente (RAUM en De Buitenlanden)	29.333	30.881	31.859	32.868	33.909
	11.826	11.903	11.980	12.058	12.136
Toelichting financiële gegevens	*Het verschil wordt veroorzaakt door actualisatie van de reserve als gevolg van de Jaarrekening 2016 met + € 28.450,82. Daarnaast is er een lagere toevoeging van - € 7.473,00 en een lagere onttrekking onttrekking van + € 14.560,00 volgend uit een begrotingswijziging 2017 de Buitenlanden. Dit levert een uiteindelijke mutatie op van + € 35.537,82. **De verhoging t.o.v. 2017 met € 109.742 wordt veroorzaakt door het storten van het saldo de Buitenlanden begroting 2018, € 189.081, vermindert met 25% van de participantenbijdrage van € 79.339,25. Deze 25% wordt jaarlijks gestort in de bestemmingsreserve.				
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen?	Het AB kan indien nodig de bestemming van een reserve wijzigen zodat de weerstandscapaciteit kan worden vergroot (en overige te treffen maatregelen) zoals het verhogen van de participantenbijdrage.				

Programma 2	Sociaal domein																														
Naam	3. Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio Zuid en Midden-Kennemerland																														
Vestigingsplaats	Haarlem																														
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (een gemeenschappelijk orgaan niet zijnde een openbaar lichaam c.q. geen rechtspersoon)																														
Deelnemende partijen	Gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort																														
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder dhr. A.W.M. Schoorl																														
Behartigd openbaar belang	Deze regeling behartigt het belang van een centrale registratie voor de uitvoering van de Leerplichtwet 1969 en de Wet regels inzake regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. De gemeente Haarlem is aangewezen als centrumgemeente.																														
Visie op de verbonden partij	Ten behoeve van de wetsuitvoering is een uitvoeringsorganisatie ingesteld voor het verzorgen leerlingenadministratie en verzuimmeldingen via digitale verwerking. Scholen in de regio melden op één gelijke wijze verzuim aan.																														
Beleidsvoornemens 2018-2021	In 2018 zal onverminderd uitvoering worden gegeven aan de centrale registratie. Voor de gehele regio ontstaat één actueel en volledig bestand van alle 4- tot 23-jarigen met informatie over schoolbinding, verzuim en startkwalificatie e.d. waarvan gemeenten voor de uitvoering van hun wettelijke leerplicht- en RMC-taken gebruik kunnen maken.																														
(Wijziging) belang	In 2019 zal de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude naar verwachting uittreden. De uittreding van Haarlemmerliede en Spaarnwoude leidt tot een overcapaciteit personeelsformatie, wat mogelijk extra kosten voor de achterblijvende gemeenten oplevert.																														
Financiële gegevens	<table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td></tr><tr><td>Resultaat</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Welke financiële bijdrage levert de gemeente*</td><td>20.000</td><td>20.000</td><td>20.000</td><td>20.000</td><td></td></tr></table>		2017	2018	2019	2020	2021	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Resultaat	0	0	0	0	0	Welke financiële bijdrage levert de gemeente*	20.000	20.000	20.000	20.000	
	2017	2018	2019	2020	2021																										
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.																										
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.																										
Resultaat	0	0	0	0	0																										
Welke financiële bijdrage levert de gemeente*	20.000	20.000	20.000	20.000																											
Toelichting financiële gegevens	* Voor perceel 1 is de jaarlijkse bijdrage opgenomen in artikel 24 van Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio West-Kennemerland (perceel 1 omvat taken op het gebied van de administratie en registratie). Dit bedrag is verwerkt in bovenstaande tabel. De jaren 2014 en 2015 geven de werkelijk bijdrage; vanaf 2016 zijn de bijdragen geraamd. Voor de uitvoering van perceel 3 (kwalificatieplicht) ontvangt de gemeente jaarlijks een bedrag van ca. € 30.000 van de centrumgemeente Haarlem op basis van artikel 26 van bovengenoemde GR. Per jaar wordt door het GR bestuur, op basis van de door het Rijk beschikbare gestelde budgetten, de uitvoering nader vastgesteld.																														
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen?	Niet van toepassing.																														

Programma 2	Sociaal domein
Naam	4. IJmond Werkt! www.IJmondwerkt.com
Vestigingsplaats	Beverwijk
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Deelnemende partijen	Gemeente Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder mw. A. van Dijk en wethouder C.M. Beentjes
Behartigd openbaar belang	IJmond Werkt! is de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de vier IJmondgemeenten die uitvoering geeft aan de re-integratietaken in het kader van de Participatie voor mensen, met of zonder arbeidsbeperking. Daarnaast is IJW verantwoordelijk voor de re-integratie taken van de Wsw doelgroep.
Visie op de verbonden partij	De economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie bevorderen en voorkomen van sociaal isolement van een ieder die niet in de eigen bestaansmiddelen kan voorzien door betrokkenen te stimuleren tot werk met ondersteuning van een geschikt aanbod van instrumenten en activiteiten.
Beleidsvoornemens 2018-2021	Het beleid richt zich erop om zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking aan het werk te helpen. De activiteiten van IJmondWerkt! liggen in het verlengde van de beleidsvoornemens van de gemeente Heemskerk. Op 21 februari 2017 is de Uitgangspuntennotitie Participatiewet IJmond Werkt! 2017-2021 vastgesteld. Deze notitie en het nog uit te werken werkplan vormen voor komende jaren de basis van de samenwerking tussen IJmond Werkt! en de gemeenten. De financiële vertaling van de uitgangspunten is jaarlijks terug te vinden in de (meerjaren)begroting en het jaarverslag. De ervaringen van de afgelopen jaren, de uitwerking van een aantal efficiëncymaatregelen en diverse landelijke ontwikkelingen hebben gezorgd voor de totstandkoming van de geformuleerde uitgangspunten.
(Wijziging) belang	25,651% Uitgeest is voornemens om per 1 januari 2018 uit de GR te treden, Dit heeft gevolg voor het belang van de overige gemeenten.

Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	4.254.379	4.024.379	3.959.379	3.894.379	3.829.379
Vreemd vermogen	2.302.629	2.262.360	2.262.000	2.262.000	2.262.000
Resultaat	-65.000	-230.000	-65.000	-65.000	-65.000
Welke financiële bijdrage levert de gemeente	4.867.058 (100% re-integratie budget)	4.202.137 (90% re-integratie budget)	4.059.295 (90% re-integratie budget)	3.898.460 (90% re-integratie budget)	3.919.593 (90% re-integratie budget)

Toelichting financiële gegevens	Bron: Jaarstukken 2016, Primaire begroting 2018 en Meerjarenraming 2019 t/m 2022 van de Gemeenschappelijke Regeling IJmond Werkt! Het betreft hier een initiële begroting op hoofdlijnen. In het najaar 2017 is een gewijzigde Primaire begroting 2018 en een Meerjarenraming 2019-2022 opgesteld die de kaders van de nieuwe Uitgangspuntennotitie Participatiewet IJmond Werkt! 2017-2021 volledig meeneemt en onderbouwt met een werkplan. De financiële bijdrage bestaat uit het P-deel van het Participatiewet. Deze bijdrage gaat één op één over naar IJmond Werkt! Vanaf 2018 ontvangt IJmond Werkt! 90% van het budget. IJmond Werkt! blijft het Wsw-budget naar rato ontvangen. Het betreft de budgetten zoals opgenomen in de Decemercirculaire 2016. Hierop zijn de Primaire begroting 2018 en de Meerjarenraming 2019 t/m 2022 van IJmond Werkt! gebaseerd.
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen?	De mogelijke kortingen op de WSW-budget. Mogelijk tekort op het re-integratiebudget. Verminderde LIV subsidie. Teruglopende inkomsten uit activiteiten. De Algemene reserve per 31-12-2016 was € 500.000. Afgesproken is dat de Algemene reserve nooit boven dit bedrag uitkomt; het meerdere wordt aan de deelnemers aan IJmond Werkt! uitbetaald.

Programma 3	Fysiek domein
Naam	5. Omgevingsdienst IJmond / www.odijmond.nl
Vestigingsplaats	Beverwijk
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Deelnemende partijen	Gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Haarlem, Purmerend, Beemster en vanaf 2017 Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort alsmede de provincie Noord-Holland.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder F.J.A. Frowijn
Behartigd openbaar belang	De Omgevingsdienst IJmond heeft tot doel het zo effectief en efficiënt mogelijk voorbereiden, waaronder (gevraagd en ongevraagd) adviseren en het (laten) uitvoeren van de integrale milieutaken van de deelnemers. Daarbij maken de Omgevingsdienst en de deelnemende gemeenten toetsbare afspraken over de omvang en de kwaliteit van de te leveren producten en diensten, evenals de daaraan verbonden kosten. In navolging van de afspraak tussen het Rijk, het interprovinciaal overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om regionale uitvoeringsdiensten (RUD) op te richten, fungeert de Omgevingsdienst sinds 1 januari 2013 als uitvoeringsdienst voor de gemeenten die bij de Omgevingsdienst zijn aangesloten. Voor deze gemeenten voert de Omgevingsdienst minimaal de milieuhandhaving van zware bedrijven en de ketenhandhaving asbest en grond uit (het zogenaamde basistakenpakket). In het kader van de decentralisatie van de handhavingstaken zijn de provinciale bedrijven in de aangesloten gemeenten ook bij de Omgevingsdienst ondergebracht. Per 1 januari 2016 voert de Omgevingsdienst ook de vergunningverlening, toezicht en handhaving op bodemverontreiniging en bodemsanering uit in mandaat van de provincie.

Visie op de verbonden partij	Het behouden en, waar mogelijk, verbeteren van de milieukwaliteit waarbij duurzaamheid en leefbaarheid als standaard centraal staan. In het Milieubeleidsplan 2014-2018 van de gemeente is duurzaamheid in drie thema's onderverdeeld: Een beter klimaat, samen met inwoners en bedrijven en gemeente als voorbeeld. Voor het verbeteren van de kwaliteit van fysieke leefomgeving zijn beleidsnotities vastgesteld op het gebied van milieuhandhaving, lucht, geluid, Schiphol, bodem en externe veiligheid. Ten aanzien van deze wettelijke taken is de ambitie om (blijvend) aan de wettelijke normen te voldoen.				
Beleidsvoornemens 2018-2021	De Omgevingsdienst IJmond heeft zelf geen beleidsdoelstellingen en is een uitvoerende dienst. Wel heeft de Omgevingsdienst een doelstelling ten aanzien van de uitvoering van haar taken. Per deelnemende gemeente wordt voor een periode vier jaren een Milieubeleidsplan geschreven. De activiteiten en beleidsvoornemens van de Omgevingsdienst liggen in het verlengde van de doelstelling met betrekking tot het milieubeleid van de gemeente Heemskerk. De gemeente Heemskerk heeft zijn voornemens in een beleidsplan verwoord. Omdat per 1 januari 2018 het vigerende milieubeleidsplan afloopt zal in 2017 een nieuw milieubeleidsplan worden opgesteld. Per 1 mei 2017 zijn de gemeenten die de milieutaken door de Omgevingsdienst laten uitvoeren op basis van een dienstverleningsovereenkomst, toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond voor wat betreft het basistakenpakket.				
(Wijziging) belang	Het Heemskerks belang in de Omgevingsdienst bedraagt 10,5% op basis van de verdeelsleutel 2017-2018.				
Financiële gegevens *)	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	532	483	448	427	405
Vreemd vermogen	10.000	9.000	8.000	8.000	8.000
Resultaat	0	0	0	0	0
Welke financiële bijdrage levert de gemeente	442	457	465	470	479
Toelichting financiële gegevens	*) Bedragen x € 1.000 De bijdragen per gemeente zijn gebaseerd op basis van de verdeelsleutel 2017-2018. Gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland dragen vanaf 1 januari 2017 bij via de verdeelsleutel. En de provincie Noord-Holland vanaf 1 januari 2019 eveneens voor de plustaken bodem. De effecten van de Wabo-decentralisatie zijn verwerkt in de bijdragen van de deelnemers. De bedragen zijn exclusief looncompensatie.				
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen	Zie de paragraaf in de Begroting 2017 ODIJ. Er vindt een risico-inventarisatie plaats en er is voldoende weerstandsvermogen.				

Programma 3	Fysiek domein
Naam	6. Afvalschap IJmond-Zaanstreek (en NV HVC)
Vestigingsplaats	Zaanstad
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Deelnemende partijen	Gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder dhr. F.J.A. Frowijn en Mw. A. van Dijk
Behartigd openbaar belang	Het Afvalschap IJmond-Zaanstreek (AIJZ) heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten Zaanstad, Velsen, Beverwijk en Heemskerk te behartigen met betrekking tot het beheer van de aandelen van de N.V. HVC en alles wat daartoe dienstbaar is. En daarnaast een doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord beheer van afvalstoffen en het ontwikkelen van beleid en uitvoering op het terrein van preventie en hergebruik. De taken van het AIJZ zijn beperkt tot de taken die behoren bij het aandeelhouderschap van HVC; het via het bestuur van het AIJZ adviseren van de voorzitter van het AIJZ om een standpunt te bepalen namens het AIJZ in de Algemene Vergadering van HVC. Het AIJZ levert samen met het Centraal Afvalverwijderingsbedrijf West- Friesland (CAW) een commissaris binnen de raad van commissarissen van HVC. De HVC verwerkt het huishoudelijk afval van de deelnemende gemeenten. De deelname in HVC kan op indirecte wijze bijdragen, maar is niet per definitie de gemeentelijke partner om de gemeentelijke (duurzaamheid)doelen te realiseren.
Visie op de verbonden partij	Ter verwezenlijking van de doelstelling draagt het AIJZ zorg voor de be- en verwerking van de door de deelnemende gemeenten aan AIJZ overgedragen afvalstoffen die AIJZ vervolgens ter be- verwerking aanbiedt aan HVC. Daarnaast beheert AIJZ de aandelen van gemeenten Zaanstad, Velsen, Beverwijk en Heemskerk in de NV Huisvuilcentrale NH (HVC). Het AIJZ bezit 529 aandelen, zijnde 18,15% van het totaal aan aandelen HVC. Het in het aandelenkapitaal gestort eigen vermogen bedraagt €45,45 per aandeel. De overige financiering vindt plaats met geleend geld waar de aandeelhoudende gemeenten garant voor staan. Heemskerk staat garant voor 12,5% van de aandelen AIJZ (ofwel 2,3% van het totaal aan gegarandeerde leningen). De totale omvang gegarandeerde lening ultimo 2016 bedroeg ultimo 2016 € 600 mln. Aandeelhouders staan op basis van een gezamenlijke aandeelhouders(ballotage) overeenkomst ook garant voor eventuele verliezen van HVC, de betaling van rente en aflossing voor de geldleningen die HVC is aangegaan.
Beleidsvoornemens 2018-2021	De activiteiten en beleidsvoornemens van het AIJZ liggen in het verlengde van de doelstelling met betrekking tot afvalverwijdering van de gemeente Heemskerk. De gemeente Heemskerk ondersteunt de ontwikkeling naar een meer samenhangend, efficiënt en duurzaam afvalbeheer.
(Wijziging) belang	Het AIJZ vertegenwoordigt de gemeente Heemskerk als formele aandeelhouder in HVC. Dit blijft onveranderd ten opzichte van voorgaande jaren.

Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen AYZ	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Vreemd vermogen AYZ	0	0	0	0	0
Resultaat AYZ	0	0	0	0	0
Welke financiële bijdrage levert de gemeente aan de AIJZ, resp. HVC	1.181,25	1.181,25	1.181,25	1.181,25	1.181,25

Toelichting financiële gegevens Bron: Jaarrekening 2016 en de Begroting 2018 van het Afvalschap IJmond-Zaanstreek d.d. april 2017. Het AIJZ kent een financieel belang. Dit belang bedraagt € 24.043. Het uit de aandelen verbonden stemrecht maakt dat er tevens een bestuurlijk belang is.

Per 31 december 2016 is de stand van de gegarandeerde leningen door de aandeelhouders A € 598.528.000. Op grond van art. 9 van de Ballotage-overeenkomst staat AIJZ (namens de deelnemende gemeenten) garant voor een bedrag van € 108.632.832 (circa 18,15% van het totale bedrag). Met betrekking tot 2016 zal door HVC aan AIJZ-gemeenten een garantstellingsprovisie uitgekeerd worden van 1% van het totale bedrag aan de openstaande gegarandeerde leningen, waar AIJZ als aandeelhouder A voor garant staat. Dit bedrag van € 1.086.328,32 wordt conform de onderverdeling (in % binnen AIJZ, voor Heemskerk € 135.791) rechtstreeks aan de betrokken gemeenten uitbetaald.

In de algemene aandeelhoudersvergadering van december 2015 is het dividendbeleid aangepast, inhoudende dat m.i.v. 2015 alle nettoresultaten van HVC aan het eigen vermogen worden toegevoegd. Dit besluit geldt in ieder geval tot 2020.

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen - Niet van toepassing. De algemene reserve/beschikbare weerstandscapaciteit wordt van voldoende omvang geacht gelet op de aard en de omvang van de werkzaamheden binnen AYZ.
- Er volgt nog een nadere uitwerking van de aanbevelingen van de rekenkamer (eind 2014) over de constructie HVC-GR AYZ gemeenten. De uitwerking van deze opdracht wordt in het 4^e kwartaal 2017 in Zaanstad behandeld en in GR AIJZ verband naar verwachting het 1^e kwartaal 2018.

Programma 3	Fysiek domein
Naam	7. ReinUnie
Vestigingsplaats	Heemskerk
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Deelnemende partijen	Gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder dhr. F.J.A. Frowijn en mevr. A. van Dijk
Behartigd openbaar belang	De ReinUnie heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers te behartigen die verband houden met de (ver)koop en verhuur van opstallen (gebouwencomplex in Velsen-Zuid en ca. 1.250 ondergrondse afvalcontainers) voor de afvalinzameling met NV HVC. Daarnaast wordt gestreefd naar de bevordering van gemeenschappelijke standpuntbepaling van de deelnemers op het gebied van afvalverwerking en reiniging.

Visie op de verbonden partij Het beheren van deze huur, financiering en andere overeenkomsten en het gemeenschappelijk bepalen van standpunten voor zover het onderwerpen betreft op het gebied van afvalbeheer, zijn de activiteiten van de gemeenschappelijke regeling.

Beleidsvoornemens 2018-2021 Nadat het eigendom van alle ondergrondse containers tussen HVC-GR ReinUnie en de gemeenten in 2017 is geharmoniseerd wordt in 2018 met de deelnemers van deze GR de noodzaak/wenselijkheid tot voortzetting/opheffing besproken.

(Wijziging) belang	Het belang van de gemeente Heemskerk is onveranderd ca. 25%.				
Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	39.723	16.223	-		
Vreemd vermogen	4.255.968	4.066.959	-		
Resultaat	-23.500	-16.200	-		
Welke financiële bijdrage levert de gemeente	n.v.t.	n.v.t.	-		

Toelichting financiële gegevens Bronnen:
Jaarrekening 2016 en Begroting 2018 d.d. 23 maart 2017.
De jaarlijkse lasten worden gedekt uit het beschikbare spaartegoed (het vermogen) van de ReinUnie. De regeling wordt uitgedrukt en loopt door tot opheffing ReinUnie.

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen Het eigen vermogen van de ReinUnie is dusdanig uitgeput, dat de regeling na 2018 een financiële bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten nodig heeft om te blijven bestaan. Het ligt echter in de bedoeling de regeling in 2018 op te heffen.

Programma 3	Fysiek domein
Naam	8. Grondexploitatie maatschappij Broekpolder (GEM) (CV/BV)
Vestigingsplaats	Beverwijk
Rechtsvorm	Commanditaire en Besloten vennootschap
Deelnemende partijen	Gemeenten Heemskerk en Beverwijk, AM BV en Heijmans Vastgoed BV
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder dhr. F.J.A. Frowijn
Behartigd openbaar belang	'Unieke samenwerking gemeenten' De Broekpolder ligt op het grondgebied van de gemeenten Heemskerk en Beverwijk. Deze beide gemeenten hebben hun krachten gebundeld teneinde een wijk te ontwikkelen met kwaliteit en toekomstwaarde. Niet alleen voor de bouw van de wijk, maar ook voor wat de voorzieningen betreft, worden in samenwerking plannen gemaakt en werkzaamheden uitgevoerd.
Visie op de verbonden partij	Bij de ontwikkeling van de Broekpolder werken de gemeenten Heemskerk en Beverwijk samen met projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties. Voor dit Publiek-Private Samenwerkingsverband (PPS) is speciaal de GEM opgericht die de plannen ontwikkelt en bewaakt en de grond bouw- en woonrijp maakt.

Beleidsvoornemens 2018-2021	De gemeenten Beverwijk en Heemskerk hebben een gezamenlijk Projectbureau Broekpolder ingesteld. Dit projectbureau werkt binnen de daartoe opgerichte GEM samen met marktpartijen aan de ontwikkeling en realisatie van de Broekpolder. De voor de ontwikkeling in 1999 aangegane Samenwerkingsovereenkomst eindigde per 31 maart 2014. Per diezelfde datum is de Afwikkelingsovereenkomst Broekpolder aangegaan die voorziet in de gezamenlijke ontwikkeling van de per die datum nog niet uitgegeven kavels. Deze overeenkomst eindigt op 1 oktober 2019. Zo spoedig mogelijk daarna wordt de GEM CV geliquideerd. De gemeente Heemskerk bezit aandelen van de GEM Broekpolder.
------------------------------------	--

(Wijziging) belang	Per 1 april 2014 bedraagt het financiële belang (de inbreng) € 204.200. Er wordt geen vergoeding meer verstrekt aan de participanten voor hun inbreng.
---------------------------	--

Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	NB	NB	NB		
Vreemd vermogen	NB	NB	NB		
Resultaat	NB	NB	NB		
Welke financiële bijdrage levert de gemeente	0	0	0		

Toelichting financiële gegevens	Voor deze verbonden partij zijn geen jaarbegrotingen opgesteld. Er is geen financieel risico.
--	---

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen	Niet van toepassing.
--	----------------------

Programma 3	Fysiek domein
Naam	9. Grondexploitatie maatschappij CV Tweede Fase Heemskerk
Vestigingsplaats	Heemskerk
Rechtsvorm	CV Vennootschap
Deelnemende partijen	Gemeente Heemskerk en WOONopMAAT
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder dhr. F.J.A. Frowijn

Behartigd openbaar belang	De gemeente Heemskerk en stichting WOONopMAAT hebben hun krachten gebundeld teneinde acht (oorspronkelijk elf) projectlocaties binnen de gemeente Heemskerk te (her)ontwikkelen. In samenwerking worden plannen voor de locaties gemaakt en werkzaamheden uitgevoerd. Deze herontwikkeling wordt ook wel aangeduid als de Tweede Tranche Herstructurering (TTH).
----------------------------------	--

Visie op de verbonden partij	De gemeente en de stichting zijn overeengekomen hun samenwerking bij de (her)ontwikkeling van de projectlocaties uit te voeren door middel van een grondexploitatie maatschappij CV (GEM). De GEM houdt zich bezig met de locatieontwikkeling: de ontwikkeling van de deelgebieden, in hoofdzaak bestaande uit grondverwerving, de sloop van de bestaande gebouwen, sanering, het bouwrijp en woonrijp maken en de uitgifte van bouw kavels. Partijen delen de risico's evenredig met betrekking tot de grondexploitatie. De GEM wordt vormgegeven door het in het leven roepen van een CV Tweede Fase Heemskerk en daaronder liggend drie BV's, de Gemeente Heemskerk BV, GEM Herstructurering Heemskerk Beheer BV en WOONopMAAT BV.
-------------------------------------	---

Beleidsvoornemens 2018-2021	In 2010 is de Tweede Tranche Herstructurering gestart. In 2013 zijn de projectlocaties De Velst en de Debora Bakelaan en in 2015 is het project Coornhertstraat ontvlochten uit de Tweede Tranche Herstructurering, waarna nog acht locaties resteren. Van de resterende acht locaties zijn er zeven gereed. De laatste locatie, de Simon van Haerlemstraat, is in ontwikkeling. Naar verwachting vindt afronding plaats in 2019.
------------------------------------	---

(Wijziging) belang	Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in de GEM Herstructurering heeft. De gemeente Heemskerk BV heeft een belang van 49% in de CV Tweede Fase, WOONopMAAT BV heeft ook een belang van 49% in de CV en de GEM Herstructurering Heemskerk Beheer BV heeft een belang van 2% in de CV Tweede Fase.
---------------------------	---

Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	NB	NB	NB		
Vreemd vermogen	NB	NB	NB		
Resultaat	NB	NB	NB		
Welke financiële bijdrage levert de gemeente	0	0	P.M.		

Toelichting financiële gegevens	Voor deze verbonden partij worden geen jaarbegrotingen opgesteld. Nu er nog maar één exploitatie actief is en de grondopbrengsten bekend zijn, is duidelijk dat er niet meer gesproken hoeft te worden van een financieel risico. De voorziening waar een eventueel tekort uit gedekt zou moeten worden is om deze reden ook bij de Jaarrekening 2016 opgeheven.
--	--

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen	Eventuele gevolgen van risico's binnen de TTH passen binnen de grondexploitatie TTH en er zijn derhalve geen aanvullende risico's voor de gemeente.
--	---

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Naam	10. NV Bank Nederlandse Gemeenten				
Vestigingsplaats	Den Haag				
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)				
Deelnemende partijen	De Staat is houder van 50% van de aandelen. De andere 50% is in handen van de gemeenten, elf Provincies en een Hoogheemraadschap. Gemeente Heemskerk bezit 7.772 aandelen (à € 2,50). Het totale gestorte aandelenpakket bedraagt € 139.226.800.				
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Gemeente Heemskerk is aandeelhouder.				
Behartigd openbaar belang	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De gemeente Heemskerk heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente bezit.				
Visie op de verbonden partij	De lasten van burgers zo laag mogelijk houden door het aantrekken van leningen ofwel het aantrekken van financieringsmiddelen tegen een zo laag mogelijk rentepercentage.				
Beleidsvoornemens 2018-2021	Gelet op de wijze waarop de BNG het openbaar belang behartigt, wil de gemeente het aandelenbezit in de BNG behouden.				
(Wijziging) belang	Op de gemeentelijke balans zijn aandelen in de BNG opgenomen voor een bedrag van € 19.305. Dat is tevens het risicobedrag.				
Financiële gegevens	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen*	NB	NB	NB	NB	
Vreemd vermogen*	NB	NB	NB	NB	
Resultaat*	NB	NB	NB	NB	
Welke financiële bijdrage levert de gemeente	0	0	0	0	
Toelichting financiële gegevens	*Cijfers x 1 miljoen informatie beschikbaar op basis van vastgestelde jaarrekeningen.				
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen	Niet van toepassing; de BNG hanteert een risicobeheersysteem en is sprake van een laag risiconiveau.				

G. Grondbeleid

Algemeen

Grondbeleid is een uitvoeringsinstrument dat kan worden ingezet ter realisering van ruimtelijk beleid. De gemeente is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van een evenwichtig grondbeleid. Grondbeleid volgt onder meer de Woonvisie.

Daarbij gaat het om concrete uitvoerende taken waaronder verwerving en beheer, bouw- en woonrijp maken, gronduitgifte, kostenverhaal, samenwerking, grondexploitaties, programma en kwaliteit, reserves en voorzieningen, sturing en verantwoorden van en over risico's.

Er worden drie vormen van grondbeleid onderscheiden: namelijk actief grondbeleid, passief grondbeleid en samenwerking met externe partijen. Onder de laatste vorm valt ook het faciliterend grondbeleid.

Doelstelling van deze paragraaf is het verschaffen van inzicht in het gemeentelijk grondbeleid.

Hierbij komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan bod:

1. De visie op het grondbeleid in relatie tot realisatie van programmadoelstellingen.
2. De beleidsuitgangspunten.
3. Kaderstelling.
4. Wat gaan we er voor doen?
5. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties.
6. Begrote tussentijdse winstnemingen.
7. Lopende complexen.
8. Afgesloten complexen.
9. Nieuwe complexen.
10. Het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen.
11. Verbonden partijen.
12. Risico's.

Context en achtergronden

In het Coalitieprogramma 2014-2018 wordt onder meer gestreefd naar de vestiging van Heliomare op het terrein aan De Velst en ontwikkeling van de oude raadhuislocatie (Bachstraat 6), dit met inachtneming van actuele grondwaarden. Verder wil de coalitie duidelijkheid verschaffen over de actuele waarden in de grondexploitaties.

De in mei 2014 vastgestelde grondexploitatie De Velst wordt, net als de andere grondexploitaties, jaarlijks herzien. Eind 2014 is de Samenwerkingsovereenkomst tussen Heliomare en de gemeente Heemskerk voor de ontwikkeling en realisatie van een Kinder- en jeugdcentrum voor Heliomare en de gemeentelijke Multifunctionele sportaccommodatie op De Velst aangegaan. In het voorjaar 2016 is, overeenkomstig deze samenwerkingsovereenkomst, gestart met de realisatie van het gebouw. In de zomer van 2017 is het gebouw, met de aangrenzende openbare ruimte opgeleverd. Verder is in de tweede helft 2017 de parkzone van De Velst gerealiseerd. Voor 2018 staat de invulling van het woningbouwdeel van De Velst gepland.

De verkoopopbrengst voor de Bachstraat (oude raadhuislocatie) zal naar verwachting eind 2017 / begin 2018 worden gerealiseerd, na afronding van de planologische procedure.

De Grondexploitaties worden jaarlijks herzien; daarbij worden de actuele waarden betrokken. Daarmee wordt duidelijkheid verschaft over de actuele waarden in de grondexploitaties.

In 2018 wordt er verder gewerkt aan de nieuwe ontwikkelingen zoals herstructurering Debora Bakelaan, Tolhek en het Stationsgebied.

1. Visie: wat wil de gemeente met grondbeleid bereiken?

Het grondbeleid wordt ingezet om gewenste en toekomstige ontwikkelingen te realiseren en om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van onder meer de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken.

Dit wordt gestimuleerd door het uitvoeren van lopende plannen en het ontwikkelen van nieuwe plannen.

2. Beleidsuitgangspunten

Het ruimtelijke beleid van de gemeente richt zich onder andere op het herinrichten van de openbare ruimte naar een meer klimaatbestendige duurzame leefomgeving voortvloeiend uit de herontwikkeling en/of herstructurering van bestaande gebieden.

Voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen op privaat terrein stelt de gemeente Heemskerk zich faciliterend op. Dit heet publiek-private samenwerking ook wel faciliterend grondbeleid. Voor deze samenwerking kunnen onder meer anterieure overeenkomsten worden afgesloten vanwege kostenverhaal voor de herinrichting van de openbare ruimte waarin de onderstaande ambitie wordt meegenomen.

Het streven is om in 2050 een klimaatbestendige en water robuuste gemeente te zijn, waarin natuur en recreatie op een veilige manier gecombineerd zijn en waarin het openbaar groen een belangrijke component is om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.

Bij sommige locaties is het wenselijk om actief grondbeleid toe te passen. Dit houdt in, dat de situatie kan ontstaan, dat de gemeente opstallen en / of gronden wenst te verwerven om uitvoering te kunnen geven aan haar ruimtelijk beleid. De gemeente Heemskerk kiest voor de optie om actief grond en opstallen te verwerven indien noodzakelijk, dit is strategisch grondbeleid. Slagvaardig handelen bij grondverwerving is belangrijk om uitvoering te kunnen geven aan ruimtelijk beleid.

Voor de complexen die de gemeente in exploitatie neemt is het uitgangspunt dat de grondexploitaties minimaal sluitend dienen te zijn. Dit neemt niet weg dat ruimtelijke belangen zodanig groot kunnen zijn dat wordt besloten om een verliesgevende exploitatie te starten. Bij een geprognosticeerd verlies op een grondexploitatie dient direct een voorziening te worden getroffen ter grootte van dit volledige verlies conform het Besluit begroting en verantwoording (Bbv).

De grondexploitaties vallen onder de Vennootschapsbelastingplicht, hiervoor worden fiscaal grondexploitatie-overzichten opgesteld voor aangifte. Het resultaat van de in deze paragraaf verwachte toekomstige resultaten zijn exclusief 25% vennootschapsbelasting.

3. Kaderstelling

Door Heemskerk vastgestelde beleidskaders met betrekking tot grondbeleid zijn:

- Nota Grondbeleid gemeente Heemskerk 2011.
- Nota Grondprijsbeleid en bijbehorende grondprijzenbrief 2015.

Wettelijke kaders zijn onder meer: de Wet ruimtelijke ordening (waaronder de grondexploitatiewet), Besluit ruimtelijke ordening, Wet voorkeursrecht gemeenten, Onteigeningswet, de Wet Markt en Overheid, de Bbv (Besluit begroting en Verantwoording) en de daarop gebaseerde notities van de commissie Bbv en met ingang van 1 januari 2016 de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen.

4. Wat gaan we ervoor doen?

In Heemskerk heeft het uitvoeren van grondbeleid binnen de kaders onder meer tot gevolg dat:

- Lopende ontwikkelingen worden uitgevoerd en daar waar mogelijk afgerond (bijvoorbeeld herstructurering, Waterakkers-Lunetten, De Velst, De Trompet, Assumburg-Oud Haerlem).

- Plannen worden voorbereid ter zake nieuwe ontwikkelingen zoals Tolhek, Stationsomgeving en Debora Bakelaan.
- (Strategische) gronden en gebouwen, die in eigendom zijn bij de gemeente, worden beheerd casu quo uitgegeven.
- Strategische gronden worden verworven, indien noodzakelijk; diverse gronden worden uitgegeven middels het opstellen van diverse overeenkomsten (verkoop, verhuur, erfpacht, recht van opstal, pacht), alsmede het toezicht houden op de uitvoering van deze overeenkomsten.
- Rapportage en verantwoording over de lopende grondexploitaties en niet in exploitatie genomen gronden worden voorgelegd bij begroting, jaarrekening, voor- en najaarsnota. Tevens worden de projectstatusrapporten ruimtelijke projecten opgesteld.
- Bij een ruimtelijke ontwikkeling op eigen (private) grond is er geen sprake van een grondexploitatie, maar zijn er wel aanpassingen aan de bestaande openbare ruimte nodig. De gemeente faciliteert hierbij en maakt voor deze dienstverlening kosten zoals voorbereiding van het bestemmingsplan, de aanleg voor openbare voorzieningen en het houden van toezicht. Deze kosten kan de gemeente verhalen op de ontwikkelaar.

5. Actuele prognose grondexploitaties

De uitgangspunten voor het beleid van winst en verlies in de gemeente Heemskerk zijn:

- Winsten worden pas genomen als deze gerealiseerd zijn.
- Verliezen worden genomen zodra deze bekend zijn.

Tussentijdse winstneming is mogelijk onder voorwaarden. Voor grote projecten geldt dat er deelplannen onderscheiden kunnen worden, waarna winstneming van een deelplan pas mogelijk is nadat onder andere deze winst gerealiseerd is, als de geraamde winst van de andere deelplannen positief is en er geen (substantiële) risico's worden verwacht.

Bij de herziening grondexploitaties in 2017 zullen de financiële consequenties, voor zover mogelijk, inzichtelijk gemaakt worden naar aanleiding van de voornoemde wetswijziging vennootschapsbelasting voor overheden, indien van toepassing. In tabel 1 verwacht verloop onderhanden werk zijn de verwachte eindresultaten opgenomen die bij de herziening van de grondexploitaties in 2016 zijn vastgesteld.

Tabel 1: Verwacht verloop onderhanden werk meerjarig (bouwgrond in exploitatie).

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Verwachte kosten	Verwachte opbrengsten	Verwacht eindresultaat	Verwachte einddatum
Waterakkers-Lunetten	-758.635	596.821	-480.100	-641.914	1 januari 2019
De Trompet	638.105	902.489	-2.489.280	-948.686	1 januari 2019
Assumburg-Oud Haerlem	-920.713	1.237.129	-3.176.507	-2.860.091	1 januari 2021
De Velst	-1.043.558	2.841.944	-4.552.482	-2.754.096	1 januari 2020
Totaal *	-2.084.801	5.578.383	-10.698.369	-7.204.787	

* De exploitatie GEM Tweede Tranche herstructurering is niet bij het totaal inbegrepen.

N.B. Met een minteken (-) voor het bedrag wordt een voordeel aangeduid.

Voor alle complexen is nog geen resultaat meegenomen in de Begroting 2018 / meerjarenraming.

6. Begrote tussentijdse winstneming 2018-2021

Op basis van het voorzichtigheidsbeginsel zijn er voor 2018 en volgende jaren nog geen winstverwachtingen in de meerjarenraming opgenomen.

7. Lopende complexen

In de periode 2018-2020 zijn de volgende grondexploitaties in uitvoering:

- Waterakkers-Lunetten.
- Assumburg-Oud Haerlem.
- De Trompet.
- De Velst.

8. Afgesloten complexen

In 2017 zijn er geen complexen afgesloten.

9. Nieuwe complexen

Debora Bakelaan en omgeving

In 2017 is samen met WOONopMAAT gestart met het onderzoeken van de mogelijkheid om de bestaande vier flats aan de Debora Bakelaan te vervangen door nieuwbouw en de openbare ruimte rond de Tolweg opnieuw in te richten. Een stedenbouwkundige verkenning en de financiële doorrekening daarvan zal uitwijzen of de gewenste herontwikkeling haalbaar is. Naar verwachting kan er eind 2017 een raadsbesluit genomen worden over een samenwerkingsovereenkomst en het beschikbaar stellen van financiële middelen.

Tolhek

In 2016 is gestart met het bepalen van de ontwikkelingsrichting. Hierover vindt in 2017 besluitvorming plaats. Daarna wordt een projectplan opgesteld samen met een grondexploitatie. Bij de besluitvorming hierover wordt een krediet aangevraagd.

Stationsgebied

In 2017 is er een krediet beschikbaar gesteld voor een op te stellen visie voor het stationsgebied. In 2018 zal hier verdere invulling aan gegeven worden.

10. Verwacht verloop van de reserves en voorzieningen

Naar verwachting zijn in 2017 en volgende jaren de volgende reserves en voorzieningen beschikbaar:

- Bestemmingsreserve Verplichtingen Tweede Tranche Herstructurering (TTH).
- Bestemmingsreserve Procesbegeleiding TTH.
- Bestemmingsreserve Tolhek.
- Bestemmingsreserve Grondbeleid, -beheer.
- Voorziening Faciliterend Grondbeleid.

Bestemmingsreserve verplichtingen TTH

Jaarlijks ontvangt de gemeente gelden van de GEM TTH voor werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de plannen. Deze middelen worden gereserveerd omdat deze ontvangsten en uitgaven veelal niet binnen een kalenderjaar worden gerealiseerd.

Bestemmingsreserve Procesbegeleiding Tweede Tranche Herstructurering

Deze bestemmingsreserve is ingesteld in 2010. Deze reserve wordt gebruikt voor de ambtelijke inzet. Deze reserve dient voor de procesbegeleiding die nodig is voor de periode 2012-2019 op basis van bijgestelde prognoses. Deze reserve is toereikend voor de resterende periode.

Bestemmingsreserve Tolhek

Deze bestemmingsreserve is ingesteld in 2011 ten behoeve van de voorbereidingskosten Tolhek. Deze reserve heeft een onbepaalde looptijd. Naar verwachting kan er in 2018 een grondexploitatie gestart worden. Zodra er een grondexploitatie is vastgesteld, zullen de nog te maken kosten ten laste van de grondexploitatie komen.

Bestemmingsreserve Grondbeleid, -beheer

Bij herziening 2015 is voor de uitvoering van diverse ontwikkelingen op locaties, voor het ontwikkelen van vrijgekomen vastgoed en voor de bekostiging van de afwaardering van de

activa de bestemmingsreserve Grondbeleid, -beheer ingesteld. De looptijd bedraagt vijf jaar en er is geen financieel plafond vastgesteld.

Voorziening Faciliterend Grondbeleid

De inkomsten uit anterieure overeenkomsten gaan naar de nieuwe in het leven te roepen Voorziening faciliterend grondbeleid en de uitgaven worden rechtstreeks vanuit deze voorziening bekostigd.

11. Verbonden partijen

De gemeente heeft een deelneming in de grondexploitaties van de GEM Broekpolder en de GEM Tweede tranche herstructurering.

GEM Broekpolder

De gemeenten Beverwijk en Heemskerk hebben een gezamenlijk projectbureau Broekpolder ingesteld. Dit projectbureau werkt samen met marktpartijen binnen de daartoe opgerichte GEM aan de afronding van de Broekpolder. Op 1 april 2014 is daartoe de Afwikkelingsovereenkomst Broekpolder afgesloten met de marktpartijen en de GEM met een looptijd tot 1 oktober 2019.

GEM Tweede tranche herstructurering (GEM TTH)

In 2010 is de Tweede Tranche Herstructurering gestart. Samen met WOONopMAAT participeert de gemeente in een commanditaire vennootschap (Grondexploitiemaatschappij) die zorgdraagt voor de planvorming en de grondexploitatie. In aanvang is gestart met de ontwikkeling van elf locaties. In de loop der jaren zijn om diverse redenen drie locaties ontvocht uit de TTH. De locaties De Velst, Debora Bakelaan en Coornhertstraat worden niet meer binnen de GEM TTH uitgevoerd en zijn teruggelegd bij de onderliggende partijen. Van de resterende acht locaties zijn er zeven gereed. De laatste locatie, de Simon van Haerlemstraat, is in ontwikkeling.

12. Risico's

Ieder jaar worden de grondexploitaties van de lopende projecten geactualiseerd en vastgesteld. Mede op basis van deze bijgestelde exploitaties wordt de risicoanalyse opgesteld. Deze risicoanalyse wordt meegenomen in de berekening voor de weerstandsparagraaf. Overigens gaat het hier om de risico's die de gemeente Heemskerk zelf loopt met de grondexploitaties. Daarin wordt onder andere rekening gehouden met afzetrisico's bij de verkoop van grond. Ook wordt gekeken naar het geprognosticeerde eindresultaat van de exploitaties van de GEM Broekpolder en de GEM Tweede Tranche Herstructurering die uiteindelijk na afsluiting van die exploitaties ten laste dan wel ten gunste van de gemeentelijke

exploitatie zal komen. Als op dat punt risico's worden verwacht, worden die in de gemeentelijke risicoanalyse meegenomen.

De gemeentelijke risicoanalyse gaat niet over de risico's die de GEM Broekpolder en de GEM Tweede Tranche Herstructurering als GEM-organisatie lopen. Deze organisaties functioneren in dat opzicht zelfstandig en dienen hun eigen risico's te managen. Nadere informatie over beide GEM's staat vermeld in de paragraaf Verbonden partijen.

H. Decentralisaties

In november 2016 is de Transformatieagenda Sociaal domein IJmond vastgesteld. Deze Transformatieagenda is in dialoog met maatschappelijke organisaties opgesteld. Ook in 2018 zal de dialoog over de transformatie binnen het Sociaal domein worden voortgezet..

Belangrijke opdracht binnen de transformatie is om de integrale samenhang en samenwerking tussen de verschillende domeinen nog meer te versterken en meer aandacht te hebben voor preventie. Bij samenwerking en samenhang vormen partnerschap en dialoog de basis. Voor de gemeente betekent dit werken ‘van buiten naar binnen’ en van ‘binnen naar buiten’. Het betekent ook denken in mogelijkheden in plaats van belemmeringen. De gemeente heeft hierin de rol van regisseur.

Centraal in de transformatieaanpak staan de volgende vier strategische ambities:

- Meer grip.
- Samenhangende arrangementen.
- Integrale toegang.
- Versterking kracht van bewoners.

Meer grip

Waar de inhoudelijke vernieuwing vraagt om loslaten, vragen de financiën om stevig opdrachtgeverschap, monitoring en control. In 2018 zullen de contracten wederom actief worden gemonitord. Ook zal in IJmondiaal verband weer worden deelgenomen aan de Gemeentelijke monitor Sociaal domein. De uitkomsten worden gepubliceerd via www.waarstaatjegemeente.nl. Daarnaast zullen weer cliëntonderzoeken plaatsvinden.

Samenhangende arrangementen

Per 1 januari 2018 gaan de nieuwe contracten voor specialistische jeugdhulp en Wmo-begeleiding van start. Er is gekozen voor meer integrale producten, waarbij een passend aanbod aanwezig is voor kinderen rondom 18 jaar. Het contractbeheer vindt samen met de gemeenten in Zuid-Kennemerland plaats. Uitgangspunt daarbij is dat de administratieve lasten voor aanbieders zo laag mogelijk blijven.

Toegang tot ondersteuning

In 2017 heeft het college het ‘groeimodel toegang’ vastgesteld, waarin in de komende jaren de toegang op een meer integrale wijze wordt vormgegeven. Hoewel de toegang tot ondersteuning een lokale taak is, wordt dit zoveel mogelijk in samenwerking met de andere

IJmondgemeenten vormgeven. Immers, een aantal toegangspoorten zoals CJG IJmond en huisartsen is niet gebonden aan gemeentegrenzen. De gemeente zal zich inzetten om in 2018 de samenwerking tussen de verschillende toegangspoorten te verbeteren.

Versterking kracht van bewoners

In 2017 is gestart met een aantal pilots om vorm te geven aan een innovatieve wijze van burgerparticipatie. Bij de pilots zijn de bestaande participatieraden Wmo, Wsw en sociale zaken betrokken. Naar verwachting zal de opbrengst uit deze pilots begin 2018 leiden tot een advies over een nieuwe, innovatieve vorm van burgerparticipatie. In de loop van 2018 zal de nieuwe werkwijze worden geïmplementeerd.

Ontwikkeling Integratie-uitkering Sociaal domein

In onderstaand overzicht is te zien welke financiële middelen de gemeente Heemskerk ontvangt in het kader van de integratie-uitkering Sociaal domein (IUSD), op basis van de verwerking van de Meicirculaire 2017.

Integratie-uitkering SD	2017	2018	2019	2020	2021
Jeugdwet	7.061.470	7.004.787	7.004.797	7.056.051	7.095.956
Wmo 2015	4.640.542	4.796.350	4.757.890	4.785.303	4.777.508
Participatiewet	4.982.446	4.748.324	4.592.571	4.403.365	4.428.607
Totaal	16.684.458	16.549.461	16.355.258	16.244.719	16.302.071

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt blijft het budget de komende jaren ongeveer gelijk.

Voor specifieke informatie per wet wordt verwezen naar de betreffende onderdelen binnen programma 2 Sociaal domein.

Deel 3

Financiële begroting

3.1 Toelichting op de financiële positie

3.1.1 Algemeen

Het totaal van de meerjarenbegroting op basis van de hiervoor beschreven inhoud van de programma's en paragrafen is als volgt.

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN						
Bestuurlijk domein	10.946	7.346	7.352	7.366	7.351	7.478
Sociaal domein	56.548	51.705	51.860	51.920	51.854	52.054
Fysiek domein	23.226	17.864	18.387	18.482	16.829	15.728
Totaal Programma-lasten	90.720	76.915	77.599	77.768	76.034	75.260
Algemene dekkingsmiddelen	2.357	2.395	2.460	2.400	2.246	2.194
Overhead	0	12.739	12.118	12.509	12.772	13.015
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	29	35	4	64
Onvoorzien	0	50	50	50	50	50
TOTAAL LASTEN	93.077	92.099	92.257	92.762	91.106	90.583
BATEN						
Bestuurlijk domein	2.072	1.787	1.456	1.418	1.437	1.456
Sociaal domein	14.225	14.301	14.153	14.453	14.499	14.581
Fysiek domein	14.752	15.938	12.505	12.587	11.057	9.375
Totaal Programma-baten	31.049	32.026	28.114	28.458	26.992	25.412
Algemene dekkingsmiddelen	61.861	59.047	62.242	63.425	64.425	65.441
Overhead	0	461	572	579	586	596
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	92.910	91.534	90.928	92.462	92.004	91.448
SALDO						
Bestuurlijk domein	-8.873	-5.559	-5.896	-5.948	-5.915	-6.022
Sociaal domein	-42.323	-37.404	-37.707	-37.467	-37.355	-37.473
Fysiek domein	-8.474	-1.926	-5.883	-5.895	-5.772	-6.353
Totaal Programma-saldo	-59.670	-44.889	-49.486	-49.310	-49.042	-49.849
Algemene dekkingsmiddelen	59.503	56.652	59.782	61.025	62.180	63.247

	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Overhead	0	-12.278	-11.546	-11.929	-12.186	-12.419
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	-29	-35	-4	-64
Onvoorzien	0	-50	-50	-50	-50	-50
SALDO voor bestemming	-167	-565	-1.329	-300	898	865
Toevoegingen reserves	-1.879	-2.934	-173	-176	-178	-180
Onttrekkingen reserves	4.159	3.970	1.606	1.192	1.152	1.134
Saldo na bestemming reserves	2.113	472	104	716	1.873	1.819

De Begroting 2018 sluit met een voordelig saldo van € 104.000 en geeft ook voor de komende jaren een positief beeld. Op basis van het overzicht van de financiële positie in de Voorjaarsnota 2017 mocht een batig saldo worden verwacht van € 116.000. De effecten die bij het opstellen van de begroting tot dit verschil hebben geleid zijn als volgt :

Onderwerp	Bedrag	
Saldo conform Voorjaarsnota	116.000	V
Effecten algemene uitkering op basis van Meicirculaire 2017	451.000	V
Loonkosten	-222.000	N
Kosten HVC en VRK naar aanleiding van vastgestelde begrotingen	-39.000	N
Lagere opbrengst onroerend zaakbelasting vanwege lager aantal woningen	-107.000	N
Motie economische zaken	-50.000	N
Vennootschapsbelasting	-29.000	N
Overige verschillen	-16.000	N
Totaal Saldo Begroting van 2018	104.000	V

De mutaties zijn het gevolg van externe ontwikkelingen, die bij het opmaken van de begroting zijn verwerkt. Inzake de loonkosten wordt verwezen naar het onderdeel personeel en arbeidskosten op pagina 84.

3.1.2 Dekkingsplan

De opbrengsten van de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de markt zijn kostendekkend, en de begroting 2018 sluit met een positief saldo. Dientengevolge is het niet opportuun een dekkingsplan in de begroting op te nemen.

In de paragraaf lokale heffingen wordt een toelichting op de tarieven gegeven.

3.2 De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De uitgangspunten waarop de ramingen in de Begroting 2018-2021 zijn gebaseerd zijn geformuleerd in de Financiële kadernota 2018, onderdeel van Voorjaarsnota 2017. Hieronder worden de belangrijkste begrotingsuitgangspunten in het kort nogmaals weergegeven. Uitgangspunt is om naast de gegevens uit de begroting van 2017-2020 alle structurele financiële effecten voortkomend uit de raadsbesluiten tot en met april 2016 alsmede de Voorjaarsnota 2017 mee te nemen. Daarnaast liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag aan deze begroting, die hierna worden toegelicht.

	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inwoners en woonruimte:						
1. Inwoners	39.299	39.150	39.200	39.400	39.550	39.860
2. Woonruimten	17.457	18.029	18.079	18.229	18.329	18.579
Financieel:						
3. Prijsniveau (inflatie)	0,00%	0,00%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
4. Rente% kort geld	-0,10%	-0,30%	0,00%	0,25%	0,50%	1,00%
5. Rente % lang geld	1,00%	1,00%	1,00%	1,50%	2,00%	2,00%
6. Rente % beleggingen	0,00%	0,00%	0,00%	0,25%	0,50%	1,00%
7. Rente % eigen financieringsmiddelen (algemene reserve)	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
8. Rente % eigen financieringsmiddelen (bestemmingsreserve en voorzieningen)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
9. Rente-omslagpercentage	1,75%	1,75%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
10. Belastingen, tarieven en leges	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
11. Subsidies	0,00%	0,00%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Personeel en organisatorisch:						
12. Loonkostenstijging	1,50%	1,50%	3,00%	1,50%	1,50%	1,50%
13. Productieve normuren per formatieplaats per jaar	1.425	1.425	1.425	1.425	1.425	1.425

Aantal inwoners en woonruimten

Onder woningen worden de zelfstandige woonruimten bedoeld. Woonruimten bestemd voor de huisvesting van institutionele huishoudens zoals verzorgingstehuizen, verpleeghuizen en gezinsvervangende tehuizen worden aangemerkt als zogenaamde bijzondere woongebouwen. Tenslotte worden onder wooneenheden de woonruimten met voor het wonen kenmerkende gemeenschappelijke voorzieningen begrepen. Het aantal inwoners wordt bepaald aan de hand van de gemiddelde woningbezetting alsmede op basis van cijfers afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek

Financieel

Voor de bepaling van het prijsniveau 2018 is de 'Korte termijnraming maart 2017' geraadpleegd van het Centraal planbureau. De conclusie luidt als volgt: 'De mondiale economische groei versnelt dit jaar en volgend jaar enigszins. Dit is vooral onder invloed van aantrekkende groei in opkomende economieën. De groei van de Nederlandse economie zet door en bedraagt in 2017 en 2018 2,1% respectievelijk 1,8%. De groei van de economie gaat gepaard met een toenemende werkgelegenheid in de marktsector en in de zorg. In de periode 2018-2021 groeit de economie met gemiddeld 1,7% per jaar. Hoewel de rente en inflatie licht oplopen, blijven deze laag. In het Eurogebied zijn het consumenten- en producentenvertrouwen gestegen. Deze zijn nu hoger dan voor de financiële crisis. De economische groei in het Eurogebied ligt zowel dit als volgend jaar op 1,7%. De groei in Duitsland ligt iets boven dit gemiddelde, die in Frankrijk en Italië daarentegen iets eronder.

Het door het CPB voor het jaar 2018 geraamde prijsmutatie-percentages van 1,50% is voor de meerjarenbegroting aangehouden. Deze stijging is ook geldend voor subsidies en lokale heffingen.

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) schetst in de door haar uitgebrachte rentevisie (onderdeel van het Economisch Beeld van maart 2017), dat de verwachting blijft dat de Europese Centrale Bank (ECB) het herfinancieringsstarief ook in 2017 ongewijzigd laat. Hierdoor is op korte termijn ook geen aanleiding voor hogere Europese geldmarkttarieven. De rentepercentages zijn dan ook in de meerjarenbegroting laag gehouden met een lichte stijging voor de latere jaren.

Het rente-omslagpercentage dat wordt gehanteerd bij de berekening van de kapitaallasten is voor 2018 vastgesteld op 1,5%.

Personeel en organisatorisch

Met betrekking tot de personeelslasten zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Er wordt uitgegaan van het werkelijke loonniveau per 1 januari 2017 en het niveau sociale lasten per 1 april 2017.
- Loonkostenstijging van 3% in 2018 (CAO, IKB). In de daaropvolgende jaren 1,5%; de hogere stijging in 2018 hangt samen met de incidentele verhoging van de pensioenpremies.
- De productieve normuren zijn voor de gehele ambtelijke organisatie vastgesteld op 1.425 uur per formatieplaats per jaar.

3.3 Overzicht geraamde incidentele baten en lasten

Beleid

De begroting van de gemeente bestaat uit structurele en incidentele baten en lasten. Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten waarvan de looptijd minder is dan 36 maanden of periodiek repeterend zijn en meer bedragen dan € 25.000. De overige baten en lasten zijn structureel van aard. Om het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten inzichtelijk te maken, volgt hiernaast een overzicht van de voorziene incidentele baten en lasten.

Overzicht

Programma(onderdeel)	Omschrijving	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
1.3 Economische zaken	Festiviteiten eeuwfeest Tatasteel	-35.000	0	0	0
Totaal programma 1		-35.000	0	0	0
2.3 Sport, cultuur en recreatie	Monitoren sportbeleid. Richtlijnen Sportdeelname Onderzoek (RSO) om de vier jaar (VJN2014)	-10.000			
	Onderzoek toekomst zwembaden (VJN 2017)	-10.000			
2.4 Individuele maatschappelijke ondersteuning	Doorontwikkelen decentralisaties	-78.277	0	0	0
Totaal programma 2		-98.277	0	0	0
3.1 Bestemmingsplannen	Implementatie omgevingswet (VJN 2017)	-152.250	-154.534		
3.1 Project Assumburg-Oud Haerlem	Grondwerken	-90.000		-300.000	
	Opbrengst grondverkoop	50.000	50.000	1.825.000	
	Bij-/afschrijving op boekwaarde	40.000	-50.000	-1.525.000	
3.1 Bedrijventerrein De Trompet	Woonrijp maken	-120.000	-315.000		
	Opbrengst grondverkoop	975.000	1.800.000		
	Afschrijving op boekwaarde	-855.000	-1.485.000		
3.1 Waterakkers-Lunetten	Bouwrijp maken	-293.000	-109.000		
	Opbrengst grondverkoop	300.000	300.000		
	Afschrijving op boekwaarde	-7.000	-191.000		
3.1 Herontwikkeling gemeentewerf Tolhek	Beheerskosten	-44.943			
3.1 Exploitatie de Velst	Opbrengst grondverkoop	1.250.000	1.250.000		
	Projectsubsidie provincie	820.591			
	Bouwrijp maken	-547.000			
	Afschrijving op boekwaarde	-1.523.591	-1.250.000		
3.1 Herstructurering	Faciliterend grondbeleid	51.470	51.470		
	Storting in voorziening	-51.470	-51.470		
3.3 Milieu en duurzaamheid	Warmtenet IJmond (VJN 2017)	-15.225	0	0	0
Totaal programma 3		-212.418	-154.534	0	0
Mutaties reserves	Eenmalige dekking begroting	300.000	0	0	0
	Doorontwikkelen decentralisaties	78.277	0	0	0
	Combinatiefunctionaris	30.000	30.000	0	0
Totaal reserves		408.277	30.000	0	0
Totaal incidenteel programma's en reserves		62.582	-124.534	0	0
Totaal saldo begroting (gecorrigeerd resultaat)		103.693	716.438	1.872.656	1.819.447
Totaal saldo begroting structureel		41.111	591.904	1.872.656	1.819.447

In de Gemeentewet is sinds 1 juli 2013 het begrip structureel begrotingsevenwicht opgenomen. Door het opnemen in de Gemeentewet wordt nadrukkelijker benoemd, dat in de begroting structurele en incidentele lasten gedekt dienen te worden door structurele resp. incidentele baten. In het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) is nader verduidelijkt wat hiermee wordt bedoeld.

Uit voorgaand overzicht blijkt dat de geraamde incidentele lasten en baten in materieel opzicht in evenwicht zijn.

3.4 Personeel en arbeidskosten

De formatie en de personele kosten zijn als volgt.

Organisatie-eenheid	Aantal formatieplaatsen				
	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Raadsgriffier	1,0	1,8	1,0	1,0	1,0
B&W	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
BMO en Control	9,6	9,7	9,7	9,7	9,7
Klantzaken	54,0	54,5	54,5	54,5	54,5
Buurtzaken	66,7	67,2	67,2	67,2	67,2
Stadszaken	32,6	33,5	33,5	33,5	33,5
Staf	70,2	69,8	69,8	69,8	69,8
Totaal	239	242	241	241	241

Organisatie-eenheid (bedragen x € 1.000)	Totaal salarissen en sociale lasten				
	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Raadsgriffier	89	145	147	149	151
B&W	519	507	514	522	530
BMO en Control	720	842	854	867	880
Klantzaken	3.350	3.475	3.527	3.580	3.633
Buurtzaken	4.001	4.185	4.248	4.311	4.376
Stadszaken	2.365	2.524	2.562	2.600	2.639
Staf	4.658	4.929	5.003	5.078	5.154
Totaal	15.701	16.606	16.855	17.108	17.364

De loonkosten zijn voor 2018 met 3% geïndexeerd conform de uitgangspunten voor de begroting. Voor de andere jaren is een indexatie toegepast van 1,5%. De daadwerkelijk loonkosten stijgen met meer dan 3% vanwege de mutatie in het aantal formatieplaatsen als gevolg van besluitvorming inzake griffieondersteuning, beveiliging en overige personele

mutaties.

De loonkosten van € 16,6 miljoen zijn als volgt in de begroting toegerekend aan de programma's en de overheadkosten.

Programma	loonkosten	formatie
Bestuurlijk domein	2.880	41,1
Sociaal domein	4.167	63,2
Fysiek domein	3.073	49,7
Alg dekkingsmiddelen	239	3,8
Overhead	6.247	83,8
Totaal	16.606	242

3.5 Overzicht investeringen

Een investering is een uitgave voor een goed of object met een gebruiksduur langer dan een jaar. Onderscheid wordt gemaakt tussen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

De waarde van investeringen blijft zichtbaar op de balans en de jaarlijkse waardevermindering wordt middels afschrijving ten laste van de exploitatie gebracht.

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven door de kosten ervan bijvoorbeeld in tarieven te verwerken (zoals in het rioolrecht) en / of investeringen die verhandelbaar zijn. Voorbeelden van dit type investeringen zijn zwembaden, sportvelden, betaalde parkeerplaatsen en gebouwen.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Investerings met maatschappelijk nut zijn niet verhandelbaar en/of hebben niet het doel middelen te genereren voor de gemeente.

Het betreft investeringen in de aanleg en reconstructie van wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken, die de gemeente niet beoogt te verkopen. De waarde van investeringen met een maatschappelijk nut mochten geheel of gedeeltelijk ten laste van de exploitatie worden gebracht. Met ingang van 2017 is dit niet meer toegestaan in de nieuwe regelgeving.

Hierna volgt een meerjarig overzicht van de voorgenomen investeringen.

		Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
1. Bestuurlijk domein					
Digitalisering dienstverlening	E	100.000	100.000	100.000	100.000
Tablets gemeenteraadsleden	E	18.000			
Totaal programma 1		118.000	100.000	100.000	100.000
2. Sociaal domein					
Drainage ODIN	E	15.000			
Tabijn uitbreiding Bareel met tijdelijke huisvesting	E	170.000			
Tabijn uitbreiding Bareel met 1e inrichting en leermiddelen	E	22.000			
Elif eerste inrichting en leermiddelen	E	55.000			
Permanente uitbreiding Vierhoek	E	348.000			
Tijdelijke uitbreiding Vierhoek	E	146.000			
Eerste inrichting Vierhoek	E	32.000			
Totaal programma 2		788.000	0	0	0
3. Fysiek domein					
Vervanging riolering/50jaar	E	900.000	900.000	1.200.000	1.200.000
Verkeersregelinstallaties	E	120.000		180.000	
Vervanging lantaarnpalen	M	303.110			
Vervanging armaturen	M	164.810			
Aanleg eigen stroomnet	M	126.093			
Vervangen armaturen	M		42.884		
Vervangen armaturen	M			64.985	
Gemeentegronden	E	12.750	13.021		
Totaal programma 3		1.626.763	955.905	1.444.985	1.200.000
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Netwerkcomponenten	E	30.000	30.000	30.000	
Schijven	E	20.000	20.000	20.000	
Back-up faciliteit	E		55.000		
Communicatie-app	E			96.000	
Componenten flexplekken	E	145.000			
Metrocluster	E	150.000			
TS Farm	E	35.000			
Servers	E	46.000			
DMS (Decos)	E	230.000			
Laptops/tablets	E		70.000		
Officepakket	E			225.000	

		Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Vervangen virusscanner	E	20.000			
Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		676.000	175.000	371.000	0
Totaal economisch nut (E)		2.614.750	1.188.021	1.851.000	1.300.000
Totaal maatschappelijk nut (M)		594.013	42.884	64.985	0
Totaal investeringen		3.208.763	1.230.905	1.915.985	1.300.000

3.6 Stand en gespecificeerd verloop van de reserves

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. De reserves worden onderscheiden naar algemene reserves en bestemmingsreserves.

De algemene reserve is dat deel van het eigen vermogen waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. Deze reserve dient in de eerste plaats als weerstandscapaciteit voor de risico's die de gemeente loopt. Een tweede doel is het genereren van renteopbrengsten ter dekking van de exploitatie. Ten slotte kan deze reserve dienen voor de dekking van incidentele uitgaven.

Deze reserve heeft dus een algemene bufferfunctie en is daarom vrij aanwendbaar.

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Deze zijn bewust ingesteld voor een bepaald doel en hebben daarmee een expliciet bestedingskarakter. Het is mogelijk de eenmaal gegeven bestemming te wijzigen. Bestemmingsreserves zijn evenals de algemene reserve in principe daarom vrij aanwendbaar.

Voor het doel van de ingestelde bestemmingsreserves verwijzen we naar de Nota Reserves en Voorzieningen, die onlangs is vastgesteld.

Het verloop van de ingestelde reserves is als volgt. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de eventuele positieve uitkomsten van de grondexploitaties zoals in paragraaf G op pagina 77 is opgenomen.

Reserve	2016	2017			2018		2019		2020		2021	
(bedragen x € 1.000)	saldo	toevoeging	onttrekking	eindsaldo	Mutaties	eindsaldo	Mutaties	eindsaldo	Mutaties	eindsaldo	Mutaties	eind saldo
Algemeen												
Algemene reserve	15.952	0	-846	15.106	-300	14.806	0	14.806	0	14.806	0	14.806
Algemene reserve, rekeningresultaat	2.113	0	0	2.113	104	2.216	716	2.933	1.873	4.805	1.819	6.625
Programma Bestuurlijk domein												
Wachtgeld voormalige bestuurders	108	0	-57	51	0	51	0	51	0	51	0	51
Kansenonderzoek	43	0	-8	35	0	35	0	35	0	35	0	35
Toerisme en recreatie	66	63	-91	38	66	104	66	170	66	236	66	302
Programma Sociaal domein												
Combinatiefunctionarissen	141	0	-68	73	-30	43	-30	13	0	13	0	13
Decentralisaties Sociaal domein	2.500	0	-250	2.250	0	2.250	0	2.250	0	2.250	0	2.250
Decentralisaties overschotten	2.852	0	-78	2.774	-78	2.696	0	2.696	0	2.696	0	2.696
Toelage hulp bij het huishouden	185	0	-185	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodatie De Velst	1.613	135	-45	1.702	-50	1.653	-50	1.603	-50	1.553	-50	1.503
Bezoekerscentrum Assumburg	225	0	-6	219	-6	214	-6	208	-6	202	-6	197
Kunst Broekpolder	7	4	-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stichtingskosten Kennemer College	705	0	-43	662	-43	618	-43	575	-43	532	-43	488
Desintegratiekosten	943	0	-452	491	-203	289	-167	122	-158	-36	-140	-175
Gezond in de stad	118	0	-118	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statushouders	208	58	-38	228	0	228	0	228	0	228	0	228
Programma Fysiek domein												
Afvalstoffenheffing	0	46	0	46	107	153	110	262	112	374	114	488
Riolering	19	0	0	19	0	19	0	19	0	19	0	19
Tolhek	74	0	-40	34	0	34	0	34	0	34	0	34
Verbinding A8-A9	2.100	0	0	2.100	0	2.100	0	2.100	0	2.100	0	2.100
Procesbegel Herstruct. 2e tranche	104	0	-104	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verplichtingen TTH	199	0	-20	179	-32	147	-32	115	-32	83	-32	50
Volkshuisvestingsfonds	3.193	0	-357	2.836	-307	2.529	-307	2.222	-307	1.915	-307	1.608
Openbare ruimte Houtwegen	399	0	-92	307	0	307	0	307	0	307	0	307
Grondbeleid en -beheer	985	25	-140	870	0	870	0	870	0	870	0	870
Algemene dekkingsmiddelen												
Personele knelpunten	139	0	0	139	0	139	0	139	0	139	0	139
Reserve wachtgeld ambtenaren	17	0	-12	6	0	6	0	6	0	6	0	6
Digitaliseringsprojecten Staf	105	0	-20	85	-20	65	-20	45	-20	25	-20	5
Bouw en verbouw gemeentehuis	10.981	2.750	-537	13.194	-537	12.657	-537	12.120	-537	11.584	-537	11.047
Vakantiegeld	500	0	-500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL RESERVES	46.595	3.080	-4.116	45.559	-1.329	44.230	-300	43.930	898	44.828	865	45.693

3.7 Stand en gespecificeerd verloop van de voorzieningen

Voorzieningen worden in de balans opgenomen om een inschatting te geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Het Bbv stelt dat voorzieningen worden gevormd wegens:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Voorbeeld: door optreden van de gemeente is schade opgetreden aan een winkelpand in de gemeente. De gemeente is aansprakelijk gesteld en kan op redelijke wijze de omvang van de schade inschatten. De exacte omvang is nog niet bekend.

2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

Voorbeeld: Door de gemeente is een fietspad aangelegd in een straat vlak langs de voortuinen. Uit ervaring weet de gemeente dat de geclaimde schade die is aangebracht aan de tuinen van de aanwonenden ongeveer € 20.000 zal bedragen.

3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het huidige of voorafgaande jaar én de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorbeeld: een voorziening voor cyclus onderhoud, zoals schilderwerk, onderhoud platte daken, enz.

Hierna volgt de samenvatting.

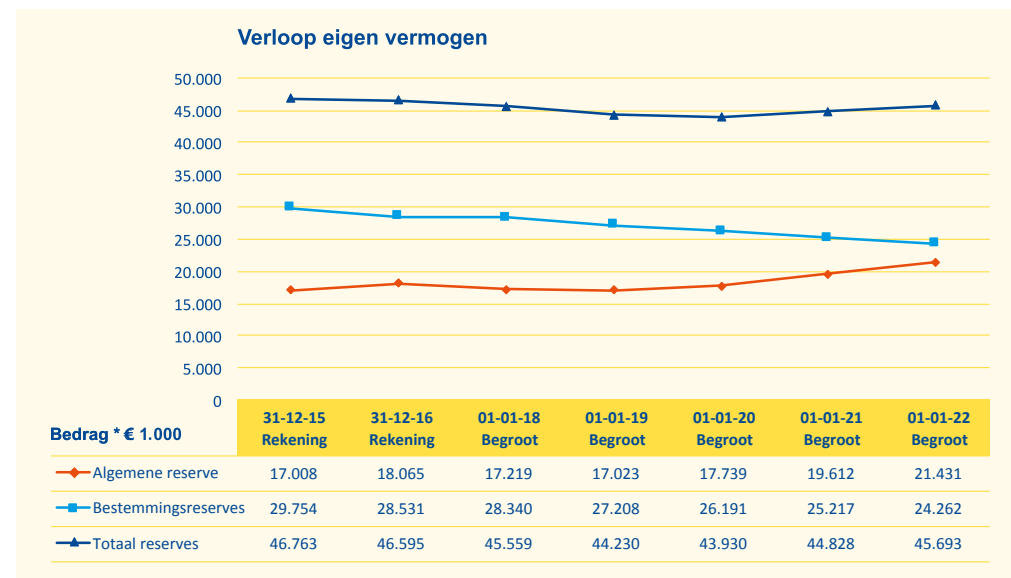
Voorziening	2016	2017			2018			2019			2020			2021		
(bedragen x € 1.000)	saldo	toevoe- ging	onttrek- king	eind saldo	toevoe- ging	onttrek- king	eind saldo	toevoe- ging	onttrek- king	eind saldo	toevoe- ging	onttrek- king	eind saldo	toevoe- ging	onttrek- king	eind saldo
Programma Bestuurlijk domein																
Accommodatiebeheer brandweerkazerne	112	180	102	189	85	122	152	87	121	118	89	96	111	90	62	138
Pensioenen wethouders	768	0	130	638	0	168	470	0	168	302	0	168	134	0	168	-34
Programma Sociaal domein																
Accommodatiebeheer gymnastiekgebouwen	664	56	121	598	57	115	540	59	158	441	59	77	424	60	62	422
Accommodatiebeheer welzijnsaccommodaties	182	63	31	214	65	80	200	62	155	108	63	171	0	64	84	-20
Accommodatiebeheer sporthal Waterakkers	176	67	41	201	68	17	252	69	45	275	70	97	248	71	17	302
Accommodatiebeheer Muziekschool	30	56	22	64	0	16	48	0	48	0	0	pm	0	0	pm	0
Accommodatiebeheer Mariaschool	137	41	38	141	86	133	95	88	65	118	90	45	163	91	30	225
Accommodatiebeheer zwembad Waterakkers	1.405	48	60	1.393	48	58	1.384	29	96	1.317	29	69	1.276	30	151	1.155
Accommodatiebeheer overige gebouwen	53	95	35	113	26	90	49	27	14	62	28	66	24	28	153	-102
Kinderboerderij	23	14	3	35	22	9	48	23	16	54	23	18	60	23	9	73
Bezoekerscentrum Assumburg	57	0	0	57	0	1	57	0	1	56	0	1	55	0	1	55
Kunstobjecten	11	10	8	14	10	8	17	11	17	11	11	17	5	11	16	0
Desintegratie personeel gym.accomm	127	0	0	127	0	0	127	0	0	127	0	0	127	0	0	127
Programma Fysiek domein																
Accommodatiebeheer Tolhek	39	0	0	39	0	0	39	0	0	39	0	0	39	0	0	39
Openbare verlichting	267	173	217	223	46	87	181	46	63	164	47	79	132	48	36	144
Aanpak zwerfafval	14	47	46	15	36	47	4	36	40	-0	47	47	-0	47	47	-0
Riolering GRP	32	114	0	146	0	0	146	0	0	146	0	0	146	0	0	146
Baggerwerkzaamheden	155	50	50	155	51	50	156	52	50	158	52	50	160	53	50	163
Onderhoud woningen vzcmp	270	0	52	218	0	48	170	0	10	160	0	30	130	0	34	97
Onderhoud wegbeheer	0	204	0	204	207	233	178	211	221	168	214	209	172	759	743	188
Planschaden	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Parkeervoorziening centrum	219	5	0	225	6	0	231	6	0	237	6	0	243	6	0	249
Verplichtingen riolering	67	0	0	67	155	0	223	143	0	365	130	0	496	110	0	605
Faciliterend grondbeleid	0	595	0	595	51	0	646	51	0	698	0	0	698	0	0	698
Algemene dekkingsmiddelen																
Groot onderhoud raadhuis	319	45	7	357	51	60	348	51	18	381	52	122	311	52	34	329
Groot onderhoud De Werf	13	16	8	21	16	19	19	16	22	13	17	11	19	17	11	25
TOTAAL VOORZIENINGEN	5.145	1.879	970	6.054	1.088	1.359	5.783	1.067	1.329	5.521	1.026	1.371	5.175	1.559	1.708	5.027

3.8 Ontwikkeling eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening en de meerjarenbegroting.

Het verloop van het eigen vermogen voor de komende jaren, waarbij het begrotingsresultaat is opgenomen bij de algemene reserve is als volgt weer te geven.

Het verloop van de (bestemming)-reserves wordt per reserve weergegeven in de tabel bij onderdeel 3.6.

3.9 Geprognostiseerde balans 2017-2020

Voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente is de prognose van de balans een belangrijk middel. Deze prognose is als volgt weergegeven en gebaseerd op de hiervoor opgenomen overzichten van de paragraaf financiering, de investeringen, reserves en voorzieningen.

Balans Prognose	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Materiële vaste activa						
Boekwaarde per 1/1	84.085	84.945	86.619	86.139	83.511	81.643
Investeringen / desinvesteringen	4.537	5.390	3.209	1.231	1.929	1.313
Afschrijvingen	-3.677	-3.716	-3.689	-3.859	-3.797	-3.706
Boekwaarde materiële vaste activa per 31/12	84.945	86.619	86.139	83.511	81.643	79.250
Financiële vaste activa						
Boekwaarde per 1/1	3.490	3.723	5.547	5.514	5.509	5.504
Uitgezette leningen / deelnemingen	258	1.854				
Aflossingen	-25	-30	-33	-5	-5	-5
Boekwaarde financiële vaste activa per 31/12	3.723	5.547	5.514	5.509	5.504	5.499
Vlottende activa/voorraden						
Grondexploitatie en verspreide percelen						
Saldo per 1/1	2.767	-1.716	-2.216	-4.688	-6.190	-6.836
Aankopen/verkoop/kosten/winstnemingen	-4.483	-500	-2.472	-1.502	-646	
Saldo per 31/12	-1.716	-2.216	-4.688	-6.190	-6.836	-6.836
Uitzettingen korter dan een jaar	5.294	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Liquide middelen	931	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	4.517	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal geïnvesteerde middelen	97.694	96.950	93.965	89.830	87.311	84.913

Financieringsmiddelen	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Reserves						
Saldo per 1/1	46.763	46.595	45.559	44.230	43.930	44.828
Rentetoevoeging			0	0	0	0
Vermeerderingen	1.879	3.080	173	176	178	180
Verminderings	-4.160	-4.116	-1.606	-1.192	-1.152	-1.134
Saldo rekening / begroting	2.113	472	104	716	1.873	1.819
Saldo per 31/12	46.595	45.559	44.230	43.930	44.828	45.693
Voorzieningen						
Saldo per 1/1	6.168	5.145	6.054	5.783	5.520	5.175
Vermeerderingen	1.449	1.879	1.088	1.067	1.026	1.559
Verminderings	-2.472	-970	-1.359	-1.329	-1.371	-1.708
Saldo per 31/12	5.145	6.054	5.783	5.520	5.175	5.027
Opgenomen langlopende geldleningen						
Schuldrest 1/1	37.144	34.104	31.398	28.682	25.955	23.217
Opgenomen geldleningen	85					
Aflossingen	-2.697	-2.706	-2.716	-2.727	-2.738	-2.750
Schuldrest 31/12	34.532	31.398	28.682	25.955	23.217	20.467
Vlottende passiva						
Vlottende schulden tot een jaar	5.102	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100
Nog te besteden specifieke uitkeringen	1.082	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende passiva	5.238	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200
Saldo per 31/12	11.422	11.300	11.300	11.300	11.300	11.300
Totaal financieringsmiddelen	97.694	94.311	89.995	86.706	84.521	82.487
Financieringspositie per 31/12	0	-2.639	-3.970	-3.124	-2.790	-2.426

Uit dit overzicht blijkt een financieringstekort. Dit tekort wordt met kortlopende middelen gefinancierd. Een uitgebreidere toelichting op de financiële positie van de gemeente is opgenomen in de paragrafen B. Weerstandsvermogen en D. Financiering.

Deel 4

Bijlagen

4.1 Samenstelling gemeentebestuur en opbouw gemeentelijke organisatie

4.1.1 De gemeenteraad

mw. drs. A.E.H. Baltus (burgemeester en voorzitter van de raad)

dhr. drs. J.H.N. Broeders (griffier)

De verwachte samenstelling van de raad per 1 januari 2018

Fractie	Aantal leden
CDA	5
Heemskerk Lokaal	5
Liberaal Heemskerk	5
D66	4
PvdA	4
GroenLinks	2

CDA
dhr. J.H.J. van Nimwegen, fractievoorzitter
dhr. Q.J.A. Rijke
dhr. J.J. Vogelzang
dhr. L.L.P. Tillmans
dhr. ing. C.A.G. Romeijnders MBA

Heemskerk Lokaal
dhr. J.R. Kolenbrander, fractievoorzitter
mw. E.A. Lamers-Kuijper
dhr. F.E.A. Koster
dhr. J.A. Boots
dhr. T. Breedijk

Liberaal Heemskerk
dhr. K. Rozemeijer, fractievoorzitter
mw. C.A.J. Jansen-Karsten
mw. C.B. van Tunen-Fatels
dhr. A. le Fevre
dhr. B.A. den Haan

D66
dhr. R.C. Nijboer, fractievoorzitter
dhr. M. Wouters
dhr. R.E. van der Linden
dhr. P.B. Burgering

PvdA
dhr. E. Hes, fractievoorzitter
mw. F. Sahin
dhr. C.J.M. Stam
dhr. J. Drijfhout

GroenLinks
mw. A.J. Nijman, fractievoorzitter
dhr. J.G. van Dongen

4.1.2 Het college van burgemeester en wethouders

Burgemeester mw. drs. A.E.H. Baltus (CDA)

Wettelijke taken, veiligheidsregio Kennemerland en integraal veiligheidsbeleid, integrale handhaving (beleid), strategische visie, integriteit, burgerzaken, regionaal college, regio-contacten, bovenregionale economie, internationale zaken, bedrijfsvoering (onder andere ICT en facilitair), PR & voorlichting en representatie, personeel en organisatie, gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK), lid algemeen bestuur VRK, lid bestuurscommissie Openbare Veiligheid VRK.

Wethouder C.M. Beentjes (PvdA)

Sociaal domein, decentralisaties AWBZ en Wmo, welzijn, volksgezondheid, armoedebeleid, ouderenbeleid, jeugdbeleid, gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland, lid dagelijks bestuur VRK, lid bestuurscommissie Publieke Gezondheid en Maatschappelijke Zorg VRK.

Wethouder mw. A. van Dijk (D66)

Financiën, waaronder belastingen en heffingen, werk en inkomen, Participatiewet, inkoop en aanbesteding, regionale economische zaken, kust, toerisme, lid dagelijks en algemeen bestuur gemeenschappelijke regeling IJmond Werkt!, NV Bank van Nederlandse Gemeenten.

Wethouder F.J.A. Frowijn (CDA)

Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en buurtbeheer, grondzaken, tweede tranche herstructurering, beheer openbare ruimte, agrarische zaken, monumentenzorg en archeologie, verkeer en vervoer, infrastructuur (als groen, water, riolering, wegen en verlichting), milieu (duurzaamheid), bouw- en woningtoezicht, lid dagelijks bestuur gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst, lid dagelijks bestuur gemeenschappelijke regeling Afvalschap IJmond-Zaanstreek, lid dagelijks bestuur gemeenschappelijke regeling ReinUnie.

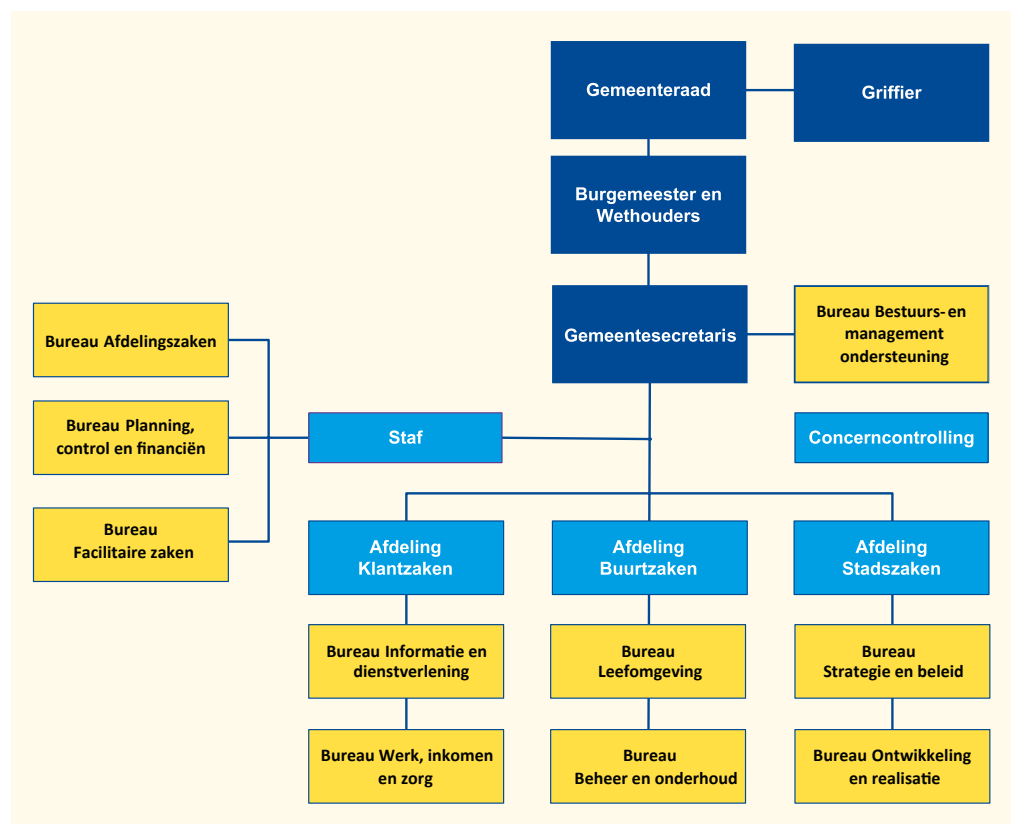
Wethouder *A.W.M. Schoorl (Heemskerk Lokaal)*

Onderwijs en accommodatiebeleid en -beheer, sport en recreatie, kunst en cultuur, bibliotheek, muziekschool, kinderopvang, leerplicht, volwasseneneducatie, diversiteit / emancipatie, dierenwelzijn, communicatie en burgerparticipatie, lid van het dagelijks bestuur gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, lid van het dagelijks bestuur gemeenschappelijke regeling Samenwerking leerplicht / RMC Zuid- en Midden-Kennemerland.

Gemeentesecretaris *R. Jeltema (interim)*

Eindadvisering college en burgemeester, management ambtelijke organisatie.

4.1.3 Organogram

4.3 EMU saldo 2017-2019

Centraal Bureau voor de Statistiek Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen Antwoordnummer 25000, 2490 XA Den Haag		Vragenlijst Berekening EMU-saldo		
Algemene gegevens:				
Gemeentenaam:		Heemskerk		
Gemeentenummer:		0396		
Jaar:		2017		
Omschrijving	2017 x € 1000,-	2018 x € 1000,-	2019 x € 1000,-	
	Volgens realisatie tot en met sept. 2017, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2018	Volgens meerjarenraming in begroting 2018	
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-565	-1.329	-300	
2. Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.677	3.689	3.858	
3. Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie		1.088	1.067	
4. Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	2.353	3.209	1.231	
5. Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4				
6. Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:				
Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord				
7. Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.514	1.404	305	
8. Baten bouwgrondexploitatie:				
Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	1.606	2.421	1.600	
9. Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.145	1.359	1.329	
10. Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten				
11. Verkoop van effecten:				
a. Gaat u effecten verkopen? (ja / nee)	nee	nee	nee	
b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?				
Berekend EMU-saldo	-294	-103	3.360	

Ruimte voor toelichting:

4.4 Taakvelden

(bedragen x € 1.000)										
	LASTEN					BATEN				
TAAKVELDEN	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
0.1 Bestuur	1.362	1.328	1.356	1.374	1.383	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	1.175	1.206	1.177	1.106	1.179	-752	-764	-715	-726	-737
0.4 Overhead	12.826	12.242	12.640	12.905	13.149	-461	-572	-579	-586	-596
0.5 Treasury	1.494	1.476	1.414	1.255	1.204	-1.766	-1.664	-1.640	-1.601	-1.574
0.61 OZB woningen	93	96	96	96	96	-4.303	-4.367	-4.471	-4.564	-4.698
0.62 OZB niet-woningen	415	424	425	430	430	-1.285	-1.304	-1.323	-1.343	-1.363
0.64 Belastingen overig	19	9	9	9	9	-249	-260	-264	-268	-272
0.7 Algemene Uitkering	0	0	0	0	0	-51.298	-54.381	-55.461	-56.384	-57.268
0.8 Overige baten en lasten	423	504	504	504	504	-146	-266	-266	-266	-266
0.9 Vennootschapsbelasting	0	29	35	4	64	0	0	0	0	0
Bestuur en ondersteuning	17.806	17.313	17.656	17.684	18.018	-60.258	-63.578	-64.719	-65.738	-66.774
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.497	2.391	2.425	2.452	2.485	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	498	532	534	536	538	0	0	0	0	0
Veiligheid	2.996	2.922	2.958	2.988	3.024	0	0	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	3.832	3.848	3.924	3.964	4.555	-221	-223	-224	-226	-228
Verkeer, vervoer, waterstaat	3.832	3.848	3.924	3.964	4.555	-221	-223	-224	-226	-228
3.1 Economische ontwikkeling	324	336	338	340	342	-131	-134	-135	-136	-137
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	203	1.060	1.885	97	98	-122	-1.023	-1.893	-105	-107
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	60	60	61	62	63	-79	-80	-81	-81	-81
3.4 Economische promotie	106	144	110	111	112	-96	-96	-97	-98	-100
Economie	692	1.600	2.394	609	615	-428	-1.332	-2.207	-421	-425
4.1 Openbaar basisonderwijs	51	52	52	53	54	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	2.972	3.323	3.357	3.330	3.289	-13	-13	-13	-13	-13
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.890	1.786	1.782	1.824	1.866	-658	-615	-579	-588	-597
Onderwijs	4.913	5.161	5.191	5.207	5.209	-671	-628	-592	-601	-610
5.1 Sportbeleid en activering	675	697	700	677	685	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	1.196	1.175	1.154	1.146	1.055	-528	-423	-438	-443	-449
5.3 Cultuurpresentatie, -productie, -participatie	1.449	1.293	1.262	1.266	1.254	-242	-196	-187	-188	-181
5.4 Musea	75	86	87	88	89	0	-0	-0	-0	-0
5.6 Media	900	907	919	931	944	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en recreatie	2.814	2.895	2.921	2.946	2.975	-71	-72	-72	-73	-74
Sport, cultuur, recreatie	7.107	7.054	7.043	7.054	7.002	-841	-691	-697	-704	-705
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.729	3.628	3.671	3.714	3.758	-177	-180	-183	-186	-189
6.2 Wijkteams	1.354	1.375	1.380	1.385	1.399	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	15.238	15.451	15.646	15.516	15.580	-11.109	-11.118	-11.426	-11.434	-11.443

(bedragen x € 1.000)	LASTEN					BATEN				
TAAKVELDEN	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
6.4 Begeleide participatie	5.329	5.237	5.084	4.898	4.927	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	940	940	945	950	963	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	7.765	8.075	8.027	8.147	8.233	-1.429	-1.446	-1.463	-1.481	-1.540
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.277	5.071	5.071	5.122	5.123	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	136	22	22	22	23	-25	-38	-39	-39	-40
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.140	1.140	1.140	1.140	1.140	0	0	0	0	0
Sociaal domein	40.909	40.939	40.986	40.895	41.146	-12.741	-12.782	-13.111	-13.140	-13.211
7.1 Volksgezondheid	1.734	1.700	1.724	1.747	1.770	-5	-5	-5	-5	-5
7.2 Riolering	1.936	1.944	1.966	1.989	2.012	-3.086	-3.130	-3.177	-3.225	-3.273
7.3 Afval	4.216	4.229	4.297	4.359	4.421	-5.095	-5.135	-5.209	-5.285	-5.362
7.4 Milieubeheer	573	565	548	556	565	0	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	271	273	274	274	275	-214	-217	-219	-222	-225
Volksgezondheid en milieu	8.730	8.712	8.809	8.925	9.042	-8.400	-8.487	-8.610	-8.737	-8.866
8.1 Ruimtelijke ordening	369	486	491	340	342	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.808	2.667	1.752	1.931	116	-1.720	-2.623	-1.708	-1.887	-72
8.3 Wonen en bouwen	2.356	1.553	1.557	1.509	1.513	-5.674	-585	-594	-550	-559
Volkshuisvesting, RO, stedelijke vernieuwing	4.533	4.707	3.800	3.780	1.971	-7.393	-3.208	-2.301	-2.437	-630
TOTAAL LASTEN en BATEN	91.518	92.257	92.762	91.106	90.583	-90.954	-90.928	-92.462	-92.004	-91.448
0.10 Mutaties reserves	2.934	173	176	178	180	-3.970	-1.606	-1.192	-1.152	-1.134
TOTAAL LASTEN en BATEN na reserve-mutaties	94.452	92.430	92.937	91.284	90.764	-94.924	-92.534	-93.654	-93.156	-92.583
Saldo Begroting	472	104	716	1.873	1.819					

